

AREMARK
KOMMUNE

Møteinnkalling

Utvalg: **Formannskap**
Møtested: Kommunestyresalen, Aremark rådhus
Dato: 07.06.2018
Tidspunkt: 17:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 69199600.
Utvalgssekretær innkaller vararepresentanter.
Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Geir Ragnar Aarbu
Ordfører

Anne Mørk-Tønnesen
Utvalgssekretær

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Unntatt offentlighet
PS 46/18	Godkjenning av innkalling	
PS 47/18	Godkjenning av sakliste	
PS 48/18	Godkjenning av protokoll fra forrige møte	
PS 49/18	Aremark kommunes årsregnskap og årsberetning for 2017	
PS 50/18	Finansforvaltningen pr. 30.04.2018	
PS 51/18	Likviditetsprognose pr. 30.04.2018	
PS 52/18	Regnskapskontroll 2018 - tertialrapport 1/2018	
PS 53/18	Utleie av sykehjemsplasser i Aremark	
PS 54/18	Vedtekter for kommunalt nærings- og kraftfond	
PS 55/18	Orienteringer	
PS 56/18	Referatsaker	
PS 57/18	Grunngitte spørsmål etter § 20 i reglement for utvalg	
PS 58/18	Forespørsler	

PS 46/18 Godkjenning av innkalling

PS 47/18 Godkjenning av sakliste

PS 48/18 Godkjenning av protokoll fra forrige møte

AREMARK
KOMMUNE

Arkiv: 210
Arkivsaksnr: 2018/103-9
Saksbehandler: Mette Eriksen

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskap	49/18	07.06.2018
Kommunestyret		21.06.2018

Aremark kommunes årsregnskap og årsberetning for 2017

Vedlegg

- 1 Investeringer mot budsjett
- 2 Kontrollutvalgets uttalelse til regnskapet 2017
- 3 Uavhengig revisors beretning 2017
- 4 Oppsummering av utført arbeid ved regnskapsavleggelsen for 2017 - Aremark kommune
- 5 Regnskap 2017 - revidert
- 6 Årsrapport 2017 revidert inkl. BHT

Saksopplysninger

Aremark kommunes regnskap og årsberetning for 2017 har vært gjennom de nødvendige behandlingene både av revisjonen og i kontrollutvalget.

Vurdering

Ut fra de uttalelsene som har kommet som et resultat av behandlingene av revisjonen og i kontrollutvalget innstiller rådmannen på at det fremlagte regnskapet for 2017 fastsettes og at årsberetningen tas til etterretning.

Driftsregnskapet for 2017 er avsluttet i med et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 637 636,22 og med et negativt netto driftsresultat på kr 1 040 111,57

Aremark kommunes investeringsregnskap ble avsluttet med et udekket beløp på kr 5 584 018,60.

Kommunestyret i Aremark gjorde vedtak om inndekning av udekket i investeringsregnskapet for 2016 i møte 15.06.17, sak 25/17, ved bruk av lån med kr 4 610 429,19. Pga av strykingsreglene har denne finansieringen måtte gå til dekning av deler av årets udekkede resultat. Derfor må det udekkede beløpet for 2016 tas opp igjen som sak for finansiering. Det foreslås at det udekkede beløpet i investeringsregnskapet for 2016 dekkes ved bruk av lån.

Årsaken til det udekkede beløpet i investeringsregnskapet er sammensatt. Nedenfor vises en oversikt over «resultat pr investering» i 2017:

"Resultat pr investering" 2017		
IKT 2017	841 179,44	Bl.a. fiber til alle kommunale bygg og sak/arkivsystem
Aremark bibliotek	-	
Fosbykollen sykehjem, utstyr	-	
Kommunale boliger	(535 195,00)	Salg av SOBBL
Kommunale tomtfelt	1 301 917,72	Finansieringen dekket til andre udekkede prosj.tidl. År
Aremark skole	2 317 855,29	Udekket
SD-anlegg	53 300,80	
Kulturscene - inventar	-	
Aremark barnehage	-	
Vann	508 783,11	Vannverket
Avløp og rensing	5 453 534,33	I hovedsak renseanlegg med tilhørende anlegg
Bramm	15 000,00	Kjøp av brannbil fra Halden
Egenkapitalinskudd/aksjer	378 663,00	
Startlån formidlingslån/utlån	(140 590,90)	
Udekket 2016	(4 610 429,19)	
Sum	5 584 018,60	
Udekket i investeringsregnskapet	5 584 018,60	

Rådmannen foreslår at det udekkede beløpet 5 584 018,60 dekkes ved bruk av lån.

Rådmannens innstilling

1. Aremark kommunes årsregnskap for 2017 fastsettes som fremlagt.
2. Aremark kommunes årsberetning for 2017 tas til etterretning.
3. Regnskapsmessig mindreforbruk for 2017, kr 637 636,22, avsettes til disposisjonsfond kto 19300.9220.880/2.5950.001 og 15400.9200.880/2.5600.001.
4. Investeringsregnskapet for 2017 er avlagt med et udekket beløp på kr 5 584 018,60.
5. Udekket beløp i investeringsregnskapet for 2016 og 2017 kr 10 194 447,79 dekkes ved bruk av lån kto 05300.9200.880/09100.9100.870.

Investeringer 2017 mot budsjett

Prosjekter	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik 2017 i kr	Kommentarer
1122 - IKT				
425 - IKT felles 2017	2 541 396,67	1 500 000	1 041 397	Bl.a. fiber til alle kommunale bygg og saks/arkiv-system.
2350 - Aremark bibliotek				
429 - Døgnåpent bibliotek	161 825,00	250 000	-88 175	Ikke fullt ut gjennomført. Resterende i 2018.
3310 - Fosbykollen				
301 - Fosbykollen - utstyr	115 512,64	150 000	-34 487	Mindreforbruk. Ferdigstilt i 2017.
4320 - Kommunale boliger				
000 - Salg	64 805,00	0	64 805	Utgifter ifm salg av SOBBL.
4322 - Kommunale tomtefelt				
424 - Fladebygrenda tomtefelt	4 996 384,20	5 200 000	-203 616	Kjøp gjennomført.
4331 - Aremark skole				
400 - Aremark skole - inventar og utstyr	36 236,00	0	36 236	
410 - Aremark skole - rehabilitering	3 033 128,74	0	3 033 129	
423 - SD-anlegg	71 238,60	0	71 239	Budsjettet overført til 2018
427 - Kulturscene	358 894,00	375 000	-16 106	Mindreforbruk. Ferdigstilt i 2017.
4332 - Aremark barnehage				
426 - Aremark barnehage	73 656,75	312 500	-238 843	Mindreforbruk.
4440 - Vann				Answaret må ses under ett. Splittet pga ulik avskrivningstid.
409 - VA 0 - Sjøvannsledning Aspern	39 567,00	0	39 567	
412 - Trykkavløp - vann	2 811 434,71	2 900 000	-88 565	Gjennomført ihht VA-plan.
413 - Vannverket	503 075,40	0		
415 - Vannverk - teknisk anlegg	54 706,00	0	54 706	
4441 - Avløp og rensing				Answaret må ses under ett. Splittet pga ulik avskrivningstid.
000 - Tomt Skodsberg	60 000,00	0	60 000	
411 - Trykkavløp - kloakk	8 648 595,93	5 300 000	3 348 596	Gjennomført ihht VA-plan.
414 - Pumpestasjoner	82 016,00		82 016	
416 - VA 0 - Aremark skole	19 500,00	0	19 500	
417 - Skodsberg renseanlegg 2016	4 505 289,33	6 000 000	-1 494 711	
418 - Skodsberg renseanlegg - teknisk anlegg	4 907 549,07		4 907 549	
4510 - Brannvesen				
450 - Brannbil 2017	15 000,00	60 000	-45 000	Kjøp av brannbil fra Halden.
Totalsum	33 099 811,04	22 047 500	10 549 236	

Indre Østfold Kontrollutvalgssekretariat IKS

Kommunestyret i Aremark

Deres referanse	Vår referanse	Klassering	Dato
	2018/4593-7-88106/2018-IDBREM	510/118	24.04.2018

Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet 2017 - Aremark kommune

I henhold til forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner, avgir kontrollutvalget uttalelse til årsregnskapet til kommunestyret. Kopi av kontrollutvalgets uttalelse sendes til formannskapet.

Kontrollutvalget har i møte 22. mai 2018 behandlet årsregnskapet 2017 for Aremark kommune. Grunnlagsdokumenter for kontrollutvalgets behandling har vært kommunens regnskap, rådmannens årsrapport og revisjonsberetningen samt revisjonens oppsummeringsbrev for 2017. I tillegg har ansvarlig revisor og administrasjonen supplert kontrollutvalget med informasjon under behandling i kontrollutvalget

Kontrollutvalget avgir følgende uttalelse til kommunestyret:

- Avleggelsen av årsregnskap og årsrapport er avlagt rettidig og i samsvar med lov og forskrifter. Revisjonsberetningen er avlagt 30 dager etter fristen.
- Kommunens driftsregnskap 2017 er avlagt med et negativt netto driftsresultat på kr. 1 040 111,57 og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr. 637 636,22. Investeringsregnskapet samlet sett viser sum finansieringsbehov på kr. 32 142 915.-, og er avlagt med et udekket beløp på kr. 5 584 018,-.
- Kontrollutvalget merker seg med bekymring på følgende nøkkeltall for 2017:
  - ✓ Kommunens negative netto driftsresultat i 2017 utgjør -1 % av driftsinntekter. Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) anbefaler et nivå hvor netto driftsresultat over tid bør utgjøre minst 1,75 % av driftsinntektene for å opprettholde økonomisk balanse.
  - ✓ Kommunens netto lånegjeld (fratrasket pensjonsforpliktelser, startlån og ubrukte lånemidler) i prosent av brutto driftsinntekter er ved utgangen av året 2017 på 99,1 %. Til sammenligning var gjennomsnittet for landet utenom Oslo 83,6 % i 2017. Kommunens sentralforbund (KS) har anbefalt at nivået bør ligge under 75 %.
  - ✓ Kommunens disposisjonsfond er ved årsskifte 1,26 millioner kroner, som er en økning på 0,15 millioner kroner fra 2016. Kommunens disposisjonsfond per 31.12.2017 utgjør 0,9 % av brutto driftsinntekter. KS anbefaler at dette nivået bør ligge på minst 8 % for å ha et godt økonomisk handlingsrom.

Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS

Besøks- og Postadresse: Industriveien 6. 1890 Rakkestad
E-postadresse: iokus@fredrikstad.kommune.no
Mobil: 908 55 384

Org.nr.: 987 424 354
Webadresse: www.iokus.no
Bankkonto: 1050 14 16733

- Kontrollutvalget har etter forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner § 8, påsett at det ikke foreligger åpne revisjonsmerknader ved årsskifte 2017/18.
- Revisjonen har avlagt revisjonsberetningen datert 15. mai 2018, og beretningen er uten presiseringer men med et forbehold. Følgende er omtalt:
«Aremark kommune har fremlagt saker til kommunestyret med forslag om budsjettjusteringer, og dette har blitt vedtatt. Avlagt regnskap viser imidlertid vesentlige budsjettavvik både på driftsinntekter og driftsutgifter. Regnskapsskjema investeringer viser vesentlige avvik på inntekter, utgifter og finansiering. Det er fremlagt saker hvor budsjettet er endret. Regnskapet viser at fremdrift på prosjekter ikke er i samsvar med budsjett. I flg Kommuneloven § 47 2) og 3), jfr Forskrift om årsbudsjett for kommuner og fylkeskommuner § 10 og § 11 skal det foretas endringer i årsbudsjettet når dette ansees påkrevd. Dette gjelder både drift- og investeringsbudsjettet. Revisjonen mener at ut i fra tallene i årsregnskapet skulle det vært fremlagt flere budsjettjusteringssaker for kommunestyret. Det vises forøvrig til rådmannens årsberetning for redegjørelse for disse avvikene».

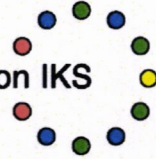
Kontrollutvalget har ingen ytterligere bemerkning til årsregnskapet 2017 for Aremark kommune og slutter seg til revisors beretning av 15. mai 2018.

Aremark, 22.05 2018

Harald Nilsen
Leder av kontrollutvalget

Kopi til eksterne mottakere:
Formannskapet

Til kommunestyret i Aremark kommune

Kopi:
Kontrollutvalget
Formannskapet
Rådmann

UAVHENGIG REVISORS BERETNING 2017

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Aremark kommunes årsregnskap som viser kr 100 094 549,55 til fordeling drift og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 637 636,22. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, driftsregnskap, investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentligste en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Aremark kommune per 31. desember 2017, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Administrasjonssjefen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av tilleggsinformasjon i kommunens årsrapport, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Administrasjonssjefens ansvar for årsregnskapet

Administrasjonssjefen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Administrasjonssjefen er også ansvarlig for slik intern kontroll han finner

---

Indre Østfold Kommunerevisjon IKS

Adresse: Industriveien 6, 1890 Rakkestad Tlf.: 69 22 31 10
E-post: iokr@fredrikstad.kommune.no Webadresse: www.iokr.no
Bankkontonr.: 1050 13 47294 Organisasjonsnr.: 984 045 840 MVA

nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver vises det til:
www.nkrf.no/revisjonsberetninger

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon med forbehold om budsjett

Aremark kommune har fremlagt saker til kommunestyret med forslag om budsjettjusteringer, og disse har blitt vedtatt. Avlagt regnskap viser imidlertid vesentlige budsjettavvik både på driftsinntekter og driftsutgifter. Regnskapsskjema investering viser vesentlige avvik på inntekter, utgifter og finansiering. Det er fremlagt saker hvor budsjettet er endret. Regnskapet viser at fremdrift på prosjekter ikke er i samsvar med budsjett. I følge Kommuneloven § 47 2) og 3), jf. Forskrift om årsbudsjett for kommuner og fylkeskommuner §10 og §11 skal det foretas endringer i årsbudsjettet når dette anses påkrevd. Dette gjelder både drift- og investeringsbudsjettet. Revisjonen mener at ut i fra tallene i årsregnskapet skulle det ha vært fremlagt flere budsjettjusteringssaker for kommunestyret. Det vises forøvrig til rådmannens årsberetning for redegjørelse for de disse avvikene.

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi, med unntak av forholdet beskrevet i avsnittet over, at de disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

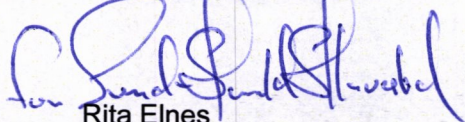
Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Rakkestad, 15.05.2018

Rita Elnes
Distriktsrevisor

Indre Østfold Kommunerevisjon IKS

Adresse: Industriveien, 6, 1890 Rakkestad Tlf.: 69 22 31 10
E-post: iokr@fredrikstad.kommune.no Webadresse: www.iokr.no
Bankkontonr.: 1050 13 47294 Organisasjonsnr.: 984 045 840 MVA

Indre Østfold Kommunerevisjon IKS

Kontrollutvalget i Aremark
Att IØKUS IKS
Industriveien 6

1890 RAKKESTAD

Deres referanse

Vår referanse

2018/3576-5-99954/2018-UNTO

Klassering

180/118

Dato

15.05.2018

OPPSUMMERING AV UTFØRT ARBEID VED REGNSKAPSAVLEGGELSEN FOR 2017 - AREMARK KOMMUNE

Indre Østfold Kommunerevisjon IKS har revidert Aremark kommunes årsregnskap for 2017. Revisjonen er utført i samsvar med god kommunal revisjonsskikk, jf. KL § 78 nr 1, forskrift om revisjon og standarder utarbeidet av Den Norske Revisorforening. Revisjonen er planlagt, gjennomført og rapportert slik lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk krever. Dette revisjonsbrevet vil være en konsentrert oppsummering av revisjonsarbeidet som er utført for regnskapsåret 2017, og resultatet av dette.

Opplysninger over viktige dokumenter ved regnskapsavslutningen i Aremark kommune:

Aremark kommunes årsregnskap er datert 14.02.2018 og er avlagt av rådmann og regnskap- og økonomisjef. Regnskapet har blitt korrigert i forhold til inndekking av tidligere års udekket resultat i investeringsregnskapet, med bakgrunn i strykingsreglene. Rådmannens årsberetning er datert 31.03.2018.

Dokumentet «Uttalelse fra ledelsen» er datert den 10.04.2018. Erklæringen er gitt uten tilleggsplysninger. Revisors beretning med forbehold om er avgitt 15.05.2018.

Revisors beretning, med forbehold om budsjett, er avgitt 15.05.2018. Bakgrunn for konklusjon med forbehold når det gjelder budsjett, er at avlagt regnskap viser vesentlige budsjettavvik både på inntekter og utgifter i både drift- og investeringsregnskapet. Det er fremlagt saker hvor budsjett er endret, men regnskapet viser at fremdrift på prosjekter ikke er i samsvar med budsjett. I følge Kommuneloven § 47 (2 og 3), jf. Forskrift om årsbudsjett for kommuner og fylkeskommuner §10 og §11 skal det foretas endringer i årsbudsjettet når dette anses påkrevd.

Konklusjon av utført revisjonsarbeid i Aremark kommune:

Det vises til vår revisors beretning der det fremgår at årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Aremark kommune per 31. desember 2017, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne dato i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Revisors beretning inneholder konklusjon med forbehold om budsjett, det vises til avsnitt over.

Indre Østfold Kommunerevisjon IKS

Adresse: Industriveien. 6, 1890 Rakkestad Tlf.: 69 22 31 10

E-post: iokr@fredrikstad.kommune.no

Webadresse: www.iokr.no

Bankkontonr.: 1050 13 47294

Organisasjonsnr.: 984 045 840 MVA

Kommunens økonomiske utvikling:

Driftsregnskapet:

Driftsregnskapet for 2017 viser kr 100 094 549,55 til fordeling drift og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 637 636,22.

Til sammenligning hadde kommunen for 2016, til fordeling drift på kr 98 878 321,46 og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 0.

Investeringsregnskapet:

Aremark kommunes investeringsregnskap for 2017 viser et finansieringsbehov på kr 35 653 482,48 og er avlagt med et udekket resultat på kr 5 584 018,60. Årets investeringer i anleggsmidler er på kr 33 099 811,04. I 2016 ble investeringsregnskapet avsluttet med et udekket resultat på kr 4 610 429,19. Grunnet strykningsreglene har ikke fjorårets udekket beløp blitt finansiert.

Lån:

Aremark kommune har pr. 31.12.2017 en total gjeld knyttet til finansiering av investeringer og videreutlån (startlån) på kr 144 631 842, dette er en økning på kr 19 996 393 fra året før.

Kommentarer til Aremark kommunes årsregnskap for 2017:

Revisjonen har utført løpende revisjonsarbeid i henhold til overordnet revisjonsstrategi for Aremark kommune. Revisor er pålagt å konkludere opp mot påstandene i ISA 315/500. Det er ikke avdekket vesentlige feil eller mangler som har betydning for vår konklusjon.

Revisjonen har hatt dialog med rådmann, økonomisjef og virksomhetsledere i kommunen gjennom arbeidet med ulike attestasjonsoppdrag, internkontroll og forvaltningsrevisjonsprosjekter.

For regnskapsåret 2017 fremheves følgende:

Budsjettjusteringer

Ved gjennomføring av analytiske kontroller ved årsoppgjøret er det avdekket budsjettavvik på flere områder. Ifølge kommuneloven § 47 (punkt 2 og 3) og forskrift om årsbudsjett for kommuner og fylkeskommuner § 10 og § 11 skal det foretas endringer i årsbudsjettet når dette anses påkrevd. Det vises til rådmannens årsberetning for redegjørelse for disse avvikene.

Investeringsregnskapet

Investeringsprosjekter som er planlagt å gå over flere budsjettår skal tas inn i budsjettet med den del av inntekter, utgifter og finansiering som forventes i det aktuelle budsjettår. Bevilgninger til resterende del av utgiftene må tas inn i de påfølgende års budsjetter i takt med prosjektets fremdrift. Parallelt med dette skal prosjektet være fullfinansiert før det iverksettes.

Dette medfører en aktiv styring også i investeringsregnskapet, som vil medføre fremlegging av saker for politisk behandling når prosjekter ligger både før og etter planlagt fremdrift i budsjettåret.

Investeringsregnskapet er å betrakte som et regnskap med felles finansiering for alle prosjektene. Manglende finansiering på et prosjekt vil finansieres av prosjektet som ikke fullt ut har benyttet sin budsjettmessige finansiering.

I korrigert regnskap er tidligere års udekket resultat strøket med kr 4 610 429,19. Bruk av ubundne investerings fond er kr 664 957,73, men budsjett viser 2 200 000,00. Bakgrunnen for dette er at saldo på ubundne investeringsfond er tilsvarende og ikke 2 200 000,00. Budsjettering av ubundne fond er styrende når finansieringsbehovet er til stede.

Årets investeringsregnskap er avlagt med et udekket resultat på kr 5 584 018,60.

Avdrag på gjeld

Revisjonen har kontrollert kommunens utregning for vekting av avdrag hjemlet i kommunelovens §50 (7) a. Gjenstående nedbetalingstid for kommunens samlede gjeldsbyrde, med unntak av lån for videreutlån og pensjonsforpliktelser, kan ikke overstige den veide levetiden for kommunens anleggsmidler. Utgiftsført ordinære avdrag er på kr 3 825 503 som er mer enn beregnet vektet minimumsgrense.

Finansreglement

I Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning skal kommunestyret selv gi regler for kommunens finans- og gjeldsforvaltning og reglementet skal vedtas minst en gang i hver kommunestyreperiode. Aremark kommune sitt finansreglement ble vedtatt i 2010 og er ikke revidert i innværende kommunestyreperiode. Revisjonen anbefaler at finansreglementet blir revidert.

Det er forelagt kommunestyret de obligatoriske finansrapporteringene, 1. og 2. tertial i henholdsvis sak 27/17 den 15.06.17 og sak 59/17 den 02.11.17.

Budsjettoppfølging

Revisjonen har kontrollert at kommunens administrasjon har lagt fram de obligatoriske budsjettreporteringene for kommunestyret i 2017. Disse er tatt til etterretning i kommunestyresak 26/17 og 58/17.

Avsetning til og bruk av frie driftsfond

Budsjettet er styrende for bruk og avsetning av frie fond i driftsregnskapet. Dette er en årsbestemt bevilgning. Kontrollen er hjemlet i kommunelovens § 47, om budsjettets bindende virkning, jf. Forskrift om årsbudsjett § 6(2). Hvis det viser seg at kommunens drift ikke har behov for disse bevilgningene, bør det legges frem saker for politisk behandling slik at budsjettjusteringer blir gjennomført. Alternativt vil bruken av og avsetningen til frie fond bli gjennomført i regnskapet i henhold til budsjett, slik at dette kommer til uttrykk i kommunens driftsresultat for det aktuelle år. I avlagt årsregnskap for 2017 er det ikke avvik mellom regulert budsjett og regnskap for bruk/avsetning av frie fond.

Selvkost kommunale betalingstjenester

Aremark kommune benytter selvkostmodellen Momentum. Kommunen har vedtatt selvkost på områdene vann og avløp. For renovasjon og slam er det et krav til selvkost hjemlet i lov. Av note 16 fremgår alle selvkosttjenestene, samt plan/byggesak og oppmåling.

Revisjonen har hatt en gjennomgang av kommunens kalkyler med regnskapets direkte og indirekte kostnader.

Lov og forskrift beskriver at kommunen kan fremføre et overskudd fra selvkosttjenesten til et senere år innenfor et 3-5 års perspektiv.

Utgangspunktet for lov og forskrift er at brukerne av tjenesten i kommunen bør bære kostnadene forbundet med tjenestene. Brukerbetalingene kan maksimalt dekke selvkost. Selvkostfondets funksjon er å håndtere svingninger i inntekter og kostnader slik at gebyrene holdes stabile. Brukerne skal kun betale for tjenester de selv har nytte av, og dagens brukere skal ikke i vesentlig grad subsidiere bruken til andre generasjoner.

Aremark kommune har pr. 31.12.2017 fondsavsetninger på området slamtømming på kr 638 003,43. «Underdekking» på selvkostfondene fremgår på memoriakonto, og pr. 31.12.2017 utgjør dette kr 1 666 911,20 (vannforsyning, avløp, renovasjon, avløp spredt bebyggelse, feievesen). Av dette er kr 344 952 belastet driften i 2017.

Merverdiavgiftskompensasjon og revisjonsrapporter

Revisjonen har kontrollert og attestert på 6 terminer for kompensasjon for merverdiavgift. De feil og mangler som løpende har blitt avdekket, har blitt korrigert. Det er for 2017 mottatt merverdiavgiftskompensasjon på kr 3 714 318,13 fra driftsmessige aktiviteter og kr 1 441 150,91 fra kommunens investeringer.

Videre ha revisjonen avgitt revisjonsrapporter iht. ISRS 4400 – Avtalte kontrollhandlinger, om:

- Kulturelle skolesekk
- Rapportering av antall personer med psykisk utviklingshemming
- Tilskuddsordning for ressurskrevende tjenester
- Skolevegsmidler

Forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon skal i henhold til kommuneloven kapittel 12 § 78 og forskrift om revisjon av 1. juli 2004, kapittel 3 § 6, utføre forvaltningsrevisjon. Etter forskriftens § 7 innebærer forvaltningsrevisjon å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger.

Forvaltningsrevisjonsprosjekt «*Internkontroll - Helse og omsorg*» ble gjennomført og behandlet i kontrollutvalg og kommunestyret i 2017. Forvaltningsrevisjonsprosjektet «*Grunnskole – tiltak og planer mot mobbing*» ble gjennomført i 2017, og behandlet i kontrollutvalg i februar 2018. Oppfølgingsrapport for forvaltningsrevisjonsprosjektet «*Interkommunalt samarbeid*» ble gjennomført og behandlet i kontrollutvalg og kommunestyret i 2017. Revisjonen har ikke gjennomført selskapskontroll for Aremark kommune i 2017.

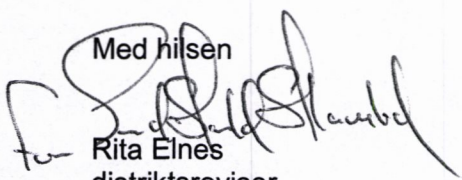
Noter

Noter er tilleggsopplysninger som skal være med for å utdype, evt. forklare en eller flere poster i regnskapet. I forskrift om årsregnskapet og årsberetning er det satt opp 8 noter som skal følge det avlagte regnskapet. I tillegg er det i KRS - foreløpig standard nr.6, satt opp ytterligere 15 noter som skal utarbeides hvis de er relevante for kommunen. Kommunen selv kan vurdere om det er behov for ytterligere tilleggsopplysninger i form av noter. Aremark kommune har i sitt årsregnskap for 2017 lagt ved totalt 16 noter.

Rådmannens årsberetning

Krav til utarbeidelse av årsberetning er hjemlet i kommuneloven § 48. Ellers finner i krav i "Forskrift om årsregnskap og årsberetning" og i GKRS sin foreløpige standard nr. 6 om Revisjonen har gjennomgått årsberetningen og funnet at denne er konsistent med årsregnskapet.

Med hilsen

Rita Elnes
distriktsrevisor

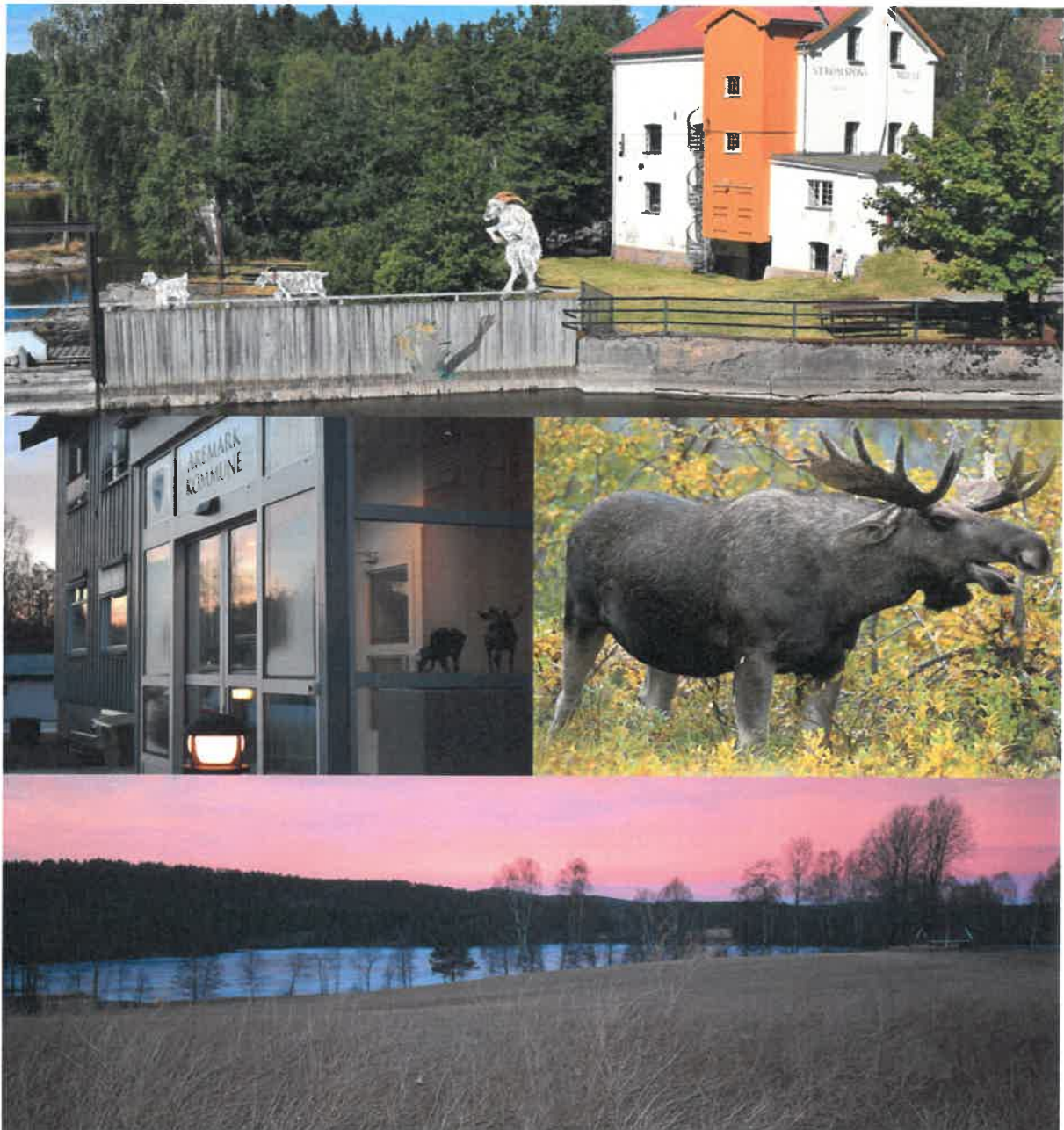
Kopi til eksterne mottakere:
Rådmannen i Aremark

AREMARK KOMMUNE

REGNSKAP 2017

REVIDERT

INNHALDSFORTEGNELSE

	Side
Regnskapsskjema 1 A – driftsregnskapet	2
Regnskapsskjema 1 B – driftsregnskapet	3
Regnskapsskjema 2 A – investeringsregnskapet	4
Regnskapsskjema 2 B – investeringsregnskapet	5
Balanseregnskap	6
Økonomisk oversikt – drift	7
Økonomisk oversikt – investering	8
Noter til årsregnskapet:	
Regnskapsprinsipper	9
Note 1 – Endring i arbeidskapitalen	11
Note 2 – Pensjon	12
Note 3 – Kommunens garantiansvar	13
Note 4 – Fordringer og gjeld til kommunale foretak, bedrifter og samarbeid jf. kommuneloven §§ 11 og 27	13
Note 5 – Aksjer og andeler i varig eie	13
Note 6 – Avsetning og bruk av fond	14
Note 7 – Kapitalkonto	15
Note 8 – Salg av finansielle anleggsmidler	15
Note 9 – Interkommunalt samarbeid etter kommuneloven § 27	15
Note 10 – Anleggsmidler	16
Note 11 – Investeringsoversikt	16
Note 12 – Langsiktig gjeld og avdrag	17
Note 13 – Tidligere endringer i regnskapsprinsipp belastet likviditetsreserve	17
Note 14 – Antall årsverk og ytelser til ledende personer og revisor	17
Note 15 – Hendelser etter balansedagen	17
Note 16 – Selvkostområder	18
Spesifisert balanse	20

1 Aremark kommune - 2017

14.02.2018

	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
Regnskapsskjema 1A - drift				
Skatt på inntekt og formue	34.123.347,45	32.780.000,00	32.780.000,00	32.641.704,00
Ordinært rammetilskudd	60.596.909,75	61.174.000,00	61.174.000,00	60.106.723,00
Skatt på eiendom	4.952.400,01	4.940.000,00	4.940.000,00	4.941.481,29
Andre direkte eller indirekte skatter	68.668,00	60.000,00	60.000,00	68.668,00
Andre generelle statstilskudd	4.462.423,00	3.915.000,00	3.915.000,00	5.568.533,00
Sum frie disponible inntekter	104.203.748,21	102.869.000,00	102.869.000,00	103.327.109,29
Renteinntekter og utbytte	899.239,86	2.430.000,00	2.430.000,00	675.551,06
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0,00	0,00	0,00	0,00
Renteutg.,provisjoner og andre fin.utg.	2.860.683,31	3.023.000,00	3.023.000,00	2.398.649,89
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0,00	0,00	0,00	0,00
Avdrag på lån	3.825.503,00	3.200.000,00	3.200.000,00	3.462.000,00
Netto finansinnt./utg.	-5.786.946,45	-3.793.000,00	-3.793.000,00	-5.185.098,83
Til dekning av tidligere regnsk.m. merforbruk	0,00	0,00	0,00	0,00
Til ubundne avsetninger	150.000,00	150.000,00	150.000,00	51.809,89
Til bundne avsetninger	1.086.011,91	4.891.000,00	4.891.000,00	1.744.942,46
Bruk av tidligere regnsk.m. mindreforbruk	0,00	0,00	0,00	408.331,79
Bruk av ubundne avsetninger	0,00	0,00	0,00	0,00
Bruk av bundne avsetninger	2.913.759,70	2.705,00	2.705,00	2.124.731,56
Netto avsetninger	1.677.747,79	-5.038.295,00	-5.038.295,00	736.311,00
Overført til investeringsregnskapet	0,00	0,00	0,00	0,00
Til fordeling drift	100.094.549,55	94.037.705,00	94.037.705,00	98.878.321,46
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	99.456.913,33	94.037.705,00	94.037.705,00	98.878.321,46
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	637.636,22	0,00	0,00	0,00

Regnskapsskjema 1 B - Driftsregnskapet

	Regnskap 2017	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap 2016
11 Sentraladministrasjon				
Netto	16 645 740,89	16 859 325	18 146 494	13 918 032,25
21 Oppvekst og kultur				
Netto	30 688 278,02	32 173 023	31 655 285	0,00
22 Barnehage				
Netto	0,00	0	0	7 288 721,81
23 Aremark skole og SFO				
Netto	0,00	0	0	20 743 481,91
24 Næring, informasjon og kultur				
Netto	0,00	0	0	3 104 390,74
31 Barnevern, psykiatri og helse				
Netto	7 364 448,15	8 204 230	8 128 326	7 407 201,19
32 NAV				
Netto	4 103 228,98	4 018 092	3 988 794	4 008 499,90
33 Pleie og omsorg				
Netto	31 513 042,98	31 004 695	30 593 979	34 158 879,88
41 Landbruk-, plan-, miljø- og viltforvaltning				
Netto	2 145 945,93	2 173 756	2 166 296	2 518 530,54
43 Teknisk				
Netto	8 180 449,74	7 137 847	6 936 037	7 757 363,81
44 VAR-området				
Netto	-2 920 330,14	-9 213 435	-9 254 929	-3 906 330,14
45 Brann og feiling				
Netto	1 736 108,78	1 680 173	1 677 423	1 879 549,57
Netto på rammeområdene	99 456 913,33	94 037 705,00	94 037 705,00	98 878 321,46
Til fordeling drift fra skjema 1A	100 094 549,55	94 037 705,00	94 037 705,00	98 878 321,46
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	-637 636,22	0,00	0,00	0,00

1 Aremark kommune - 2017

	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
Regnskapsskjema 2A - investering				
Investeringer i anleggsmidler	33.099.811,04	22.047.500,00	27.737.500,00	74.558.829,52
Utlån og forskutteringer	1.996.904,00	600.000,00	600.000,00	504.250,00
Kjøp av aksjer og andeler	378.663,00	350.000,00	350.000,00	363.396,00
Avdrag på lån	178.104,44	400.000,00	400.000,00	1.287.117,56
Dekning av tidligere års udekket	0,00	4.610.130,00	0,00	0,00
Avsetninger	0,00	90.000,00	0,00	4.159.396,76
Årets finansieringsbehov	35.653.482,48	28.097.630,00	29.087.500,00	80.872.989,84
Finansiert slik:				
Bruk av lånemidler	25.575.243,90	24.385.130,00	22.500.000,00	48.929.122,04
Inntekter fra salg av anleggsmidler	600.000,00	720.000,00	570.000,00	703.263,00
Tilskudd til investeringer	0,00	0,00	0,00	1.600.000,00
Kompensasjon for merverdiavgift	1.441.150,91	612.500,00	1.137.500,00	9.360.929,20
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	318.695,34	180.000,00	180.000,00	1.482.601,09
Andre inntekter	1.469.416,00	0,00	0,00	2.287.444,00
Sum ekstern finansiering	29.404.506,15	25.897.630,00	24.387.500,00	64.363.359,33
Overført fra driftsregnskapet	0,00	0,00	0,00	0,00
Bruk av tidligere års udisponert	0,00	0,00	0,00	3.861.721,76
Bruk av avsetninger	664.957,73	2.200.000,00	4.700.000,00	8.037.479,56
Sum finansiering	30.069.463,88	28.097.630,00	29.087.500,00	76.262.560,65
Udekket/udisponert	-5.584.018,60	0,00	0,00	-4.610.429,19

Regnskapsskjema 2 B - Investeringsregnskapet

	Regnskap 2017	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap 2016
11 Sentraladministrasjon				
1122 - IT - fellessystemer	2 540 114,16	1 500 000	1 500 000	0,00
21 Oppvekst og kultur				
2170 - Aremark bibliotek	161 825,00	250 000	625 000	0,00
33 Pleie og omsorg				
3310 - Fosbykollen sykehjem	115 512,64	150 000	150 000	0,00
43 Teknisk				
4320 - Kommunale boliger	64 805,00	0	0	634 732,00
4322 - Kommunale tomtefelt	4 996 384,20	5 200 000	7 700 000	45 500,00
4331 - Aremark skole	3 499 497,34	375 000	625 000	46 018 194,14
4332 - Aremark barnehage	73 656,75	312 500	312 500	0,00
4333 - Fosbykollen sykehjem	0,00	0	0	114 610,00
4335 - Furulund	0,00	0	375 000	102 070,00
4337 - Myrland	0,00	0	1 250 000	69 593,75
4350 - Parker	0,00	0	0	375 000,00
4370 - Kommunale veger	0,00	0	1 000 000	506 250,00
44 VAR-området				
4440 - Vann	3 408 783,11	2 900 000	2 900 000	12 252 166,89
4441 - Avløp og rensing	18 222 950,33	11 300 000	11 300 000	14 140 289,24
45 Brann og feiing				
4510 - Brann	15 000,00	60 000	0	300 423,50
Samlede investeringsutgifter	33 098 528,53	22 047 500,00	27 737 500	74 558 829,52

Oversikt - balanse

1 Aremark kommune - 2017

14.02.2018

	Regnskap 2017	Regnskap 2016
EIENDELER		
Anleggsmidler	398.194.896,48	362.937.931,77
Herav:		
Faste eiendommer og anlegg	217.321.009,95	195.811.392,22
Utstyr, maskiner og transportmidler	9.987.121,03	7.963.455,72
Utlån	9.010.767,50	6.035.542,83
Konserninterne langsiktige fordringer	0,00	0,00
Aksjer og andeler	4.794.529,00	4.415.866,00
Pensjonsmidler	157.081.469,00	148.711.675,00
Omløpsmidler	25.233.098,20	34.409.790,37
Herav:		
Kortsiktige fordringer	6.311.808,40	10.428.494,11
Konserninterne kortsiktige fordringer	1.939.827,75	922.575,43
Premieavvik	5.729.805,34	5.570.691,77
Aksjer og andeler	0,00	0,00
Sertifikater	0,00	0,00
Obligasjoner	0,00	0,00
Derivater	0,00	0,00
Kasse, postgiro, bankinnskudd	11.251.656,71	17.488.029,06
SUM EIENDELER	423.427.994,68	397.347.722,14
EGENKAPITAL OG GJELD		
Egenkapital	58.678.719,07	53.974.755,07
Herav:		
Disposisjonsfond	1.259.301,36	1.109.301,36
Bundne driftsfond	3.523.869,72	5.351.617,51
Ubundne investeringsfond	0,00	664.957,73
Bundne investeringsfond	364.287,25	364.287,25
Regnskapsmessig mindreforbruk	637.636,22	0,00
Regnskapsmessig merforbruk	0,00	0,00
Udisponert i inv.regnskap	0,00	0,00
Udekket i inv.regnskap	-10.194.447,79	-4.610.429,19
Kapitalkonto	63.317.648,74	51.324.596,84
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK (drift)	-229.576,43	-229.576,43
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK (inves)	0,00	0,00
Langsiktig gjeld	336.560.823,97	314.872.155,06
Herav:		
Pensjonsforpliktelser	191.928.981,97	190.236.705,62
Ihendehaverobligasjonslån	0,00	0,00
Sertifikatlån	0,00	0,00
Andre lån	144.631.842,00	124.635.449,44
Konsernintern langsiktig gjeld	0,00	0,00
Kortsiktig gjeld	28.188.451,64	28.500.812,01
Herav:		
Kassekredittlån	0,00	0,00
Annen kortsiktig gjeld	27.644.871,26	28.106.722,02
Derivater	0,00	0,00
Konsernintern kortsiktig gjeld	0,00	0,00
Premieavvik	543.580,38	394.089,99
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	423.427.994,68	397.347.722,14
MEMORIAKONTI		
Memoriakonto	3.350.277,79	4.580.569,69
Herav:		
Ubrukte lånemidler	1.683.366,59	3.258.610,49
Ubrukte konserninterne lånemidler	0,00	0,00
Andre memoriakonti	1.666.911,20	1.321.959,20
Motkonto for memoriakontiene	-3.350.277,79	-4.580.569,69

Aremark, 14. februar 2018

Alice Reigstad, Rådmann

Mette Eriksen, Regnskaps- og økonomisjef

Økonomisk oversikt - drift

1 Aremark kommune - 2017

14.02.2018

	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
Driftsinntekter				
Brukerbetalinger	4.471.446,62	4.584.000,00	4.584.000,00	4.636.092,95
Andre salgs- og leieinntekter	16.341.664,97	21.043.310,00	21.043.310,00	15.723.235,81
Overføringer med krav til motytelse	16.322.849,81	7.179.718,00	7.179.718,00	18.674.261,48
Rammetilskudd	60.596.909,75	61.174.000,00	61.174.000,00	60.106.723,00
Andre statlige overføringer	4.462.423,00	3.915.000,00	3.915.000,00	5.568.533,00
Andre overføringer	109.426,55	0,00	0,00	49.136,86
Skatt på inntekt og formue	34.123.347,45	32.780.000,00	32.780.000,00	32.641.704,00
Eiendomsskatt	4.952.400,01	4.940.000,00	4.940.000,00	4.941.481,29
Andre direkte og indirekte skatter	68.668,00	60.000,00	60.000,00	68.668,00
Sum driftsinntekter	141.449.136,16	135.676.028,00	135.676.028,00	142.409.836,39
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	72.007.798,66	69.879.360,42	68.892.909,00	74.027.505,97
Sosiale utgifter	19.504.912,79	21.081.103,58	20.767.555,00	19.953.524,68
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	18.954.674,79	14.845.970,00	14.445.970,00	16.572.725,00
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	17.035.991,60	16.263.116,00	16.263.116,00	19.415.442,67
Overføringer	7.901.907,44	4.775.183,00	6.475.183,00	7.428.213,23
Avskrivninger	7.258.823,00	5.101.213,00	5.101.213,00	5.015.660,00
Fordelte utgifter	0,00	0,00	0,00	0,00
Sum driftsutgifter	142.664.108,28	131.945.946,00	131.945.946,00	142.413.071,55
Brutto driftsresultat	-1.214.972,12	3.730.082,00	3.730.082,00	-3.235,16
Finansinntekter				
Renteinntekter og utbytte	899.239,86	2.430.000,00	2.430.000,00	675.551,06
Gevinst på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0,00	0,00	0,00	0,00
Mottatte avdrag på utlån	217.435,00	30.000,00	30.000,00	309.528,76
Sum eksterne finansinntekter	1.116.674,86	2.460.000,00	2.460.000,00	985.079,82
Finansutgifter				
Renteutgifter og låneomkostninger	2.860.683,31	3.023.000,00	3.023.000,00	2.398.649,89
Tap på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0,00	0,00	0,00	0,00
Avdrag på lån	3.825.503,00	3.200.000,00	3.200.000,00	3.462.000,00
Utlån	1.514.451,00	30.000,00	30.000,00	873.165,77
Sum eksterne finansutgifter	8.200.637,31	6.253.000,00	6.253.000,00	6.733.815,66
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-7.083.962,45	-3.793.000,00	-3.793.000,00	-5.748.735,84
Motpost avskrivninger	7.258.823,00	5.101.213,00	5.101.213,00	5.015.660,00
Netto driftsresultat	-1.040.111,57	5.038.295,00	5.038.295,00	-736.311,00
Interne finanstransaksjoner				
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	0,00	0,00	0,00	408.331,79
Bruk av disposisjonsfond	0,00	0,00	0,00	0,00
Bruk av bundne fond	2.913.759,70	2.705,00	2.705,00	2.124.731,56
Sum bruk av avsetninger	2.913.759,70	2.705,00	2.705,00	2.533.063,35
Overført til investeringsregnskapet	0,00	0,00	0,00	0,00
Dekning av tidligere års regnsk.m. merforbruk	0,00	0,00	0,00	0,00
Avsatt til disposisjonsfond	150.000,00	150.000,00	150.000,00	51.809,89
Avsatt til bundne fond	1.086.011,91	4.891.000,00	4.891.000,00	1.744.942,46
Sum avsetninger	1.236.011,91	5.041.000,00	5.041.000,00	1.796.752,35
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	637.636,22	0,00	0,00	0,00

Økonomisk oversikt - investering

1 Aremark kommune - 2017

	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
Inntekter				
Salg av driftsmidler og fast eiendom	600.000,00	720.000,00	570.000,00	671.675,00
Andre salgsinntekter	1.469.416,00	0,00	0,00	2.287.444,00
Overføringer med krav til motytelse	0,00	0,00	0,00	625.750,00
Kompensasjon for merverdiavgift	1.441.150,91	612.500,00	1.137.500,00	9.360.929,20
Statlige overføringer	0,00	0,00	0,00	1.600.000,00
Andre overføringer	0,00	0,00	0,00	0,00
Renteinntekter og utbytte	0,00	0,00	0,00	0,00
Sum inntekter	3.510.566,91	1.332.500,00	1.707.500,00	14.545.798,20
Utgifter				
Lønnsutgifter	726.325,64	0,00	0,00	1.060.914,27
Sosiale utgifter	228.466,69	0,00	0,00	349.593,44
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	29.695.439,29	21.435.000,00	26.600.000,00	63.167.022,41
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	241.849,00	0,00	0,00	235.968,20
Overføringer	2.206.447,91	612.500,00	1.137.500,00	9.745.331,20
Renteutgifter og omkostninger	1.282,51	0,00	0,00	0,00
Fordelte utgifter	0,00	0,00	0,00	0,00
Sum utgifter	33.099.811,04	22.047.500,00	27.737.500,00	74.558.829,52
Finansransaksjoner				
Avdrag på lån	178.104,44	400.000,00	400.000,00	1.287.117,56
Utlån	1.996.904,00	600.000,00	600.000,00	504.250,00
Kjøp av aksjer og andeler	378.663,00	350.000,00	350.000,00	363.396,00
Dekning av tidligere års udekket	0,00	4.610.130,00	0,00	0,00
Avsatt til ubundne investeringsfond	0,00	90.000,00	0,00	3.861.721,76
Avsatt til bundne investeringsfond	0,00	0,00	0,00	297.675,00
Sum finansieringstransaksjoner	2.553.671,44	6.050.130,00	1.350.000,00	6.314.160,32
Finansieringsbehov	32.142.915,57	26.765.130,00	27.380.000,00	66.327.191,64
Dekket slik:				
Bruk av lån	25.575.243,90	24.385.130,00	22.500.000,00	48.929.122,04
Salg av aksjer og andeler	0,00	0,00	0,00	31.588,00
Mottatte avdrag på utlån	318.695,34	180.000,00	180.000,00	856.851,09
Overført fra driftsregnskapet	0,00	0,00	0,00	0,00
Bruk av tidligere års udisponert	0,00	0,00	0,00	3.861.721,76
Bruk av disposisjonsfond	0,00	0,00	0,00	0,00
Bruk av bundne driftsfond	0,00	0,00	0,00	1.037.479,56
Bruk av ubundne investeringsfond	664.957,73	2.200.000,00	4.700.000,00	7.000.000,00
Bruk av bundne investeringsfond	0,00	0,00	0,00	0,00
Sum finansiering	26.558.896,97	26.765.130,00	27.380.000,00	61.716.762,45
Udekket/udisponert	-5.584.018,60	0,00	0,00	-4.610.429,19

Regnskapsprinsipper

Regnskapet er utarbeidet i henhold til bestemmelsene i kommuneloven, forskrifter og god kommunal regnskapsskikk.

Regnskapsprinsipper

All tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører Aremark kommunes fremgår av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet. Regnskapsføring av tilgang og bruk av midler bare i balanseregnskapet gjøres ikke.

Alle utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger er regnskapsført brutto. Dette gjelder også interne finansieringstransaksjoner. Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er tatt med i årsregnskapet, enten de er betalt eller ikke. For lån er kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året ført i investeringsregnskapet. Den delen av lånet som ikke er brukt, er registrert som memoriapost.

I den grad enkelte utgifter, utbetalinger, inntekter eller innbetalinger ikke kan fastsettes eksakt ved tidspunktet for regnskapsavleggelsen, registreres et anslått beløp i årsregnskapet.

Klassifisering av anleggsmidler og omløpsmidler

I balanseregnskapet er anleggsmidler eiendeler bestemt til varig eie eller bruk for kommunen. Andre eiendeler er omløpsmidler. Fordringer knyttet til egen vare- og tjenesteproduksjon, samt markedsbaserte verdipapirer som inngår i en handelsportefølje er omløpsmidler. Andre markedsbaserte verdipapirer er klassifisert som omløpsmidler med mindre kommunen har foretatt investeringen ut fra næringspolitiske eller samfunnsmessige hensyn. I slike tilfeller er verdipapirene klassifisert som anleggsmidler.

Andre fordringer er omløpsmidler dersom disse forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Ellers er de klassifisert som anleggsmidler.

Kommunen følger KRS (F) nr 4 Avgrensningen mellom driftsregnskapet og investeringsregnskapet. Standarden har særlig betydning for skille mellom vedlikehold og påkostning i forhold til anleggsmidler. Utgifter som påløper for å opprettholde anleggsmiddelet kvalitetsnivå utgiftsføres i driftsregnskapet. Utgifter som representerer en standardheving av anleggsmiddelet utover standarden ved anskaffelsen utgiftsføres i investeringsregnskapet og aktiveres på anleggsmiddelet i balansen.

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knyttet til formålene i kommunelovens § 50 med unntak av likviditetstrekkrettighet/ likviditetsslån jfr kl § 50 nr 5. All annen gjeld er kortsiktig gjeld.

Vurderingsregler

Omløpsmidler er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Utestående fordringer er vurdert til pålydende med fradrag for forventet tap

Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet. Avskrivningene starter året etter at anleggsmidlet er anskaffet / tatt i bruk av virksomheten. Avskrivningsperiodene er i tråd med § 8 i forskrift om årsregnskap og årsberetning.

Vurderingene for eiendeler gjelder tilsvarende for kortsiktig og langsiktig gjeld. Opptakskost utgjør gjeldspostens pålydende i norske kroner på det tidspunkt som gjelden oppstår. Låneomkostninger (gebyrer, provisjoner mv.), samt over- og underkurs er finansutgifter og inntekter.

Selvkostberegninger

Innefor de rammer der selvkost er satt som den rettslige rammen for hva kommunen kan kreve av brukerbetaling beregner kommunen selvkost etter retningslinjer gitt av Kommunal- og regionaldepartementet i dokument H-2140, januar 2003 og H-3/14, februar 2014.

For de tjenestene kommunen selv har valgt å kreve brukerbetaling etter selvkostprinsippet følges samme retningslinjer.

Mva-plikt og mva-kompensasjon

Kommunen følger reglene mva-loven for de tjenesteområdene som er omfattet av loven. For kommunens øvrige virksomhet krever kommunen mva-kompensasjon. Mottatt kompensasjon for betalt mva er finansiert av kommunen gjennom redusert statstilskudd i inntektssystemet.

For 2010 var det ny føring av momskompensasjon fra investeringer, jf. forskrift om årsregnskap § 3: "For regnskapsåret 2010 skal minimum 20 prosent av merverdiavgiftskompensasjonen fra investeringer overføres til investeringsregnskapet. For 2011 skal minimum 40 prosent overføres, for 2012 minimum 60 prosent og for 2013 minimum 80 prosent. Fra og med regnskapsåret 2014 skal merverdiavgiftskompensasjonen fra investeringer i sin helhet regnes som inntekter knyttet til investeringsprosjekter og føres i investeringsregnskapet, jf. tredje ledd nr. 2."

Balansen

Aremark kommune tok i 2013 bruk av anleggsmodulen i økonomisystemet Visma Enterprise. Dette gjør balansen mer komprimert og det er færre balansekonti.

Endring i regnskapsprinsipp

Fra og med regnskapsåret 2016 er premiefondet i sin helhet ført på ansvar 1191 – premiefond. Endringen har ingen resultateffekt.

Note 1 Endring i arbeidskapital (F § 5 nr 1)

Balanseregnskapet :	31.12.2016	31.12.2017	Endring
2.1 Omløpsmidler	kr 34 409 790	kr 25 233 098	
2.3 Kortsiktig gjeld	kr 28 500 812	kr 28 188 452	
Arbeidskapital	kr 5 908 978	kr (2 955 354)	kr 8 864 332

Drifts- og investeringsregnskapet :	Beløp	Sum
Anskaffelse av midler :		
Inntekter driftsregnskap	kr 141 449 136	
Inntekter investeringsregnskap	kr 3 510 567	
Innbet.ved eksterne finanstransaksjoner	kr 27 010 614	
Sum anskaffelse av midler	kr 171 970 317	kr 171 970 317
Anvendelse av midler :		
Utgifter driftsregnskap	kr 135 405 285	
Utgifter investeringsregnskap	kr 33 098 529	
Utbetalinger ved eksterne	kr 10 755 591	
Sum anvendelse av midler	kr 179 259 405	kr 179 259 405
Anskaffelse - anvendelse av midler		kr (7 289 088)
Endring ubrukte lånemidler (økning +/-reduksjon-)		kr (1 575 244)
Endring arbeidskapital i drifts-og investeringsregnskap		kr (8 864 332)
Endring arbeidskapital i balansen		kr 8 864 332
Differanse (forklares nedenfor)		kr 0

Note 2 Pensjon (F § 5 nr 2)

Generelt om pensjonsordningene i kommunen

Kommunen har kollektive pensjonsforsikringer for sine ansatte i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK).

Ansatte som er i kommunens tjeneste ved fylte 62 år har også rett til avtalefestet pensjon (AFP) etter bestemte regler. AFP for 62-64 år er ikke fullt forsikringsmessig dekket, og det er heller ikke på annen måte samlet opp fond til dekning av framtidige AFP-pensjoner.

Regnskapsføring av pensjon

Etter § 13 i årsregnskapsforskriften skal driftsregnskapet belastes med pensjonskostnader som er beregnet ut fra langsiktige forutsetninger om avkastning, lønnsvekst og G-regulering. Forskjellen mellom betalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad betegnes premieavvik, og skal inntekts- eller utgiftsføres i driftsregnskapet med tilbakeføring igjen neste år/over de neste 7 årene (nytt fra 2015, tidligere hhv 10 og 15 år).

Bestemmelsene innebærer også at beregnede pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser er oppført i balansen som hhv anleggsmidler og langsiktig gjeld.

Nærmere om regnskapstallene

Pensjonsordning	KLP	SPK	SUM	Arb.avg.
PENSJONSKOSTNAD				
Netto pensj.kostn (inkl.adm.) iht.aktuar	7 418 868	1 710 474	9 129 342	1 287 237
- Årets pensjonspremie (jf aktuarberegn.)	8 411 359	1 521 835	9 933 194	1 400 579
=Årets premieavvik	-992 491	188 639	-803 852	-113 342
Årets betalte pensjonspremie iht.regnsk.	8 448 360	1 521 835	9 970 195	
Årets premieavvik (se spes.nedenfor)	-992 491	188 639	-803 852	
Resultatført tidl.års premieavvik	-853 040	-94 196	-947 236	
= Pensjonskostnad i regnskapet	6 602 829	1 616 278	8 219 107	

Pensjonsordning	KLP	SPK	SUM	Arb.avg.
AKKUMULERT PREMIEAVVIK				
Akkumulert 01.01.	4 882 289	345 390	5 227 679	737 103
+/- Premieavvik for året	992 491	188 639	1 181 130	166 540
-/+ Resultatført tidl.års premieavvik	-853 040	-57 622	-910 662	-128 403
= Akkumulert premieavvik 31.12. (*1)	5 021 740	476 407	5 498 147	775 240
Herav oppført under omløpsmidler:	5 021 740	-	-	708 065
Herav oppført under kortsiktig gjeld:	-	476 407	-	48 700
				659 365

MIDLER OG FORPLIKTELSE	KLP		SPK		SUM		Netto forplikt.
	Pensj.-midler	Pensj.-forpl.	Pensj.-midler	Pensj.-forpl.	Pensj.-midler	Pensj.-forpl.	
Faktisk (akt.beregn.full amort) 31.12.	139 949 430	-163 041 001	17 132 039	-24 581 672	157 081 469	-187 622 673	-30 541 204
Iht regnskap pr 31.12.	139 949 430	-163 041 001	17 132 039	-24 581 672	157 081 469	-187 622 673	-30 541 204
= Gjenstående amortisering / estimatavvik pr. 31.12	-	-	-	-	-	-	-
Arbeidsg.avg.av nto pensj.forpl. 31.12. ¹⁾							-4 306 310

FORUTSETNINGER	KLP	SPK
Forventet avkastn.pensjonsmidler (§ 13-5 F)	4,50 %	4,20 %
Diskonteringsrente (§ 13-5 E)	4,00 %	4,00 %
Forventet årlig lønnsvekst (§ 13-5 B)	2,97 %	2,97 %
Forventet årlig G- og pensjonsreg. (§ 13-5 D)	2,97 %	2,97 %
Årlig vekst i pensjonsreguleringen	2,20 %	
Forholdstallet fra KMD	1,00 %	

Note 3 Kommunens garantiansvar (F § 5 nr 3)

Gitt overfor - navn	Adresse	Beløp pr. 31.12.		Utløper dato
		2017	2016	
Aremark menighetsråd		kr 4 200 000	kr 4 320 000	2052
Aremark menighetsråd		kr 1 500 000	kr -	2055
Sum garantiansvar		kr 5 700 000	kr 4 320 000	

Innbefatter alle garantier kommunen har gitt, inkl. garantier gitt for øvrige regnskapsenheter i kommunen som kommunale foretak og interkommunale samarbeid. Garantier gitt overfor ansatte, sosialklienter etc. skal også opplyses.

Note 4 Fordringer og gjeld til kommunale foretak, bedrifter og samarbeid jf kommuneloven §§ 11 og 27 (F § 5 nr 4)

Aremark kommune har ikke krav eller gjeld til kommunale/fylkeskommunale foretak eller interkommunalt/fylkeskommunalt samarbeid

Note 5 Aksjer og andeler i varig eie (F § 5 nr 5)

Selskapets navn	Antall aksjer/aksjer	Eventuell markedsverdi	Balanseført verdi 31.12.2017	Balanseført verdi 31.12.2016
Egenkapitalinnskudd KLP			kr 3 692 553	kr 3 313 890
Haldenvassdragets kanalselskap			kr 36 496	kr 36 496
Opplev grenseland	100		kr 22 000	kr 22 000
Havass Skog BA			kr -	kr -
Studensamfundets hus	3		kr 300	kr 300
A/L Biblioteksentralen	1		kr 300	kr 300
Østfold Energiverk	1000		kr 1 000 000	kr 1 000 000
Rakkestad Flyplass	1		kr 10 000	kr 10 000
Alarmsentralen Brann ØST	274		kr 32 880	kr 32 880
Sum			kr 4 794 529	kr 4 415 866

Note 6 - Avsetning og bruk av fond

Jfr. forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner §5 nr. 6

Bundne driftsfond - kap. 251	2017	2016
Beholdning pr.01.01	5 351 617,51	5 731 406,61
Bruk av bundne driftsfond i driftsregnskapet	2 913 759,70	2 124 731,56
Avsetning til bundne driftsfond	1 086 011,91	1 744 942,46
Beholdning pr. 31.12	3 523 869,72	5 351 617,51

Ubundne investeringsfond - kap. 253	2017	2016
Beholdning pr.01.01	664 957,73	3 803 235,97
Bruk av ubundne investeringsfond i investeringsregnskapet	664 957,73	7 000 000,00
Avsetning til ubundne investeringsfond		3 861 721,76
Beholdning pr. 31.12	0,00	664 957,73

Bundne investeringsfond - kap. 255	2017	2016
Beholdning pr.01.01	364 287,25	1 104 091,81
Bruk av bundne investeringsfond i investeringsregnskapet	0,00	1 037 479,56
Avsetning til bundne investeringsfond	0,00	297 675,00
Beholdning pr. 31.12	364 287,25	364 287,25

Disposisjonsfond - kap. 256	2017	2016
Beholdning pr.01.01	1 109 301,36	1 057 491,47
Bruk av disposisjonsfond i investeringsregnskapet	0,00	0,00
Bruk av disposisjonsfond i driftsregnskapet	0,00	0,00
Avsetning til disposisjonsfond	150 000,00	51 809,89
Beholdning pr. 31.12	1 259 301,36	1 109 301,36

Samlet avsetning og bruk av fond i året	2017	2016
Beholdning pr.01.01	7 490 163,85	11 696 225,86
Avsetninger	1 236 011,91	5 956 149,11
Bruk av avsetninger	3 578 717,43	10 162 211,12
Netto avsetninger (Negativt tall betyr netto forbruk)	-2 342 705,52	-4 206 062,01
Beholdning pr. 31.12	5 147 458,33	7 490 163,85

Note 7 Kapitalkonto (F § 5 nr 7)

	DEBET		KREDIT
Saldo 1.1. (underskudd i kapital)	0,00	Saldo 1.1. (kapital)	51 324 596,84
Debetposter i året:		Kreditposter i året:	
Salg av fast eiendom, anlegg, utstyr, maskiner og transportmidler	50 661,00	Aktivering fast eiendom, anlegg, utstyr, maskiner og transportmidler	31 565 590,04
Avskrivning: Eiendom, anlegg, utstyr, maskiner og transportmidler	7 258 823,00	Oppskrivning fast eiendom/anlegg	0,00
Nedskrivning: Eiendom, anlegg, utstyr, maskiner og transportmidler	722 823,00		
Salg aksjer/andeler	0,00	Kjøp av aksjer/andeler	0,00
Nedskrivning aksjer/andeler	0,00	Oppskrivning av aksjer/andeler	0,00
Redusert egenkapitalinnskudd KLP	0,00		
Avdrag på sosiale utlån	85 976,00	Utlån - sosiale utlån	114 451,00
Avdrag på andre utlån - driftsregnsk.	131 459,00	Utlån - driftsregnskapet	1 400 000,00
Avdrag på utlån - investeringsregnsk.	318 695,34	Utlån - investeringsregnskapet	1 996 904,00
Avskrivning på sosiale utlån	0,00	Avdrag på eksterne lån	4 003 607,44
Avskrivning på utlån - inv.regnsk.	0,00		
Bruk av lånemidler	25 575 243,90	Aktivert egenkapitalinnskudd KLP	378 663,00
Endring pensjonsforpliktelser SPK	1 154 266,20	Endring pensjonsforpliktelser SPK	0,00
Endring pensjonsforpliktelser KLP	538 010,15		
Endring pensjonsmidler (reduksjon)	0,00	Endring pensjonsmidler SPK	8 146 464,00
		Endring pensjonsmidler KLP	223 330,00
Urealisert kurstap utenlandslån	0,00	Urealisert kursgevinst utenl.lån	0,00
Balanse 31.12. (kapital)	63 317 648,74	Balanse 31.12. (underskudd i kapital)	0,00
	99 153 606,33		99 153 606,32

Note 8 Salg av finansielle anleggsmidler (F § 5 nr 8)

Ved salg av kommunens aksjer klassifisert som anleggsmidler er en andel av salgsinntekten regnet som avkastning på innskutt kapital og inntektsført som løpende inntekt i driftsregnskapet.

Det har ikke vært salg av finansielle anleggsmidler i 2017.

Note 9 Interkommunalt samarbeid etter kommuneloven § 27 (F § 12 nr 3)

Regnskap for interkommunale samarbeid etter kommuneloven § 27 skal inngå i årsregnskapet til den kommunen hvor samarbeidet har sitt hovedkontor.

Aremark kommune er ikke med i samarbeid som har sitt hovedkontor i kommunen.

Note 10 Anleggsmidler

	EDB-utstyr, kontor-maskiner	Anleggs- maskiner mv.	Brannbiler, tekniske anlegg	Boliger, skoler, veier	Adm.bygg, sykehjem mv.	Ikke avskrivbare anleggsmidler	SUM
Bokført verdi pr. 01.01	701 146	6 214 804	14 827 802	139 028 781	36 645 183	6 357 132	203 774 848
Årets tilgang	2 541 397	672 468	5 130 510	18 164 832	0	5 056 384	31 565 590
Årets avgang	0	0	0	-50 661	0	0	-50 661
	3 242 543	6 887 271	19 958 312	157 142 951	36 645 183	11 413 517	235 289 777
Årets avskrivninger	372 240	758 108	937 634	4 141 829	1 049 012	0	7 258 823
Årets nedskrivninger	0	0	722 823	0	0	0	722 823
Årets reverserte nedskrivninger	0	0	0	0	0	0	0
Bokført verdi pr. 31.12.	2 870 303	6 129 163	18 297 855	153 001 122	35 596 171	11 413 517	227 308 131
Økonomisk levetid Avskrivningsplan	5 år Lineær	10 år Lineær	20 år Lineær	40 år Lineær	50 år Lineær		

Årets tilgang er bokført med kr 31 565 590. Regnskapsskjema 2A viser investering i anleggsmidler på kr 33 099 811. Differansen skyldes utgifter til salg av eiendommer, videresalg av pumper og inntekt/erstatning fra Glommen Skog, kr 1 534 221.

Note 11 Investeringsoversikt

Prosjekt	Vedtatt budsjett	Medgått pr. 31.12.2016	Medgått 2017	Medgått pr. 31.12.2017	Gjenstår av bevilgning
IKT - sentraladministrasjon	1 500 000	0	2 540 114	2 540 114	-1 040 114
Aremark bibliotek - døgnåpent	250 000	0	161 825	161 825	88 175
Inventar - kulturscene	375 000	0	358 894	358 894	16 106
Aremark skole - inventar/utstyr	4 187 500	4 316 129	36 236	4 352 365	-164 865
Aremark skole - rehabilitering	43 687 500	46 126 473	3 033 129	49 159 602	-5 472 102
SD-anlegg	0	47 713	71 239	118 952	-118 952
Fosbykollen - utstyr	150 000	0	115 513	115 513	34 487
Aremark barnehage - rehabilitering	312 500	0	73 657	73 657	238 843
Kommunale boliger	400 000	634 732	64 805	699 537	-299 537
Brannvesen	60 000	0	15 000	15 000	45 000
Kommunale tomter - Fladeby 2	5 200 000	0	4 996 384	4 996 384	203 616
Vannforsyning	25 000 000	23 109 095	3 369 216	26 478 311	-1 478 311
<i>Herav:</i>					
Vannverk - Teknisk anlegg			54 706		
Vannverk - Bygning			503 075		
Vannledning			2 811 435		
Avløp	39 170 000	31 509 688	18 262 517	49 772 205	-10 602 205
<i>Herav:</i>					
Aremark skole			19 500		
Trykkavløp			8 648 596		
Pumpestasjoner			82 016		
Sjøvannsledning Aspern			39 567		
Renseanlegg - bygning			4 565 289		
Renseanlegg - teknisk anlegg			4 907 549		
	118 167 500	105 743 830	33 098 528	135 781 525	-17 614 025

Note 12 Langsiktig gjeld og avdrag

Kommunen beregner minste tillatte avdrag jf kommuneloven § 50 nr 7, ved å vekte gjenværende levetid på driftsmidler ifht. bokført verdi.

Utgiftsførte avdrag i driftsregnskapet vedr. investeringslån	kr	3 825 503,00
Minste tillatte avdrag beregnet ut fra vektet gjenværende levetid	kr	3 200 000,00
Avvik (*1)	kr	625 503,00

Fordeling av kommunens langsiktige gjeld på ulike områder	31.12.2017	31.12.2016
Lån til selvkostområdene i kommunen (bruk av lån) <i>Vann - og avløpssektoren</i> <i>Andre selvkostområder</i>	62 888 217	48 688 217
Lån til kirkelige formål		
Startlån og formidlingslån	4 450 892	2 628 996
Andre utlån	0	0
Ubrukte lånemidler startlån og formidlingslån	1 112 510	1 101 414
Ubrukte lånemidler investeringslån	570 857	2 149 196
L-gjeld på kommunens øvrige tjenesteområder	75 609 366	70 067 626
Kommunens totalte langsiktige gjeld	144 631 842	124 635 449

Note 13 Tidligere endringer i regnskapsprinsipp belastet likv.reserve

Endring i regnskapsprinsipp som følge av regelendring og presisering fra departementet er gjennomført fra 1993 til i dag ved direkte bokføring mot egenkapitalen (likviditetsreserven). Slike utgiftsøkninger er ikke kompensert ved økte overføringer fra staten. Oppstillingen nedenfor viser de beløp kommunen har ført som endring i regnskapsprinsipp.

	År	Utgift	Inntekt
Utbetalte feriepenger	1993	1 763 251	
Feriepenger til landbrukskontoret ved overtakelse	1994	23 477	
Påløpte renter	2001	416 214	
Kompensasjon for mva	2001		669 365
Ressurskrevende brukere	2008		1 304 000
Sum		2 202 941	1 973 365

Bokført på konto for endring regnskapsprinsipp kto 2.5810 - kr 229 576,43

Forskrift om årsregnskap og årsberetning er endret, slik at likviditetsreserven er avviklet i 2009. Virkningen av tidligere års endringer i regnskapsprinsipp skal skilles ut og føres mot egne konti under egenkapitalen for endringer i regnskapsprinsipp.

Note 14 Antall årsverk og ytelser til ledende personer og revisor

Årsverk

Antall årsverk i kommunen var i 2017 ca 117, fordelt på ca 178 personer.

Ytelser til ledende personer	2017	2016
Administrasjonssjef	kr 1 239 806	kr 1 128 766
Ordfører	kr 743 681	kr 726 102

Ytelser som er oppgitt er lønn, honorarer mv. ihht LT-kode 111A.

Godtgjørelse til Indre Østfoldkommunerevisjon

Samlede godtgjørelser til Indre Østfold kommunerevisjon utgjør for 2017 kr 293 832. Revisjon omfatter regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, selskapskontroll og diverse attestasjonsoppdrag.

Note 15 Hendelser etter balansedato 31.12.2017

Det er ingen kjente hendelser etter balansedato som har påvirkning på Aremark kommunes regnskap.

Gebyrfinansierte selvkosttjenester

Etterkalkyle 2017

Aremark kommune har utarbeidet etterkalkyle for betalingstjenester i henhold til Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (H-3/14, KMD, feb. 2014). Kommunen benytter selvkostmodellen Momentum Selvkost Kommune.

Selvkost innebærer at kommunens kostnader med å frembringe tjenestene skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. For å kontrollere at dette ikke skjer må kommunen, etter hvert regnskapsår, utarbeide en selvkostkalkyle som viser selvkostregnskapet for det enkelte gebyrområdet. Elementene i en selvkostkalkyle avviker fra kommunens ordinære driftsregnskap på enkelte områder og de to regnskapene vil, som eksemplet under viser, ikke være direkte sammenlignbare.

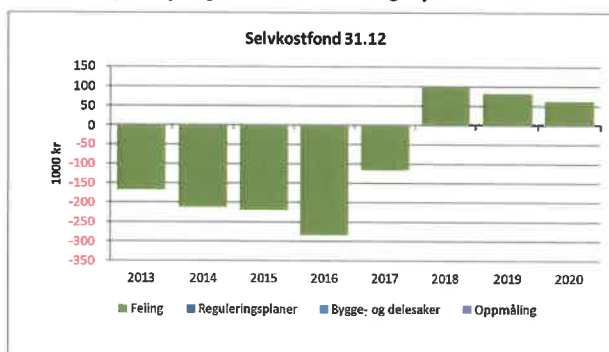
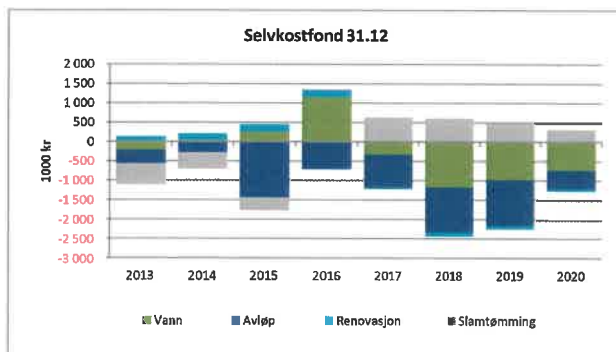
Forskjeller mellom kommunens regnskap og selvkostregnskapet	Regnskapsresultat	Selvkostkalkyle
Gebyrinntekter	8 800 000	8 800 000
Øvrige driftsinntekter	20 000	20 000
Driftsinntekter	8 820 000	8 820 000
Direkte driftsutgifter	5 700 000	5 700 000
Avskrivningskostnad	1 750 000	1 580 000
Kalkulatorisk rente	0	1 140 000
Indirekte driftsutgifter (netto)	0	240 000
Driftskostnader	7 450 000	8 660 000
Resultat	1 370 000	160 000

I selvkostkalkylen inngår regnskapsmessige driftsinntekter, driftsutgifter eksklusiv regnskapsmessige avskrivninger, kalkulatoriske avskrivninger og rentekostnader, samt indirekte driftsutgifter (administrasjonsutgifter).

Ved beregning av kalkulatoriske avskrivninger skal det i selvkostberegningene gjøres fratrukk av fremmedfinansiering. Kalkulatorisk rentekostnad inngår ikke i kommunens driftsregnskap, men representerer en alternativ avkastning kommunen går glipp av ved at kapital er bundet i anleggsmidler. Den kalkulatoriske rentekostnaden beregnes med utgangspunkt i anleggsmidlenes restavskrivningsverdi og en kalkylerente. Kalkylerenten er årsgjennomsnittet av 5-årig SWAP-rente + 1/2 %-poeng. I 2017 var denne lik 1,980 %.

Retningslinjene fastsetter regler for henføring av relevante administrasjonsutgifter som kan inngå i selvkostgrunnlaget. Videre er det bestemt at eventuelle overskudd skal avsettes til bundne selvkostfond. Et overskudd fra et enkelt år skal tilbakeføres til brukerne i form av lavere gebyrer i løpet av en femårsperiode. En generasjon brukere skal ikke subsidiere neste generasjon, eller omvendt. Kostnadene ved tjenestene som ytes i dag skal dekkes av de brukerne som drar nytte av tjenesten. Dette innebærer at dersom kommunen har overskudd som er eldre enn fire år, må dette i sin helhet gå til reduksjon av gebyrene det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2017 i sin helhet være disponert innen 2022.

I tillegg til å utarbeide en etterkalkyle for hver betalingstjeneste må kommunen også utarbeide forkalkyler i forkant av budsjettåret for å estimere drifts- og kapitalkostnader for neste økonomiplanperiode. Forkalkylene gir grunnlaget for kommunens gebyrsatser. Ved budsjettering er det en rekke usikre faktorer, herunder fremtidig kalkylerente, utvikling av antall brukere og generell etterspørsel. I tillegg til å overholde generasjonsprinsippet bør kommunen ha målsetning om minst mulig svingninger i de kommunale gebyrene.

Samlet etterkalkyle 2017

Etterkalkylene for 2017 er basert på regnskap datert 12. februar 2018.

Etterkalkyle selvkost 2017	Vann	Avløp	Renovasjon	Slam- tømming	Totalt
Gebyrinntekter	2 288 645	4 426 736	1 905 466	1 749 139	10 369 986
Øvrige driftsinntekter	-1 776	19 181	0	0	17 405
Driftsinntekter	2 286 869	4 445 917	1 905 466	1 749 139	10 387 391
Direkte driftsutgifter	2 271 395	2 541 337	1 892 532	1 007 680	7 712 944
Avskrivningskostnad	740 644	1 014 531	32 693	0	1 787 868
Kalkulatorisk rente (1,98 %)	519 003	765 974	12 623	0	1 297 600
Indirekte netto driftsutgifter	230 619	255 133	211 524	131 378	828 654
Driftskostnader	3 761 661	4 576 975	2 149 372	1 139 059	11 627 067
Resultat	-1 474 792	-131 058	-243 906	610 080	-1 239 676
Kostnadsdekning i %	60,8 %	97,1 %	88,7 %	153,6 %	89,3 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd 01.01	1 147 658	-703 339	194 942	21 458	660 719
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-1 474 792	-131 058	-243 906	610 080	-1 239 676
+/- Kalkulert renteinntekt/-kostnad selvkostfond (1,98 %)	8 123	-15 224	1 445	6 465	809
Selvkostfond/fremførbart underskudd 31.12	-319 011	-849 621	-47 519	638 003	-578 148

Etterkalkyle selvkost 2017	Feling	Reguleringsp- laner	Bygge- og delesaker	Oppmåling	Totalt
Gebyrinntekter	806 099	0	152 822	201 879	1 160 800
Øvrige driftsinntekter	0	0	40 000	10 325	50 325
Driftsinntekter	806 099	0	192 822	212 204	1 211 125
Direkte driftsutgifter	519 123	35 300	322 323	877 992	1 754 738
Indirekte netto driftsutgifter	115 200	12 851	39 901	49 466	217 418
Driftskostnader	634 323	48 151	362 224	927 458	1 972 156
+ Tilskudd/subsidiering	0	48 151	169 402	715 254	932 807
Resultat	171 775	0	0	0	171 775
Kostnadsdekning i %	127,1 %	0,0 %	53,2 %	22,9 %	61,4 %
Fremførbart underskudd 01.01	-283 598	0	0	0	-283 598
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	171 775	0	0	0	171 775
+/- Kalkulert renteinntekt/-kostnad selvkostfond (1,98 %)	-3 915	0	0	0	-3 915
Fremførbart underskudd 31.12	-115 738	0	0	0	-115 738

Etterkalkylen for 2017 er utarbeidet i samarbeid med EnviDan Momentum AS som har mer enn 14 års erfaring med selvkostproblematikk og bred erfaring rundt alle problemstillinger knyttet til selvkost. Selvkostmodellen Momentum Selvkost Kommune benyttes av flere enn 280 norske kommuner.

Balanse pr. 31.12.17

1 Aremark kommune (2017) - År/Periode 2017 1 - 12

14.02.2018

	Regnskap 2017	Regnskap 2016
Art (5): 21000		
21000010 Kasse	5.146,00	19.472,00
21000020 Kasse Furulund bad	500,00	500,00
21000030 Kasse Bruktstua	1.437,00	1.437,00
21000040 Kasse Myrland	625,00	625,00
21000050 Kasse Fosbykollen	1.000,00	1.000,00
Sum art (5): 21000	8.708,00	23.034,00
Art (5): 21020		
21020010 Marker Sparebank 1050.07.01329	782.496,39	2.620.432,93
21020011 Marker Sparebank 1050.15.17319	22.432,93	36.197,94
21020012 Marker Sparebank 1050.19.14105 - OCR Procasso	16.362,12	0,00
21020013 Marker Sparebank 1050.16.32940 - OCR	170.527,51	418.504,36
21020014 Marker Sparbank 1050.07.02406	33.229,50	122.993,50
21020015 Marker Sparebank 1050.19.14172 - Bruktstua	305.993,01	170.083,00
21020016 Marker Sparebank 1050.19.14180 - Kantine	172.747,56	352.249,00
21020020 Marker Sparebank 1050.09.30778	274.832,46	274.832,46
21020025 Marker Sparebank 1050.19.14202- Renter	343.680,59	960.616,81
21020030 Marker Sparebank 1050.14.11405 - Helsestasjon bankterminal	43.708,00	20.827,00
21020040 Marker Sparebank 1050.15.17416 - remittering	-41.625,40	184.853,69
21020060 Berg Sparebank 1105.12.02424	95.472,58	94.442,49
21020061 Berg Sparebank 1105.27.66224 - næringsfond	56.710,33	56.097,90
21020070 Eidsberg Sparebank 1020.26.24052	144.197,33	143.515,68
21020080 Halden Sparebank 1030.11.83041	158.550,69	158.471,69
21020090 KLP-banken 8317.15.79883	46.098,50	744.308,00
21020100 Marker Sparebank 1050.09.30751 - fond	3.802.499,42	6.352.499,42
21020110 Marker Sparebank 1050.09.31634 - næringsfond	2.151.694,19	2.151.694,19
Sum art (5): 21020	8.579.607,71	14.862.620,06
Art (5): 21098		
21098010 Marker Sparebank 1050.09.30794 - skattetrekk	2.663.341,00	2.602.375,00
Sum art (5): 21098	2.663.341,00	2.602.375,00
Art (5): 21310		
21310010 Refusjon staten	3.300.556,60	6.800.127,60
21310015 Refusjon sykerpenger NAV	331.715,00	371.491,00
21310020 Momskomp høy sats	574.609,98	1.890.304,22
21310021 Momskomp middels sats	21.269,11	19.265,20
21310022 Momskomp lav sats	42.600,57	47.714,72
Sum art (5): 21310	4.270.751,26	9.128.902,74
Art (5): 21314		
21314020 Månedsoppgjør skatt	718.422,00	147.833,97
21314050 Fylkesskattesjefen - mva	1.170.399,00	960.633,27
Sum art (5): 21314	1.888.821,00	1.108.467,24
Art (5): 21350		
21350010 Fylkeskommunen	147.935,14	191.124,13
21350020 Andre kommuner	4.301,00	0,00
Sum art (5): 21350	152.236,14	191.124,13
Art (5): 21475		
21475001 Barnehage/SFO	102.225,00	56.752,00
21475002 Omsorgstjenester	27.046,00	168.001,00
21475003 Husleier	46.750,00	23.193,00
21475004 Kulturskole	0,00	4.012,00

Balanse pr. 31.12.17

1 Aremark kommune (2017) - År/Periode 2017 1 - 12

14.02.2018

	Regnskap 2017	Regnskap 2016
21475005 Diverse fakturering	1.586.313,00	1.381.345,00
21475009 Kommunale avgifter	200.576,04	158.759,00
21475010 Diverse utestående fordringer	91.232,66	106.137,73
21475030 Forskudd lønn	0,00	693,60
21475040 Negativ lønn	427,08	10.635,39
21475131 Påløpte renter næringslån	32.099,00	32.099,00
21475998 Periodiseringskonto-inng.fakt-automatiske	-146.841,03	-1.019.052,29
Sum art (5): 21475	1.939.827,75	922.575,43
Art (5): 21914		
21914002 Arb.avg. av premieavvik - KLP	708.065,34	688.402,77
Sum art (5): 21914	708.065,34	688.402,77
Art (5): 21941		
21941002 Premieavvik KLP	5.021.740,00	4.882.289,00
Sum art (5): 21941	5.021.740,00	4.882.289,00
Art (5): 22041		
22041001 Pensjonsmidler SPK	17.132.039,00	16.908.709,00
22041002 Pensjonsmidler KLP	139.949.430,00	131.802.966,00
Sum art (5): 22041	157.081.469,00	148.711.675,00
Art (5): 22141		
22141001 KLP - Egenkapitalinnskudd	3.692.553,00	3.313.890,00
Sum art (5): 22141	3.692.553,00	3.313.890,00
Art (5): 22170		
22170010 Haldenvassdragets Kanalselskap - 10 aksjer	36.496,00	36.496,00
22170020 Opplev Grenseland AS	22.000,00	22.000,00
22170050 Studentsamfundets hus - 3 aksjer à 100,-	300,00	300,00
22170060 A/L Biblioteksentralen - 1 andel à 300,-	300,00	300,00
22170070 Østfold Energi AS - 1000 aksjer à 1 000,-	1.000.000,00	1.000.000,00
22170090 Rakkestad Flyplass AS - 1 aksje à 10 000,-	10.000,00	10.000,00
22170100 Alarmsentralen Brann Øst AS - 274 aksjer à 120,-	32.880,00	32.880,00
Sum art (5): 22170	1.101.976,00	1.101.976,00
Art (5): 22275		
22275100 Næringslån	2.462.469,36	1.193.928,36
22275200 Startlån/etableringslån	6.199.325,08	4.521.116,41
22275300 Sosillån	392.518,08	364.043,08
22275998 Påløpte renter næringslån	-32.099,00	-32.099,00
22275999 Påløpte renter etableringslån/startlån	-11.446,02	-11.446,02
Sum art (5): 22275	9.010.767,50	6.035.542,83
Art (5): 22400		
22400100 Ikke avskrivbar - kunst	338.698,75	338.698,75
Sum art (5): 22400	338.698,75	338.698,75
Art (5): 22405		
22405100 EDB-utstyr, kontormaskiner	2.870.302,92	701.146,25
Sum art (5): 22405	2.870.302,92	701.146,25
Art (5): 22410		
22410100 Person-, vare og lastebiler	1,00	1,00
22410200 Anleggsmaskiner	144.893,90	163.004,90
22410300 Maskiner, verktøy, inventar og utstyr	5.984.268,35	6.051.797,71

Balanse pr. 31.12.17

1 Aremark kommune (2017) - År/Periode 2017 1 - 12

14.02.2018

	Regnskap 2017	Regnskap 2016
Sum art (5): 22410	6.129.163,25	6.214.803,61
Art (5): 22420		
22420100 Brannbiler	648.956,11	708.807,11
Sum art (5): 22420	648.956,11	708.807,11
Art (5): 22700		
22700100 Ikke avskrivbar - tomter/grunn	11.074.817,91	6.018.433,71
Sum art (5): 22700	11.074.817,91	6.018.433,71
Art (5): 22720		
22720100 Renseanlegg	6.887.714,34	2.129.387,27
22720200 Pumpestasjoner	3.180.415,81	3.320.594,81
22720300 Vannforsyning	4.359.062,64	4.543.913,64
22720400 Avløp og rensing	134.212,60	143.159,60
22720500 Vegbelysning	737.131,00	797.471,00
22720600 Parkeringsplasser	82.455,10	82.455,10
22720700 Andre anlegg	2.267.907,50	3.102.013,90
Sum art (5): 22720	17.648.898,99	14.118.995,32
Art (5): 22740		
22740100 Boliger	3.144.911,32	3.353.816,32
22740200 Boliger- omsorgs og aldersboliger	10.081.227,58	10.673.105,58
22740300 Aremark skole	58.618.347,34	57.132.655,60
22740400 Aremark barnehage	4.237.736,39	4.356.932,64
22740500 Aremarkhallen	15.733.426,96	16.205.364,96
22740600 Andre bygg	611.536,23	636.367,23
22740700 Vannledningsnett	15.720.177,16	13.181.904,45
22740710 Vannverk - bygg	6.938.320,14	6.600.250,74
22740720 Renseanlegg - bygg	5.737.676,23	1.232.386,90
22740800 Kloakkledningsnett	30.805.435,81	24.233.875,88
22740900 Kommunale veger	1.372.327,23	1.422.120,23
Sum art (5): 22740	153.001.122,39	139.028.780,53
Art (5): 22750		
22750100 Aremark Rådhus	4.715.687,38	4.834.438,38
22750200 Fosbykollen sykehjem	14.621.992,80	15.101.359,80
22750300 Aremark helsesenter	1.691.336,67	1.740.829,67
22750400 Furulund	11.770.284,60	12.101.115,60
22750600 Myrland	1.709.303,75	1.751.347,75
22750700 Brannstasjon	327.854,50	334.743,50
22750800 Andre bygg	759.710,96	781.347,96
Sum art (5): 22750	35.596.170,66	36.645.182,66
Art (5): 23214		
23214010 Skattetrekk	-2.663.341,00	-2.602.375,00
23214020 Arbeidsgiveravgift	-1.775.624,67	-1.709.885,40
23214021 Svensk arbeidsgiveravgift	-226.451,12	-176.152,91
Sum art (5): 23214	-4.665.416,79	-4.488.413,31
Art (5): 23219		
23219100 Husbanken - påløpte renter startlån	-18.655,85	-15.789,83
23219200 Husbanken - påløpte renter investeringslån	-26.998,05	-37.429,70
Sum art (5): 23219	-45.653,90	-53.219,53
Art (5): 23231		

Balanse pr. 31.12.17

1 Aremark kommune (2017) - År/Periode 2017 1 - 12

14.02.2018

	Regnskap 2017	Regnskap 2016
23231100 Kommunalbanken - påløpte renter	-220.162,00	-238.793,00
23231200 KLP - påløpte renter	-232.006,00	-120.012,00
Sum art (5): 23231	-452.168,00	-358.805,00
Art (5): 23270		
23270001 Leverandørgjeld	-8.658.635,71	-13.807.945,47
Sum art (5): 23270	-8.658.635,71	-13.807.945,47
Art (5): 23275		
23275060 Bokførte, ikke betalte regninger	-5.416.188,45	-569.199,00
23275110 Trekkeiere ansatt	-34.171,36	-13.438,09
23275500 Øreavrundinger	10.600,47	8.546,72
Sum art (5): 23275	-5.439.759,34	-574.090,37
Art (5): 23299		
23299020 Bygdekafèen	-3.648,50	-3.648,50
23299030 Beholdning SGL	-1.300,00	-1.500,00
23299050 Interimskonto - personal Rådhuset	-7.250,19	-13.947,99
23299051 Interimskonto - Personal rådhus - lotteri	-7.270,50	-2.835,50
23299120 Bokført, ikke utbetalt lønn	0,00	-78.000,00
23299209 Avsatte feriepenger 2017	-7.329.084,03	-7.658.489,45
23299299 Avsatt arb.g.avgift feriepenger 2017	-1.034.684,30	-1.065.826,90
Sum art (5): 23299	-8.383.237,52	-8.824.248,34
Art (5): 23914		
23914001 Arb.avg. premieavvik SPK	-67.173,38	-48.699,99
Sum art (5): 23914	-67.173,38	-48.699,99
Art (5): 23941		
23941001 Premieavvik SPK	-476.407,00	-345.390,00
Sum art (5): 23941	-476.407,00	-345.390,00
Art (5): 24014		
24014001 Arb.avg. av netto pensjonsforpliktelse SPK	-1.050.397,99	-935.356,79
24014002 Arb.avg. av netto pensjonsforpliktelse KLP	-3.255.910,98	-4.196.131,83
Sum art (5): 24014	-4.306.308,97	-5.131.488,62
Art (5): 24041		
24041001 Pensjonsforpliktelse STP	-24.581.672,00	-23.542.447,00
24041002 Pensjonsforpliktelse KLP	-163.041.001,00	-161.562.770,00
Sum art (5): 24041	-187.622.673,00	-185.105.217,00
Art (5): 24519		
24519100 Husbanken 11483016 9	0,00	-64.046,00
24519104 Husbanken 11516431 1	-614.325,00	-641.872,44
24519105 Husbanken 11532038 4	-1.869.196,00	-1.923.078,00
24519106 Husbanken 11537412 6	-1.967.371,00	0,00
24519200 Husbanken 11943240 9	-162.196,00	-196.344,00
24519201 Husbanken 11719898 6	-514.034,00	-550.820,00
24519202 Husbanken 11969072 5	-178.229,00	-192.288,00
24519203 Husbanken 11350985 5	-719.497,00	-771.221,00
24519204 Husbanken 11421477 8	-328.653,00	-345.387,00
24519205 Husbanken 11917226 0	-1.100.459,00	-1.214.674,00
24519206 Husbanken 11917572 7	-1.621.018,00	-1.779.369,00
24519207 Husbanken 11484279 2	-308.494,00	-319.176,00
24519208 Husbanken 11475799 0	-2.179.265,00	-2.252.631,00

Balanse pr. 31.12.17

1 Aremark kommune (2017) - År/Periode 2017 1 - 12

14.02.2018

	Regnskap 2017	Regnskap 2016
24519209 Husbanken 11512775 5	-524.340,00	-543.616,00
Sum art (5): 24519	-12.087.077,00	-10.794.522,44
Art (5): 24531		
24531100 Kommunalbanken 20040599	-7.157.790,00	-7.444.110,00
24531101 Kommunalbanken 20050326	-500.000,00	-540.000,00
24531102 Kommunalbanken 20090696	-9.120.000,00	-9.405.000,00
24531103 Kommunalbanken 20110802	-1.823.580,00	-1.860.800,00
24531104 Kommunalbanken 20120594	-4.186.280,00	-4.268.360,00
24531105 Kommunalbanken 20140507	-24.595.720,00	-25.260.480,00
24531106 Kommunalbanken 20160426	-25.642.500,00	-26.300.000,00
24531200 KLP -.8317.50.29675	-1.380.000,00	-1.610.000,00
24531201 KLP - 8317.50.28652	-6.050.000,00	-6.050.000,00
24531202 KLP - 8317.50.41136	-7.238.895,00	-7.352.177,00
24531203 KLP - 8317.53.53324	-23.125.000,00	-23.750.000,00
24531204 KLP - 8317.54.91859	-21.725.000,00	0,00
Sum art (5): 24531	-132.544.765,00	-113.840.927,00
Art (5): 25100		
25100001 Kommunalt næringsfond	-19.130,00	-18.787,00
25100002 Kommunalt næringsfond - kraftfond	-924.839,39	-2.171.196,39
25100003 Tapsfond vedr. videreutlån	-58.000,00	-58.000,00
Sum art (5): 25100	-1.001.969,39	-2.247.983,39
Art (5): 25101		
25101001 Kommunens som samfunnsutvikler - planarbeid	-50.000,00	-50.000,00
25101007 Lederutvikling	-30.614,40	-30.614,40
25101008 Internasjonal kvinnegruppe	-7.777,73	-7.777,73
25101011 IK-system, prosjektskjønn 2013	-109.723,08	-109.723,08
25101013 Frivilligsentralen - Bowls	-4.100,00	-4.100,00
25101014 Digital kompetanse	-30.000,00	-30.000,00
25101015 Digital kompetanse, KMD 2017	-70.000,00	0,00
Sum art (5): 25101	-302.215,21	-232.215,21
Art (5): 25102		
25102002 Aremarkhallen	-100.000,00	-100.000,00
25102003 Myrland, Landsforeningen Ungdom & Fritid	-30.000,00	-30.000,00
25102004 Kulturell skolesekk	-50.055,48	-25.334,48
25102005 Gaver SFO	-1.968,00	-1.968,00
25102010 Kompetanse for kvalitet - videreutdanning lærere	-24.152,30	-24.152,30
25102011 Bolyst	-219.787,38	-219.787,38
25102012 Aremark skole - Entreprenørskap	-3.816,55	0,00
25102013 Røre-prosjekt	-53.741,44	0,00
Sum art (5): 25102	-483.521,15	-401.242,16
Art (5): 25103		
25103003 Barnevern - kompetansemidler	-116.480,39	-116.480,39
25103004 Sansehagen Fosbykollen	-14.406,36	-14.406,36
25103005 Demensomsorgens ABC	-24.187,97	-24.187,97
25103006 Fosbykollen gavefond	-82.196,61	-41.446,61
25103007 Fosbykollen - fond ansatte	-27.268,05	-11.882,13
25103008 Fosbykollen beboer/pårørendefond	-20.348,08	-20.348,08
25103010 Den gyline spaserstokk	-47.366,94	-40.300,94
25103012 Barnevern - Sjumilssteget	-97.235,00	-97.235,00
25103014 Folkehelseprogrammet	-47.423,20	-164.742,20
25103015 Legatfond	-195.453,58	-195.453,58

Balanse pr. 31.12.17

1 Aremark kommune (2017) - År/Periode 2017 1 - 12

14.02.2018

	Regnskap 2017	Regnskap 2016
25103016 BPA-midler	-79.418,83	-79.418,83
25103017 Dagaktivitet	-4.000,00	-4.000,00
Sum art (5): 25103	-755.785,01	-809.902,09
Art (5): 25104		
25104001 Utbedringstilskudd	-111.402,57	-61.402,57
25104006 Fosbyskjæra - toalettbygg	-40.000,00	-40.000,00
25104007 Vestfjella Naturreservat - demninger	-56.250,00	-56.250,00
25104008 Kloakksanering Strømsfoss	-25.000,00	-25.000,00
25104009 Prosjekt ungsogpleie	-30.396,37	-30.396,37
25104011 Brann - utstyr (kamera)	-15.000,00	-15.000,00
25104014 Viltfond	-44.326,59	-48.167,96
Sum art (5): 25104	-322.375,53	-276.216,90
Art (5): 25105		
25105005 Strømsfossområdet	-20.000,00	-20.000,00
Sum art (5): 25105	-20.000,00	-20.000,00
Art (5): 25106		
25106001 Vannforsyning	0,00	-1.147.657,78
25106003 Renovasjon	0,00	-194.941,55
25106004 Slamtømming	-638.003,43	-21.458,43
Sum art (5): 25106	-638.003,43	-1.364.057,76
Art (5): 25300		
25300001 Investeringsfond	0,00	-664.957,73
Sum art (5): 25300	0,00	-664.957,73
Art (5): 25501		
25501001 Innfridde startlån/etableringslån	-297.675,00	-297.675,00
Sum art (5): 25501	-297.675,00	-297.675,00
Art (5): 25503		
25503001 Brennstuens minnefond	-24.967,75	-24.967,75
Sum art (5): 25503	-24.967,75	-24.967,75
Art (5): 25504		
25504001 Fosby skole	-41.644,50	-41.644,50
Sum art (5): 25504	-41.644,50	-41.644,50
Art (5): 25600		
25600001 Disposisjonsfond	-959.301,36	-809.301,36
25600005 Disposisjonsfond - næringsfond	-300.000,00	-300.000,00
Sum art (5): 25600	-1.259.301,36	-1.109.301,36
Art (5): 25810		
25810001 Endring regnskapsprinsipp 1992 - feriepenger	1.763.250,59	1.763.250,59
25810002 Endring regnskapsprinsipp 1994 - feriepenger	23.476,84	23.476,84
25810003 Endring regnskapsprinsipp 2001 - momskompensasjon	-669.365,00	-669.365,00
25810004 Endring regnskapsprinsipp 2001 - renter	416.214,00	416.214,00
25810005 Endring regnskapsprinsipp 2008 - ressurskrevende brukere	-1.304.000,00	-1.304.000,00
Sum art (5): 25810	229.576,43	229.576,43
Art (5): 25950		
25950001 Regnskapsmessig mindreforbruk	-637.636,22	0,00
Sum art (5): 25950	-637.636,22	0,00

Balanse pr. 31.12.17

1 Aremark kommune (2017) - År/Periode 2017 1 - 12

14.02.2018

	Regnskap 2017	Regnskap 2016
Art (5): 25970		
25970001 Udekket i investeringsregnskapet	10.194.447,79	4.610.429,19
Sum art (5): 25970	10.194.447,79	4.610.429,19
Art (5): 25990		
25990010 Kapitalkonto	163.990.482,24	152.450.251,10
25990011 Kapitalkonto anlegg	-227.308.130,98	-203.774.847,94
Sum art (5): 25990	-63.317.648,74	-51.324.596,84
Art (5): 29100		
29100010 Husbanken - startlån/etableringslån	1.112.510,00	1.109.414,00
29100041 KLP - 2017	570.856,59	0,00
29100045 KLP	0,00	2.149.196,49
Sum art (5): 29100	1.683.366,59	3.258.610,49
Art (5): 29400		
29400001 Vannforsyning - selvkost	319.011,00	0,00
29400002 Avløp - selvkost	849.621,43	703.339,43
29400003 Renovasjon - selvkost	47.519,00	0,00
29400005 Avløp spredt bebyggelse - selvkost	335.021,31	335.021,31
29400006 Feiervesen - selvkost	115.738,46	283.598,46
Sum art (5): 29400	1.666.911,20	1.321.959,20
Art (5): 29999		
29999001 Motkonto - Vann - selvkost	-319.011,00	0,00
29999002 Motkonto - Avløp - selvkost	-849.621,43	-703.339,43
29999003 Motkonto - Renovasjon - selvkost	-47.519,00	0,00
29999005 Motkonto - Avløp spredt bebyggelse - selvkost	-335.021,31	-335.021,31
29999006 Motkonto - Feiervesen - selvkost	-115.738,46	-283.598,46
29999010 Motkonto Husbanken - startlån/etableringslån	-1.112.510,00	-1.109.414,00
29999041 Motkonto KLP - 2017	-570.856,59	0,00
29999045 Motkonto KLP - Hytte Branäs	0,00	-2.149.196,49
Sum art (5): 29999	-3.350.277,79	-4.580.569,69
TOTALT	0,00	0,00

Årsmelding 2017

Aremark kommune

Innholdsfortegnelse

RÅDMANNENS ÅRSBERETNING 2017.....	2
Økonomisk stilling og resultat av virksomheten samt andre vesentlige forhold	2
Sykefravær	4
Likestilling	5
Etisk standard.....	5
Økonomisk utvikling	5
Kommunes finansforvaltning.....	6
Konklusjon.....	12
Kommunens virksomheter i 2017.....	13
Rammeområde 11 Politisk styring og sentraladministrasjon	13
Rammeområde 21 Oppvekst og kultur	17
Skole	17
Kultur	20
Barnehage	21
Rammeområde 31 Barnevern og helse.....	26
Rammeområde 32 NAV	30
Rammeområde 33 Pleie og omsorg.....	34
Rammeområde 4 Plan, miljø og teknikk	40

RÅDMANNENS ÅRSBERETNING 2017

Økonomisk stilling og resultat av virksomheten samt andre vesentlige forhold

Aremark kommunes netto driftsresultat for 2017 viser et negativt resultat på kr 1 040 512. Rammeområdene tilknyttet kommunal drift viser et mindreforbruk på kr 637 636.

Kommentarer til de enkelte artsgrupper: Korte forklaringer i tekst innenfor hvert område.

Lønn/refusjon syke- og fødselspenger:

Netto merforbruk lønn inkl. sos.utg	Kr	552 000
Refusjon syke- og fødselspenger	«	-3 698 000

Mindreforbruk lønn inkl. sos.utg og refusjon syke- og fødselspenger	Kr	-3 146 000
---	----	------------

Herav er det budsjettet lønn VA i drift som er ført i investeringsregnskapet med kr 881 000.

Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal tjenesteproduksjon:

Netto merforbruk	Kr	4 109 000
som i hovedsak skyldes:		
Beverting, mat og drikke	«	115 000
Andre tjenester/overnatting/velferdstiltak	«	-110 000
Annet forbruksmateriell/telefoni/porto	«	-132 000
Datakommunikasjon	«	200 000
Stillingsannonser	«	71 000
Kurs- og konferanseutgifter	«	-182 000
Utg.dekning fosterhjem	«	206 000
Skoleskyss	«	105 000
Vedlikehold/service transportmidler	«	109 000
Strøm/bioenergi	«	499 000
Husleie/andre leier	«	233 000
Leie/leasing maskiner/transportmidler	«	111 000
Driftsavtaler	«	275 000
Vedlikehold	«	2 212 000
Reperasjon av utstyr	«	-206 000
Vedlikehold parker/utearealer	«	-242 000
Konsulenttjenester inkl. juridisk bistand	«	829 000

Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon:

Netto mindreforbruk	Kr	773 000
som i hovedsak skyldes:		
Kjøp av tjenester staten (barnevern)	«	-303 000
Kjøp av tjenester kommuner – IT	«	-747 000
Kjøp av tjenester kommuner – skatteoppkrever	«	231 000
Kjøp av tjenester andre kommuner –barnevern	«	121 000
Kjøp av tjenester – pleie og omsorg	«	210 000
Kjøp av tjenester – samhandling	«	631 000
Kjøp av tjenester andre kommuner VAR	«	-149 000
Kjøp av tjenester andre kommuner – brann	«	59 000
Kjøp av tjenester andre kommuner PPT	«	-150 000
Kjøp av tjenester private – IT/felles	«	695 000
Kjøp av tjenester privat – næringsutvikling	«	58 000
Kjøp av tjenester privat - Plan og byggesak	«	-152 000
Kjøp av tjenester - teknisk	«	313 000
Kjøp av tjenester private – VAR området	«	86 000
Kjøp av tjenester som skal LTO-innberettes	«	-180 000

Overføringer

Netto merforbruk	Kr	3 127 000
som i hovedsak skyldes:		
Momskompensasjon	«	3 714 000
Bidrag til allment kulturarbeid	«	-102 000
Formannskapetets konto	«	-445 000

Finansutgifter

Netto merforbruk	Kr	938 000
som i hovedsak skyldes:		
Renteutgifter	«	-170 000
Avdrag på lån	«	625 000
Utlån næring	«	1 400 000
Sosialt utlån	«	84 000
Avsetning bundne fond	«	-3 805 000
Avskrivninger	«	2 158 000
Mindreforbruk	«	638 000

Brukerbetaling og salgsinntekter

Netto mindreinntekt	Kr	4 814 000
som i hovedsak skyldes:		
Brukerbetalinger	«	115 000
Tilknytningsavgift VA	«	5 390 000
Andre VAR – gebyrer	«	402 000
Slam og avfallsgebyr	«	-222 000
Feieavgift	«	-430 000
Husleie/utleie av lokaler	«	-336 000
Salg av mat og drikke/fellingsavgifter	«	-112 000

Overføringer

Netto merinntekt	Kr -7 798 000
Mat og drikke sykehjemsbeboere/husleie	« -1 345 000
Sum «netto merinntekt»	« -9 143 000
som i hovedsak skyldes:	
Syke- og fødselspenger	« -3 698 000
Momskomp	« -3 714 000
Ressurskrevende brukere	« 404 000
Refusjon staten – fellesutgifter»	« 583 000
Refusjon staten – Voksenopplæring	« -80 000
Refusjon staten – Skolen (utd/tidl innsats)	« -567 000
Refusjon staten – Barnevern og NAV	« -340 000
Refusjon staten – Pleie og omsorg	« -49 000
Refusjon staten – styrket omsorg	« -284 000
Refusjon fylkeskommunen – Skole	« -133 000
Refusjon andre kommuner – Skole	« 131 000
Forsikring	« -1 281 000
Refusjon fra andre/erstatninger	« -80 000

Frie inntekter

Netto merinntekt	Kr -1 444 000
som i hovedsak skyldes:	
Skatteinntekter	« -1 343 000
Rammetilskudd (inntektsutjevning)	« 677 000
Integreringstilskudd	« -546 000
Øremerket tilskudd	« -138 000
Tilskudd fra andre	« -109 000

Finansinntekter

Netto merinntekt	Kr -3 725 000
som i hovedsak skyldes:	
Renteinntekter	« 1 103 000
Utbytte	« 431 000
Mottatte avdrag på utlån	« -187 000
Bruk av bundne fond	« -2 911 000
Avskrivninger	« -2 158 000

Videre utgjør netto premieavvik på pensjonsutgifter for 2017 kr 9 629 inkludert arbeidsgiveravgift. Premieavviket er ført i driftsregnskapet.

Tilskudd til Aremark menighetsråd utgjorde for 2017 kr 1 595 000.

Viser ellers til de enkelte rammeområder.

Sykefravær

Aremark kommune har hatt en nedgang i sykefraværet i 2017 sammenlignet med 2016. Organisasjonen har fokus på oppfølging av sykemeldte medarbeidere og på forebygging av sykdom.

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Prosen	8,6	8,9	9,3	7,2	9,6	7,8

Tabell 1: Sykefravær – legemeldt og egenmeldt - utvikling de siste 6 år. Tallene er oppgitt i prosent.

Aremark kommune kjøper HMS-rådgivning fra Stamina helse og det vises til vedlagt årsrapport 2017 fra Stamina Helse i forhold til kommunens HMS-arbeid.

Likestilling

Politisk

Kommunestyrets 17 medlemmer består av 8 kvinner og 9 menn.

Formannskapets 5 medlemmer består av 2 kvinner og 3 menn.

De to faste utvalg med til sammen 14 medlemmer består av 7 kvinner og 7 menn.

Administrativt

Det er 117 årsverk i kommunen, med til sammen 167 ansatte fordelt på 130 kvinner og 37 menn.

Rådmannen var i 2017 en mann. I virksomhetsledergruppen var 2 kvinner og 2 menn i 2017.

Etisk standard

For å sikre høy etisk standard er det vedtatt skriftlige etiske retningslinjer for politikere og medarbeidere i Aremark kommune.

Økonomisk utvikling

a. Likviditet

Likviditeten i regnskapsåret har ikkevært tilfredsstillende. Både likviditetsgrad 1 og 2 er under den anbefalte grense. Tabellen på neste side viser utviklingen av kontantbeholdningen de siste fem år.

Aremark kommunestyret vedtok i desember 2017 å gi rådmannen fullmakt til å inngå en trekkrettighet/kassekreditt på 10 mill. kr. Avtalen med Marker Sparebank ble inngått i januar 2018.

	2013	2014	2015	2016	2017
Kontantbeholdning					
Kasse, Postgiro, Bank	24 927	70 778	46 374	17 488	11252
Ubrukte lånemidler	5 021	51 908	25 888	3 258	1683
Udisp. del av netto driftsres.	81	634	408	0	638
Fondsmidler	6 162	10 890	11 695	7 490	5147
Korrigert kontantbeholdning	13 663	7 346	8 383	6 740	3784
Kortsiktige fordringer og premieavvik	12 678	16 200	18 410	16 922	13981
Kortsiktig gjeld og premieavvik	22 550	24 181	23 159	28 501	28188
Kortsiktig likviditet driftsformål	3 791	-635	3 634	-4 839	-10423
Likviditetsgrad 1	1,67	3,60	2,80	1,21	0,90
Likviditetsgrad 2	1,11	2,93	2,00	0,61	0,40

Tabell 1: Tabellen viser utviklingen av kontantbeholdningen de siste 5 år. Tallene er oppgitt i 1000 kroner.

Likviditetsgrad 1 = Omløpsmidler/kortsiktig gjeld. Her bør likviditetsgraden være større enn 2 for å kunne si at kommunen har god likviditet.

Likviditetsgrad 2 = kasse og bankinnskudd/kortsiktig gjeld. Her bør graden være større enn 1.

Kommunes finansforvaltning

Aremark kommunestyre vedtok eget finansreglement 02.09.10, sak 32/10. Reglementet er vedtatt med hjemmel i forskrift om finansforvaltning i kommuner og fylkeskommuner som trådte i kraft 01.07.10. Formålet med reglementet er at kommunen skal forvalte sine midler slik at tilfredsstillende avkastning oppnås, uten at det innebærer vesentlig finansiell risiko, og under hensyn til at kommunen skal ha midler til å dekke sine betalingsforpliktelser ved forfall. Reglementet legger opp til at rådmannen skal rapportere vedrørende finansforvaltningen i kommunen i forbindelse med tertialrapporteringen og årsrapporteringen.

Pr. 31.12.17 hadde Aremark kommune plassert sine finansielle aktive slik:

Tabell 2: Plassering av finansielle aktiva

	Pr. 31.12.14	Pr. 31.12.15	Pr. 31.12.16	Pr. 31.12.17	%	Betingelser pr. 31.12.17
	Beløp	Beløp	Beløp	Beløp		
Innskudd hos hovedbankforbindelse:						
Marker Sparebank (inkl. skattetrekkskonto)	12 136 735	33 067 831	16 268 159	10 741 919	95,54 %	1,80 %
Andre banker:						
Berg Sparebank	13 525 643	2 831 591	150 540	152 183	1,35 %	1,10 %
Eidsberg Sparebank	25 057 822	5 595 251	143 516	144 197	1,28 %	0,50 %
Halden Sparebank	10 025 522	158 393	158 472	158 551	1,41 %	0,05 %
KLP	10 011 506	4 707 323	744 308	46 099	0,41 %	0,20 %
Samlet plasseringer	70 757 228	46 360 388	17 464 995	11 242 949	100 %	

Kommunen har ikke plassert noen av sine midler i aksjer/obligasjoner eller andre verdipapirer for å oppnå avkastning.

Pr. 31.12.17 hadde Aremark kommune sine finansielle passiva slik:

Tabell 3: Oversikt finansielle passiva

	Pr. 31.12.14	Pr. 31.12.15	Pr. 31.12.16	Pr. 31.12.17	%	Betingelser pr. 31.12.17
	Beløp	Beløp	Beløp	Beløp		
Lån til investeringer:						
Husbanken	9 183 372	8 680 343	8 165 526	7 636 185	5,28 %	Flytende: 0,581, 1,581 og 1,584
Kommunalbanken	51 808 110	50 293 430	75 078 750	73 025 870	50,49 %	Flytende: 1,387, 1,400 og 1,506 Fast: 2.550
KLP	41 276 244	40 194 680	38 762 177	59 518 895	41,15 %	Flytende: 2,000. Fast: 1,900, 1,930 og 2,400
Lån til videre utlån:						
Husbanken	2 215 262	3 916 114	2 628 996	4 450 892	3,08 %	Flytende: 1,584
Samlet innlån	104 482 988	103 084 567	124 635 449	144 631 842	100 %	

52% av kommunens låneopptak er bundet opp til fastrenteavtaler.

De største enkeltlånene er tatt opp fra Kommunalbanken og KLP til VA og Aremark skole, på hhv. kr 26 590 000, kr 25 000 000, kr 26 300 000 og kr 22 000 000.

Disse låneopptakene ble utført i 2014, 2016 og 2017.

Kommunen har ikke rentebytteavtaler eller finansiell leasing.

b. Soliditet

Gjeldsgraden viser forholdet mellom kapital som er finansiert av utenforstående og kommunen selv. Tabellen nedenfor viser utviklingen i de siste 5 år. Jo mindre gjeldsgraden er jo mer solid er kommunen og desto større er evnen til å tåle tap. (1000 kroner)

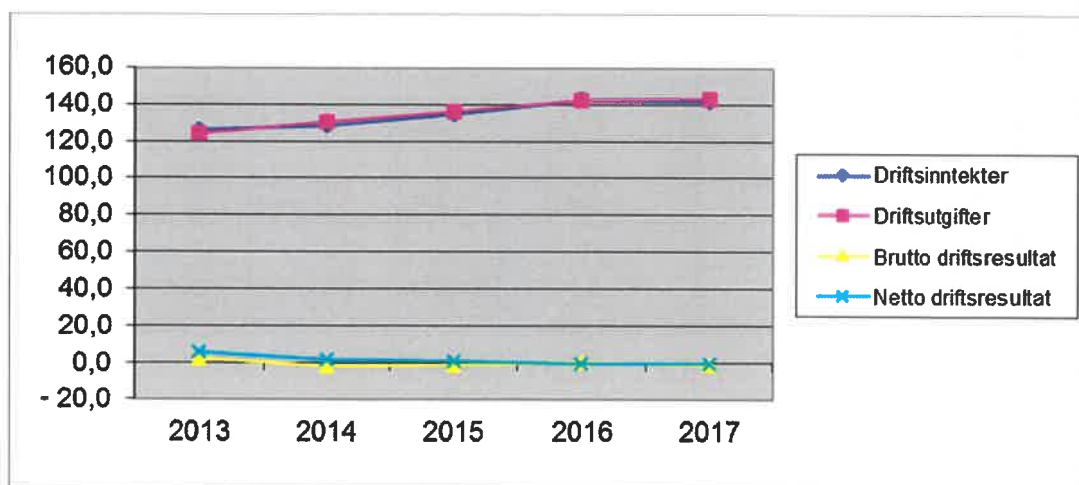
	2013	2014	2015	2016	2017
Gjeld	234 126	299 135	305 300	343 373	364 749
Egenkapital	45 435	44 912	51 707	53 975	58 679
Gjeldsgrad	5,15	6,66	5,90	6,36	6,22

Tabell 4: Aremark kommunes gjeldsgrad de siste 5 år.

c. Inntektsutvikling – brutto- og netto driftsresultat (mill. kroner)

	2013	2014	2015	2016	2017
Driftsinntekter	126,5	128,6	134,7	142,4	141,4
Driftsutgifter	124,4	130,8	136,0	142,4	142,7
Brutto driftsresultat	2,1	-2,2	-1,3	0,0	-1,2
Netto driftsresultat	5,9	1,4	0,7	-0,7	-1,0

Tabell 5: Forholdet mellom driftsinntekter og -utgifter de siste 5 år.

Tabell 6: Forholdet mellom driftsinntekter og -utgifter de siste 5 år, grafisk fremstilt.

Perioden fra 2013 til 2017 viser at avstanden mellom driftsutgiftene og driftsinntektene nesten sammenfallende. Det er viktig at utviklingen følges nøye og at det arbeides målrettet for at inntektene skal bli større enn utgiftene. Dette vil kreve videre stram budsjett disiplin og at nødvendige tiltak iverksettes/opprettholdes.

d. Kommunens lånegjeld

Tabellen nedenfor viser utviklingen i kommunens lånegjeld de siste 5 år. En god indikator for vurderingen av lånegjelden er langsiktig investeringsgjeld i prosent av driftsinntektene. Jo lavere denne er, jo bedre er kommunens evne til å tåle en renteøkning. Langsiktig investeringsgjeld bør ikke overstige 50 % av driftsinntektene.

Aremark kommune har en investeringsgjeld på 99,1 prosent av driftsinntektene i 2017. Dette er et høyt tall, langt over anbefalt nivå.

Det har vært nødvendig å øke kommunens lånegjeld de senere årene, primært for å oppgradere eksisterende bygningsmasse til dagens krav til standard. For å redusere lånegjelden må man i 2018 se på muligheter for salg av kommunal eiendom.

Lånegjeld	2013	2014	2015	2016	2017
Brutto langsiktig lånegjeld	211 576	274 954	282 141	314 872	336 561
- utlån	5 430	5 375	5 831	6 036	9 011
- ubrukte lånemidler 2.9100	5 021	51 908	25 888	3 259	1 683
Netto langsiktig lånegjeld	201 125	217 671	250 422	305 577	325 867
Pensjonsforpliktelser utgjør	156 529	170 417	179 056	190 237	191 929
Langsiktig invest.gjeld	52 477	102 268	99 169	122 006	140 181
Driftsinntekter	126 524	128 576	134 730	142 410	141 449
Netto langsiktig invest.gjeld i % av driftsinntektene	41,5	79,5	73,6	85,7	99,1
Antall innbyggere pr 31.12	1 408	1 406	1 404	1 398	1 399
Netto langsiktig lånegjeld i kroner pr innbygger	142 844	154 816	178 363	218 582	232 929

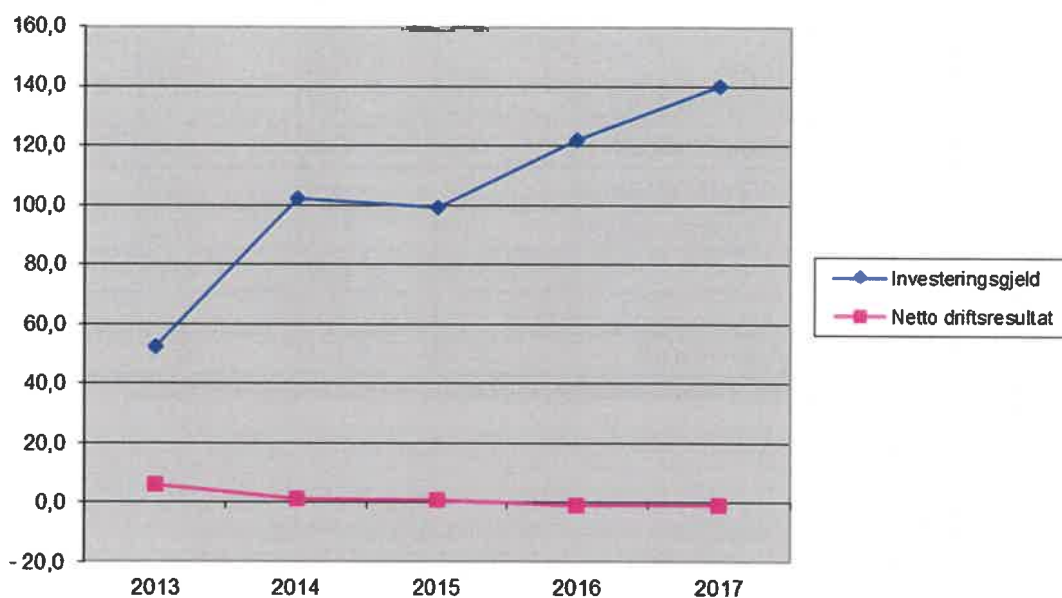
Tabell 7: Utvikling i Aremark kommunes lånegjeld de siste 5 år. Tallene er oppgitt i 1000 kroner med unntak av innbyggertall og kroner pr. innbygger.

e. Gjeld og netto driftsresultat

Tabellen under viser utviklingen av netto driftsresultat i forhold til investeringsgjeld.

	2013	2014	2015	2016	2017
Investeringsgjeld	52,5	102,3	99,2	122,0	140,0
Netto driftsresultat	5,9	1,4	0,7	-0,7	-1,0

Tabell 8: Netto driftsresultat i forhold til investeringsgjeld. Tallene er oppgitt i millioner kroner.

Tabell 9: Driftsresultat sett i forhold til investeringsgjeld. Grafisk fremstilling.

f. Egenfinansiering av investeringer

Nøkkeltallet viser utviklingen av kommunens evne til å egenkapitalfinansiere investeringer. Det bør tas hensyn til pensjonsmidler og utlån. (mill.kroner)

	2013	2014	2015	2016	2017
Kapitalkonto	35 401	34 023	35 970	51 325	63 318
Sum anleggsmidler	241 956	257 069	292 223	362 938	398 195
Egenkapitalandel	15 %	13 %	12 %	14 %	16 %

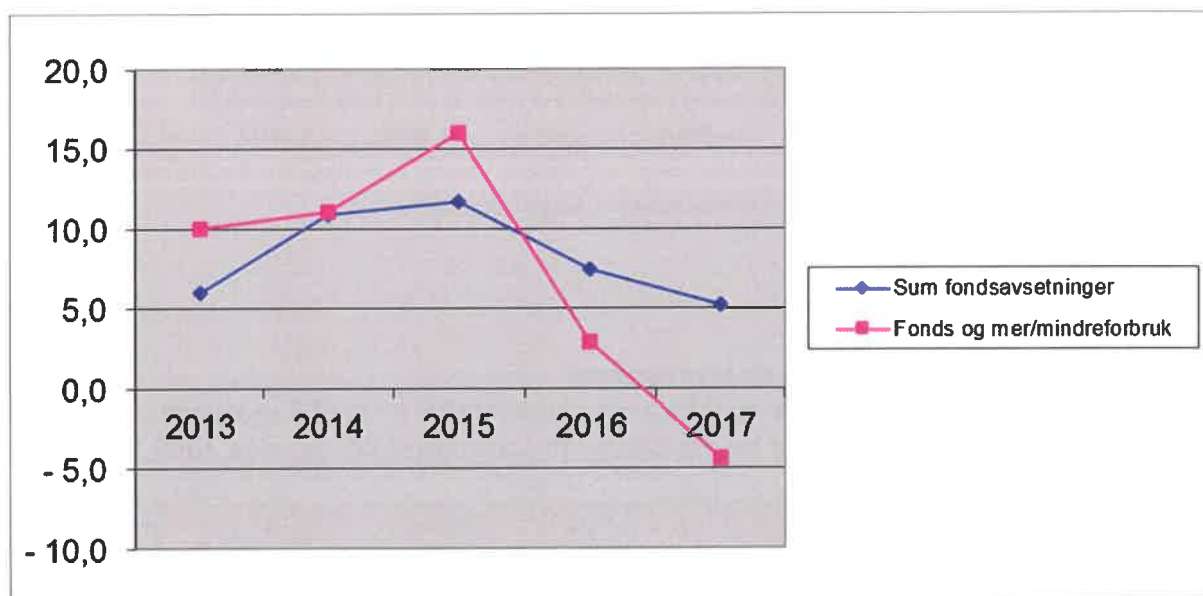
Tabell 10: Kommunens evne til å egenkapitalfinansiere investeringer.

g. Fonds.

Tabellen og diagrammet viser utviklingen av kommunens fondsavsetninger de siste 5 år.

	2013	2014	2015	2016	2017
Disposisjonsfond	0,3	0,4	1,1	1,1	1,3
Bundne driftsfond	4,7	5,5	5,7	5,4	3,5
Ubundneinvest.fond	0,0	4,1	3,8	0,6	0,0
Bundne invest.fond	1,0	0,9	1,1	0,4	0,4
Sum fondsavsetninger	6,0	10,9	11,7	7,5	5,2
Regnskapsmessig mindreforbruk	0,0	0,6	0,4	0,0	0,6
Regnskapsmessig merforbruk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Udisponert i investeringsregnska	4,0	0,0	3,9	0,0	0,0
Udekket i investeringsregnskape	0,0	-0,4	0,0	-4,6	-10,2
Likviditetsreserve	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fonds og mer/mindreforbruk	10,0	11,1	16,0	2,9	-4,4

Tabell 11: Aremark kommunes fondsavsetninger gjennom de siste 5 år. Tallene er i hele mill.

Tabell 12: Fondsavsetninger gjennom de siste 5 år, grafisk fremstilt.

Tabell og kurver viser en oppgang fram til 2015, men fra 2015 til 2017 vises en stor nedgang. Dette beror på udekket i investeringsregnskapet og bruk av fondsmidler i samme periode.

Konklusjon

Regnskapsresultatet og oversiktene over økonomisk utvikling viser at det er behov for å gjøre driftsmessige justeringer i Aremark kommune. Kommunestyret i Aremark har vedtatt at Aremark skal bestå som egen kommune. Det er derfor nødvendig å skape handlingsrom slik at kommunen kan fortsette å tilby nødvendige og gode tjenester til innbyggerne i Aremark. Følgende tiltak blir vesentlige i årene som kommer:

- Det må arbeides målrettet for å redusere driftsutgiftene slik at de blir lavere enn våre driftsinntekter og at det blir mulig å foreta avsetninger til fremtidige investeringer og vedlikehold.
- Vesentlige avvik i driftsnivået gjennom året må budsjettjusteres/korrigerende tiltak iverksettes snarest mulig etter at avviket er kjent.
- Aremark kommune har ved årsskiftet 99,1 % i netto lånegjeld i forhold til brutto driftsinntekter. Dette er på grensen til hva som er forsvarlig og kommunen må arbeide videre med tiltak for å redusere gjeldsnivået.

Rådmannen viser ellers til det fremlagte regnskap og spesifiserte årsrapporter for de enkelte rammeområder/tjenestegrener.

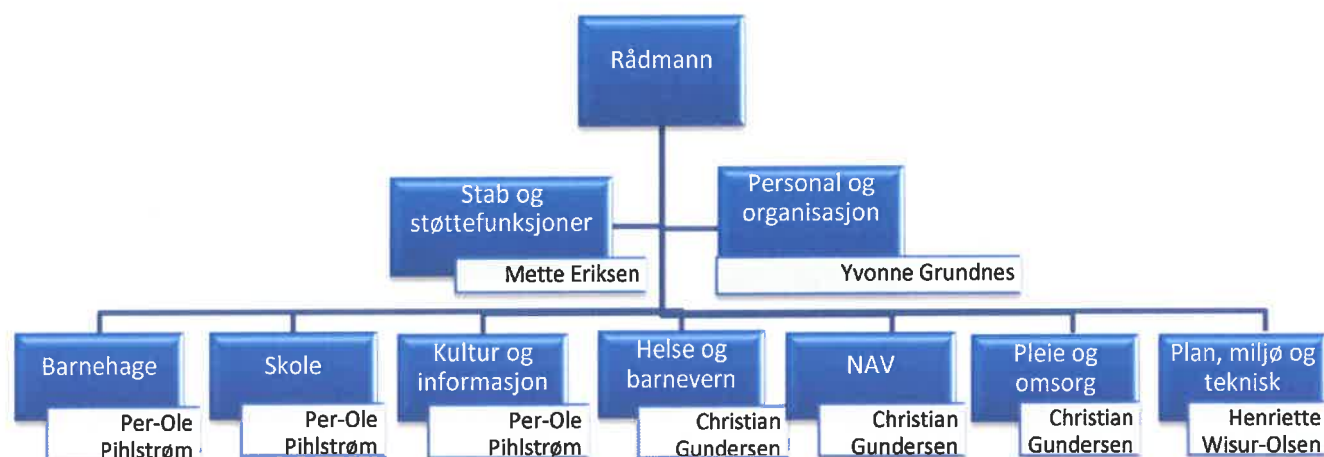
Rådmannen vil takke alle ansatte og politikere for godt samarbeid og vel utført arbeid i 2017.

Aremark 31.03.2018

Alice Reigstad
Rådmann

Kommunens virksomheter i 2017

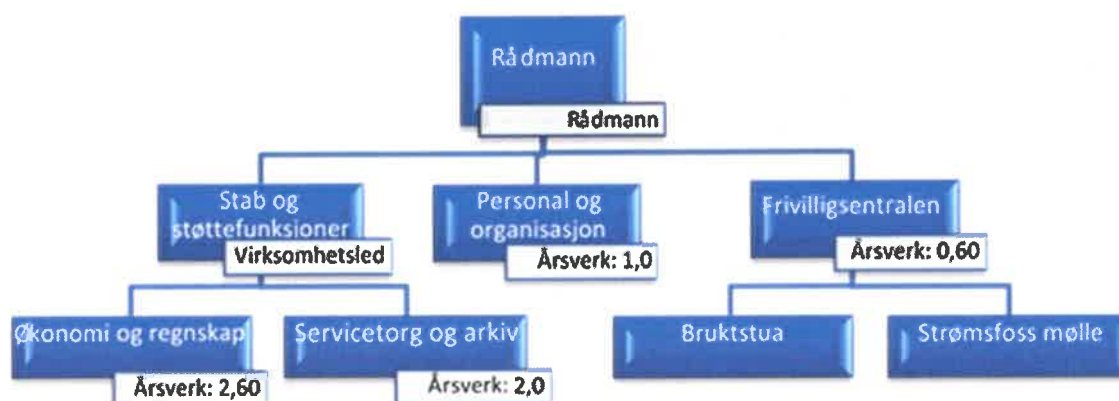
Aremark kommunes organisasjonskart så slik ut i 2017:

Gjennom resten av dokumentet gjennomgås hvert rammeområde.

Rammeområde 11 Politisk styring og sentraladministrasjon

Rammeområde 11 omfatter kommunens politiske ledelse, sentraladministrasjonen og reserverte tilleggsbevilgninger.

Beskrivelse av rammeområdet:

1101 Revisjon omfatter utgifter til kontrollutvalg, Indre Østfold Kontrollutvalgssekretariat og Indre Østfold Kommunerevisjon.

1103 Valg omfatter utgifter i forbindelse med kommune- og stortingsvalg.

111 Andre utvalg omfatter administrasjonsutvalg, arbeidsmiljøutvalg, forliksråd, eldreråd, råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og ungdomsråd.

112 Sentraladministrasjonen omfatter rådmannskontor, arkiv, økonomi og regnskap, skatt og innfordring, personal og organisasjon, eiendomsskattekontor, IT, næringsutvikling (herunder sekretariatsfunksjon for Aremark Næringsforum), informasjon, lærlinger, tillitsvalgte, interkommunalt og internasjonalt samarbeid, tilskudd til menighetsrådet og fellesutgifter.

114 Frivilligsentral

Daglig leder er ansatt i 60 % stilling. Fra 1. januar 2017 er ansvaret for tildeling av midler til frivilligsentralene overført fra stat til kommune. Frivilligsentralen skal være lokalt forankret og drives ut fra lokale forutsetninger og behov. Aktivitetene skal bygge på frivillig innsats, bidra til å skape sosiale møteplasser og legge til rette for lokal frivillig virksomhet. Aremark Frivilligsentral setter i gang aktiviteter til bygdas innbyggere hvor de frivillige er ressursen. Oppgavene avhenger av de frivilliges kapasitet og ønsker om hva de vil bidra med. Frivilligsentralen er ansvarlig for drift av Bruktstua.

117 Strømsfoss Mølle inneholder møllemuseum, galleri og møte-/selskapslokaler

190 Reserverte tilleggsbevilgninger omfatter reserverte bevilgninger etter formannskapets bestemmelse og reserverte bevilgninger for lønnsoppgjørene.

Virksomhetens formål:

Sentraladministrasjonen skal legge til rette for:

- At organisasjonen skal fremstå som effektiv, rasjonell, robust, omstillingsorientert og samlet enhet.
- Å videreutvikle effektiv og hensiktsmessig forvaltning av kommunens økonomiske og menneskelige ressurser.
- Å gi innbyggerne best mulig tjenester og service.

Økonomi:

Rammeområde	Regnskap pr 31.12.17	Justert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Avvik i kr.
11 Netto	16 645 741	16 859 325	18 146 494	- 213 584

Kommentarer:

Mindreforbruket skyldes i hovedsak inntekter fra premiefond.

Personal:

	2013	2014	2015	2016	2017
Antall årsverk	7,2	7,6	7,6	7,6	6,6
Sykefravær	10,2 %	9,7 %	2,1 %	7,6 %	7,3 %

Mål og resultater:

Tema	Mål/strategier/tiltak i budsjett 2017	Resultat/status
Budsjett- og økonomiplanprosessen	Høy politisk og administrativ involvering	Budsjett og økonomiplan er gjennomført som forutsatt.
Økonomistyring	Høy fokus på økonomistyring	Det er høy fokus på stram økonomistyring med månedlige rapporteringer.
Samfunnsutvikling	Fokus på folkehelse Revidere kommuneplanens samfunnsdel og arealdel	Administrativ folkehelsekomite. Kommuneplanens samfunnsdel er vedtatt. Arealdelen er under arbeid.
Ledelsesutvikling		Fokus på internkontroll.
Personalpolitikk	Rekruiteringsfremmende tiltak Helse, miljø og sikkerhet (HMS) Kompetanseutvikling	Ingen spesielle tiltak. I tråd med AMUs plan. Spesielt på skolen og pleie/omsorg.
Internkontroll	Bruke internkontrollsystemet aktivt	Internkontrollsystemet er i kontinuerlig utvikling.
IKT	Samarbeid om IKT-drift med Halden kommune.	Migrering til ny IKT-leverandør (99X og Halden) er gjennomført våren 2017.
Kommunikasjonsarbeidet	Profesjonalisere informasjonsarbeidet eksternt og internt.	Det arbeides jevnlig ihht vedtatt strategisk kommunikasjonsplan.
Lærlinger	Økt satsing på lærlinger ved å tilby lærlingeplass til bygdens ungdom.	Aremark har tatt imot 2 nye lærlinger i 2017.
Stortingsvalg	Forberede og gjennomføre Stortingsvalg.	Stortingsvalget er gjennomført og avsluttet i september.
Utredning	Utredning pleie og omsorg og skolen.	Utredning av pleie og omsorg og skole er gjennomført av Agenda Kaupang
Administrasjon	Redusere 1 årsverk fra sommeren 2017 og kjøp av tjeneste fra annen kommune.	1 årsverk er redusert fra 01.07.17. Oppgavene er fordelt på resten av staben og det kjøpes tjenester tilsvarende 0,5 årsverk fra Halden.

**Netto driftsutgift pr. innbygger til adm. styring og fellesutgifter
(inkl. edb, porto, kopiering, telefon mv.- eks. funksjonene 170, 171, 180 og 190)**

Aremerk 2014	Aremerk 2015	Aremerk 2016	Aremerk 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
7 893	7 699	8 063	9 283	3 710	10 306	4 164

Innbyggertallet i Aremerk pr 31.12:

2012	2013	2014	2015	2016	2017
1425	1408	1406	1404	1398	1399

Utviklingen i 2017:

Folketalet 1. januar	Fødte	Døde	Fødselsover- skudd	Innflyttingar		Utflyttingar		Netto- innflytting	Folkevekst	Folketalet ved utgangen av 2017
				I alt	Av dette fra utlandet	I alt	Av dette til utlandet			
1398	8	15	-7	77	6	..	..	6	1	1399

Netto driftsutgift til adm. og styring, i % av totalt netto driftsutgifter

Aremerk 2014	Aremerk 2015	Aremerk 2016	Aremerk 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
11,5	10,9	11,0	12,4	6,9	12,7	7,1

Lønn til adm. styring og fellesutgifter i % av totale lønnsutgifter

Aremerk 2014	Aremerk 2015	Aremerk 2016	Aremerk 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
11,5	10,4	10,3	10,5	7,1	10,2	6,1

Rammeområde 21 Oppvekst og kultur

Skole

2110 Aremark skole

Beskrivelse av rammeområdet:

Aremark skole er Aremark kommunes eneste skole. Det er en kombinert skole for elever fra 1. til 10. klassetrinn. Skolen har ansvar for all opplæring på grunnskolenivå og har tilbud om skolefritidsordning for elever fra de fire laveste klassetrinn.

Oversikt over antall elevtall (uten hensyn til inn- og utflytting):

2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
177	180	182	175

Antall barn i skolefritidsordningen var høsten 2017 42, hvorav 25 hadde hel plass.

Prognosene kan tyde på at Aremark skole er på vei inn i en periode med en markant reduksjon i elevtallet, dersom det ikke inntreffer en netto innflytting av barnefamilier med barn grunnskolealder. I løpet av noen år kan det se ut til at elevtallet vil stabilisere seg rundt 150 elever.

Formål:

Målet for skole og SFO er å legge forholdene til rette for at elevene skal oppleve barne- og ungdomsårene som en god, trygg og meningsfylt tid der læringen skal ha en sentral plass, men der også opplevelsen av å være aremarking befester seg med tanke på en framtid i Aremark.

Aremark kommune er en MOT-kommune, og Aremark skole er en MOT-skole. De tre setningene som uttrykker MOTs kjerneverdier og MOT-pedagogikkens grunnprinsipper er:

- mot til å leve
- mot til å bry seg
- mot til å si nei

Det arbeides kontinuerlig for et helhetlig læringsmiljø som fremmer både sosial og faglig utvikling. I forbedringsarbeidet er det lagt vekt på et konstruktivt skole/hjem-samarbeid og målrettet aktivitet i Skolemiljøutvalget og Samarbeidsutvalget for skole og barnehage.

Mål og resultater:

Tema	Mål/strategier/tiltak i budsjett 2017	Resultat/status
Skolebasert utviklingsarbeid	<p>Satsingsområder 2013/2017:</p> <p>Grunnleggende ferdigheter i lesing med vekt på tidlig innsats</p> <p>Inkluderende læringsmiljø</p>	<p>Skolen utarbeidet Årsplan 2017 som bakgrunn for en operasjonalisering av satsingsområdene.</p> <p>Planen er godkjent i Samarbeidsutvalget</p>
Grunnleggende ferdigheter i lesing – tidlig innsats	Barnehage og skole skal delta i den nasjonale strategien for språk, lesing og skriving kalt språkløyper. Særlig fokus på overgang fra barnehage til skole	<p>Det er opprettet funksjon som leseveileder</p> <p>Barnehage og skole samarbeidet om språkløyper.</p> <p>I Årsplan 2017 er det tatt inn en tiltaksplan for hvert årstrinn for utvikling av grunnleggende ferdigheter i lesing</p>
Helsefremmende skole	<p>Aremark skole er sertifisert som helsefremmende skole.</p> <p>Aremark skole skal delta i nettverk for helsefremmende skoler som er opprettet av Østfold fylkeskommune/Folkehelse og videreføre arbeidet</p>	Aremark skole ble etter søknad tildelt midler fra styret i Østfoldhelse til våre lokale RØRE-prosjekter. Hovedprosjektet er kalt «Gøy på landet.» En del av midlene er benyttet til lønnsmidler til en «RØRE-ambassadør» som er prosjektleder og koordinator for skolens helsefremmende arbeid.
Inkluderende læringsmiljø	Det inngås avtale med MOT og en utvidelse av samarbeidet med tilleggsprogrammet «Skolen som samfunnsbygger.» Målsettingen er en skole og et lokalsamfunn der alle blir sett på en positiv måte gjennom forsterking av en felles verdiplattform.	Arbeidet med MOT er intensivert og kursholder fra MOT sto for det faglige innholdet under skolens planleggingsdag i november. Skolen har i tillegg utvidet med programmet «Mitt valg» med tilhørende kursing av personalet.

	<p>Deltakelse i nettverk hos Fylkesmannen i prosjektet «Bedre læringsmiljø»</p> <p>Skolemiljøutvalget (SMU) skal ha en koordinerende rolle i arbeidet med det helhetlige læringsmiljøet. Det skal legges stor vekt på elevens deltakelse i prosessene.</p> <p>Det skal i personalsamlinger arbeides med felles verdsett for ansatte til beste for yrkesutøvelsen</p> <p>Deltakelse i kommunes tverrfaglige samarbeid til beste for barn, ungdom og familier</p>	<p>Rektor og avdelingsleder støttetjenester deltok i samlinger hos Fylkesmannen.</p> <p>SMU har hatt jevnlige møter med læringsmiljø på dagsorden.</p> <p>Ekstern kursholder har vært benyttet i dette arbeidet.</p> <p>Skolen deltar aktivt i tverrfaglige møter, herunder TET-møter med barnevern og PPT.</p>
Gjennomgang av skolesektor	<p>Kommunestyret bestilte en gjennomgang av skolesektoren for å få en bred analyse av nåsituasjonen og belyse hvilke utfordringer kommunen står overfor med hensyn til kvalitet på dagens opplæringstilbud.</p> <p>Agenda Kaupang fikk oppdraget.</p>	<p>På bakgrunn av nåsituasjonsbeskrivelsen kom Agenda Kaupang med 10 anbefalinger som alle er fulgt opp eller skal følges opp administrativt og politisk.</p>

2120 Aremark SFO

Opplæringsloven sier at kommunen skal ha et tilbud om skolefritidsordning før og etter skoletid for 1. til 4. årstrinn og for barn med særskilte behov for 1. til 7. årstrinn.

Antall barn i skolefritidsordningen var høsten 2017 42, hvorav 25 hadde hel plass.

Onsdag har vært fridag for elevene i 1. til 4. trinn ved Aremark skole. Denne dagen tilbyr SFO et heldagstilbud med varierte aktiviteter.

SFO har en sentral rolle i vår satsing som helsefremmende skole.

2130 Kulturskole

Aremark kulturskole tilbyr undervisning i gitar- og pianospill.

Høsten 2017 startet 20 elever ved skolen, fordelt på 13 pianoelever og 7 gitarelever.

Lønn til dirigent for Aremark skolekorps er lagt inn i kommunens budsjett for kulturskole.

Etter anbefaling i Agenda Kaupangs gjennomgang av skolesektoren vil kulturskolens arbeid og kvalitetsutvikling bli innlemmet i den årlige rapporten om tilstanden som kommunen er forpliktet til å lage for grunnskolen.

2140 Voksenopplæring

Aremark kommune har opprettet et voksenopplæringstilbud med bakgrunn i vedtak om bosetting av flyktninger.

Aremark kommune gir også et voksenopplæringstilbud innenfor opplæringslovens bestemmelser for dette.

En av Agenda Kaupangs anbefalinger lyder:

«Det bør vurderes om voksenopplæringen er i stand til å utføre tjenester i småskala til et begrenset elevtall eller om det er bedre å kjøpe tjenestene.»

Aremark kommunestyre har vedtatt at man i løpet av 2018 skal søke å inngå avtale om å kjøpe tjenestene.

Kultur

Kulturdelen har omfattet administrasjon av kultur, Myrland Ungdomsgård, Aremark bibliotek, svømmehall, bygdekino og Furulund allbrukshus, samt Aremark idrettshall.

Formål:

Målsettingen er å bidra til et aktivt kulturliv i kommunen for barn, unge og voksne. Det skal legges til rette for et levende lokalsamfunn med nyskapingsevne, verdiskaping, kulturelt mangfold, frivillig innsats, like muligheter for alle og fravær av diskriminering. Viktige innsatsfaktorer er idrettsliv, ungdomsklubb, bibliotek, konserter og festivaler. Det legges til rette for at godt samarbeid med frivilligheten.

2150 Furulund – aktiviteter

Utleie av lokaler organiseres av kafévert i samarbeid med Aremark kommune. Furulund allbrukshus gir alle innbyggere mulighet til å benytte utleierom av høy kvalitet.

Svømmebassenget har åpent for publikum 8 måneder i året. Skolen benytter bassenget til svømmeopplæring.

Bygdekinoen kommer med filmfremvisning ca 5-6 ganger pr år.

2155 Aremarkhallen

Sammen med svømmebassenget gir Aremarkhallen innbyggere i alle aldre mulighet for allsidig idrettslig aktivitet.

2160 Kultur

Enheten omfatter administrasjon og planlegging, budsjettet for tildeling av kulturmidler til idrett, lag og foreninger, kultur-/idrettspris, tilskudd til diverse arrangement, museumsstøtte.

2170 Aremark folkebibliotek er et kombinert skole -og folkebibliotek.

Bibliotekets hovedoppgave er formidling av litteratur og å være en offentlig debattarena. Oppgraderte lokaler sikrer god tilgjengelighet på tjenesten.

I tillegg til biblioteket er det tilrettelagt en kulturscene. Det gjenstår investeringer i kulturscenen før denne er fullt ut operativ.

2180 Myrland Ungdomsgård

Aremark Ungdomsklubb har hatt sine lokaler i Myrland Ungdomsgård. Lokalene ble stengt for formålet etter tilsynsbesøk våren 2017. Høsten 2017 flyttet klubben sine lokaler midlertidig til Furulund. Et arbeid er igangsatt for å finne fram til den framtidige basen for ungdomsklubben.

Ungdomsklubben arbeider etter prinsippene i MOT.

Barnehage**2190 Aremark barnehage/2195 Barnehager andre kommuner**

Beskrivelse av rammeområdet:

Aremark barnehage er en tre avdelings barnehage. Det er 2 avdelinger for barn i alderen 3 – 5 år og 1 småbarnsavdeling for barn i alderen 1-3 år, totalt 70 plasser. Aremark barnehage har medarbeidere i 12,24 årsverk fordelt på 16 personer.

Virksomhetens formål:

Trygghet, trivsel og tilhørighet.

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene. (Barnehageloven §1 Formål 1.ledd).

Drift:

Ved hovedopptaket 2017 kunne barnehagen tilby alle søkere fra Aremark det tilbudet de ønsket seg. Barnehagen har mottatt noen søknader også etter hovedopptaket, og har kunnet tilby noen av dem plass utover høsten. Aremark kommune oppfyller kravet om full barnehagedekning (i henhold til kommunestyrevedtak).

Barnehagen tilbyr 60 %, 80 % og 100 % plasser (40 % i særskilte tilfeller), og foreldrene kan ønske dager. Ønskene har i stor grad blitt imøtekommet.

Det er kun én mann i personalgruppa. Vi har en stor andel fagarbeidere blant våre ansatte. I løpet av året er det perioder med sykefravær, dette betyr at barnehagen må bruke vikarer for å

oppretholde forsvarlig drift. Dette vurderes fra dag til dag. Da det er begrensede midler til å sette inn vikar, må styrer også i større grad brukes i miljøet, men ikke i fulle vakter.

Grunnet overbemanning ble to ansatte flyttet til skolen høsten 2016, deriblant styrer. Det medførte at to pedagoger ble flyttet fra avdelingene til styrerkontoret, hvilket igjen førte til at barnehagen hadde for lav pedagogisk bemanning i forhold til antall barn. Dette er rettet opp fra 01.01.18. da ny styrer ble tilsatt.

Personalet som jobber med de minste barna har gått på etter- og videreutdanning på Høgskolen i Østfold.

Mål og resultater:

Tema	Mål/strategier/tiltak i budsjett 2017	Resultat/status
Miljørettet helsevern	Formålet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler «er å bidra til at miljøet i barnehager, skoler og andre virksomheter fremmer helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold samt forebygge sykdom og skade.	Barnehagen har egen handlingsplan mot mobbing. Høsten 2016 og våren 2017 jobbet vi med Udir sin plan «Barns trivsel – voksnes ansvar» på personalmøtene.
Folkehelse	«Sjumilsteget» er også en del av vårt arbeid med tanke på tettere samarbeid på tvers av virksomhetene i et folkehelseperspektiv	Tverrfaglig team er et resultat av nettopp «sjumilssteget» og tettere samarbeid mellom etatene. Vi har oppsatt møteplan. Vi tar opp felles tema og enkeltsaker, hvor vi gir råd og veiledning.
Helsefremmende tiltak	Det ble jobbet med kriteriene for «Helsefremmende barnehager». Fokus på aktivitet for barna	Vi ble sertifisert som helsefremmende barnehage våren 2016. Vi har jobbet med kriteriene på noen personalmøter, og hadde ekstra fokus på kriteriene rundt matserving og hygiene i barnehagen. På slutten av 2017 valgte vi nye fokusområder for neste år. Alle barna er ute hver dag, så fremt temperaturen tillater det. Barnehagen har egne aktivitetsgrupper, en gang pr mnd.

	<p>Fokus på hygiene og matservering</p> <p>Bruk av idrettshallen</p>	<p>Vi serverer mat, som oftest varmmat, en gang i uka på hver avdeling. I slutten på 2017 økte vi mattilbudet med å tilby knekkebrød m/pålegg til fruktstunden.</p> <p>Vi har fått tildelt en time hver onsdag som fordeles på alle avdelingen utfra ønsker og behov.</p>
Overgang barnehage til skole	Samarbeid med skole senest året før barnet kommer i skolealder	Dette gjennomføres og er innarbeidet i eget årshjul. Barnehagen og skolen ble slått sammen som felles virksomhet, og plan for overgang barnehage til skole skal derfor opp til ny vurdering.

Ved hovedopptaket 2017 fikk alle som ønsket, plass i Aremark kommunale barnehage.

Økonomi:

Rammeområde og enheter	Regnskap 2017	Revidert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Avvik
21 Oppvekst og kultur	30 688 278	32 173 022	31 655 285	-1 484 744
2110 Aremark skole	20 552 238	21 052 336	20 727 208	-500 098
2120 Aremark SFO	629 290	708 850	689 299	-79 560
2130 Kulturskole	809 993	863 153	848 402	-53 160
2140 Voksenopplæring	-298 710	-145 916	-156 811	-152 794
2150 Aktiviteter Furulund	294 047	355 301	352 286	-61 254
2155 Aktiviteter Aremarkhallen	183 707	194 600	194 600	-10 893

2160 Kultur	313 314	590 492	590 492	-277 178
2170 Aremark bibliotek	890 777	868 543	856 106	22 234
2180 Myrland	441 436	542 968	535 611	-101 532
2190 Aremark barnehage	6 357 442	6 592 693	6 468 092	-235 251
2195 Barnehager andre kommuner	514 741	550 000	550 000	-35 259

I tabellen ovenfor er tallene rundet av ned til nærmeste krone i hver rad.

Rammeområdet sto samlet for et mindreforbruk i regnskap i forhold til revidert budsjett på 1 484 744 kroner. De enkelte enheters resultat og bidrag til samlet regnskap framgår av tabellen. Av enhetene er det kun bibliotek som ikke hadde et mindreforbruk.

Sammenligning KOSTRA/nøkkeltall:

Netto driftsutgifter, grunnskole, i % av totale netto driftsutgifter

Aremark 2014	Aremark 2015	Aremark 2016	Aremark 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
21,7	22,9	23,9	25,4	22,9	21,4	22,5

Netto driftsutgifter, grunnskole, pr innbygger

Aremark 2014	Aremark 2015	Aremark 2016	Aremark 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
14 853	16 227	17 414	18 975	12 223	17 446	12 999

Korrigert brutto driftsutgifter pr elev

Aremark 2014	Aremark 2015	Aremark 2016	Aremark 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
130 221	144 358	153 549	157 949	108 064	161 883	112 915

Elever pr kommunal skole

Aremark 2014	Aremark 2015	Aremark 2016	Aremark 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
177	175	182	175	284	76	235

Netto driftsutgifter, barnehage, i % av totale netto driftsutgifter

Aremark 2014	Aremark 2015	Aremark 2016	Aremark 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
7,7	7,5	8,2	7,5	13,5	8,8	14,5

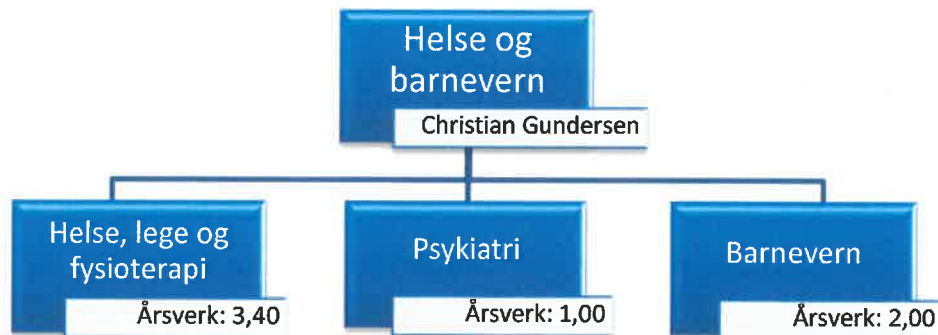
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager

Aremark 2014	Aremark 2015	Aremark 2016	Aremark 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
105 070	103 556	149 161	136 421	135 923	158 443	145 339

Andel barn 1-5 år med barnehageplass i %

Aremark 2014	Aremark 2015	Aremark 2016	Aremark 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
84,5	80,6	73,2	82,5	89,6	89,3	91,3

Rammeområde 31 Barnevern og helse

Beskrivelse av rammeområdet:

3111 Helsestasjonstjenesten

omfatter drift av helsestasjonen. Tjenesten drives i medhold av lov om kommunehelsetjenester og omfatter miljørettet helsevern, helsestasjonsvirksomhet, helsetjenester i skoler og opplysningsvirksomhet i henhold til lover og forskrifter. Det er i tillegg opprettet et eget tilbud rettet mot ungdom, Ungdommens helsestasjon, jordmortjenester blir levert i samarbeid med Halden kommune. Helsesøstertjenesten har et særlig ansvar overfor barn/unge, deres familier og nærmiljø.

3112 Legetjenesten omfatter kommunelege samt to hjemler for fastlege, slik at legedekningen er tilfredsstillende for befolkningen. Det er pr i dag 60 % stilling som kommunelege i Aremark. I tillegg har den ene fastlegen 10 % stilling som smittevernlege.

3113 Miljørettet helsevern

Gjelder kjøp av tjenester. Aremark kommune kjøper tjenester fra Sarpsborg kommune på dette området, og som tidligere nevnt utøver den ene fastlegen arbeidet som smittevernlege i 10 % stilling knyttet til miljørettet helsevern.

3114 Fysioterapitjenesten omfatter tiltak innen forebyggende helsearbeid, helsestasjonsvirksomhet, skolehelsetjeneste, barnehage, opplysningsvirksomhet, behandling av sykdom, skade eller lyte, habilitering/rehabilitering, tilrettelegging av det fysiske miljøet for den enkelte, tekniske hjelpemidler, samt omsorg - i og utenfor institusjon. Tiltak kan grovt deles inn i forebyggende tiltak, undersøkelse og behandling, habilitering/rehabilitering og veiledning/undervisning.

Kommunalt driftstilskudd gis i dag til 0,5 årsverk for fysioterapeut, samt at kommunen har 0,5 årsverk for fastlønnet kommunefysioterapeut.

3115 Psykiatritjenesten er organisert som en del av Barnevern og helse. Tjenesteområdet følger direkte av både helse- og sosiallovgivningen med vekt på å sikre mennesker med psykiske lidelser likeverdige helsetjenester, tilfredsstillende omsorgstilbud og nødvendige helsetjenester på lik linje med andre brukergrupper. Mennesker med psykiske lidelser er en forsømt pasientgruppe, og kommunens arbeid skal sørge for et forbedret tilbud til gruppen.

Arbeidet har fulgt sentrale myndigheters opptrappingsplan for psykisk helse, og har vært delfinansiert gjennom øremerkede midler i tiden 1999-2008. Fra 2009 inngikk tilskuddet til arbeidet i rammeoverføringene til kommunen.

Fokus vil fortsatt være rettet mot å styrke tjenestetilbudet til personer med psykiske lidelser slik at gruppen sikres:

- Tilfredsstillende bolig med tilstrekkelig bistand
- Mulighet til meningsfylte aktiviteter og sosialt fellesskap
- Nødvendige helsetjenester og individuell oppfølging

3116 Folkehelse. Folkehelsearbeidet i kommunen skal drives etter Lov om folkehelsearbeid, formålet er å fremme folkehelse, herunder utjevne sosiale helseforskjeller. Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse.

Det er opprettet en kommunal folkehelsekomite hvor rådmann, virksomhetsleder barnevern og helse, kommunelege, virksomhetsleder kultur/næring samt folkehelsekoordinator inngår.

3130 Barneverntjenesten omfatter tjenester gitt i medhold av lov om barneverntjenester. Oppgavene dreier seg i hovedsak om undersøkelser og utredninger på bakgrunn av bekymringsmeldinger for barn og ungdom, saksforberedelser for fylkesnemnda for sosiale saker, iverksettelse av tiltak som støttekontakter, besøkshjem, fosterhjem, og plasseringer i institusjon, oppfølging av vedtak, rådgivning, tilsyn og forebyggende tiltak for barn og ungdom.

Virksomhetens formål:

Organiseringen av dagens virksomheter har som formål å skape større fleksibilitet mellom fagområdene, samt utnytte både faglige og økonomiske ressurser på en slik måte at innbyggerne opplever å møte en helhetlig tjeneste.

Drift

Stillingen til virksomhetsleder for barnevern og helse er lokalisert på rådhuset. Foruten oppgaver med å ivareta administrative forhold, knyttet til kommunehelsetjenesten som omfatter blant annet helsestasjon, kommunelege, fysioterapitjenesten og psykiatritjenesten, skal stillingen ivareta både det utøvende og det administrative ansvaret for barneverntjenestens kjerneoppgaver.

Økonomi:

Rammeområde	Regnskap pr 31.12.17	Justert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Avvik i kr.
31 Netto	7 364 448	8 204 230	8 128 326	-839 781,35

Kommentar:

- Sykefravær med delvis inntak av vikar
- Rimeligere tiltak barnevern

Personal:

	2014	2015	2016	2017
Antall årsverk	7,0	7,0	7,0	7,0
Sykefravær	7,1	11,1	14,3	18,5

Mål og resultater:

Tema	Mål/strategier/tiltak i budsjett 2017	Resultat/status
Tverrfaglig tilnærming	Barnevern, psykiatri og rus har flere fellesnevner. Kommunens øvrige tjenester overfor barn og unge er viktige samarbeidsparter. Kvalitet i arbeidet gir bedre tjenesteyting og vil på sikt også være kostnadseffektivt. Tidlig innsats er den strategiske hovedtilnærmingen innenfor dette virksomhetsområdet.	Samarbeidet med de øvrige instanser i kommunen, som har behov for bistand har hatt en positiv utvikling i perioden. Dette arbeidet videreføres og videreutvikles for å opprettholde dagens nivå og forbedres.
Tidlig innsats	Tilstedeværelse/samarbeid barnehage, skole, ungdomsklubb Videreutvikle tverrfaglig samarbeid (tverrfaglig team for barn og unge) Delta i utviklingen av tverrfaglige samarbeidsmetoder og forebyggende arbeid.	Tidlig innsats er et satsningsområde, som blant annet ivaretas av tverrfaglig team. Deltagerne i teamet har i perioden deltatt i kompetansehevede tiltak som barn i rusfamilier og prosjektet tidlig inn i regi av Korus Øst. Det har i tillegg blitt utarbeidet en veileder i forhold til meldeplikt osv som informerer de aktuelle instanser.
Kompetansesikring	Kompetanseheving av de ulike fagretningene vil vektlegges, for på denne måten å kunne møte befolkningens behov med kvalitativ god metodikk og kunnskap på de ulike fagområdene	Det har i perioden vært fokus på kompetansehevede tiltak for å møte de utfordringene kommunen har hatt og får fremover, spesielt på integrering av flyktninger og barn og unge. Vi har i perioden erfart at dette arbeidet er krevende og ressursen på området bør økes.
Folkehelse	Virksomheten har koordineringsansvar og har sekretariatsfunksjon for den administrative Folkehelsekomite Utarbeide skriftlig oversikt over helseutfordringene i kommunen (kommuneplanens samfunnsdel)	Helsefremmende skole og barnehage har hatt en sentral plass i folkehelsearbeidet, dette er et arbeid det vil jobbes videre med. Deltagelse i det

		fylkeskommunale folkehelsearbeidet prioriteres.
--	--	---

Sammenligning KOSTRA/nøkkeltall

Barnevern

Netto driftsutgifter til sammen pr. innbygger

Aremerk 2014	Aremerk 2015	Aremerk 2016	Aremerk 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
2 458	2 174	1 916	1 862	2 555	1 716	2 190

Andel barn med barneverntiltak ift. innb. 0-17 år, prosent

Aremerk 2014	Aremerk 2015	Aremerk 2016	Aremerk 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
5,9	6,4	8,0	8,5	-	-	5,0

Andel barn med tiltak pr 31.12 med utarbeidet plan, prosent

Aremerk 2014	Aremerk 2015	Aremerk 2016	Aremerk 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
100	92	83,3	95	-	-	88

Kommunehelsetjenesten

Netto driftsutgifter for kommunehelsetjenesten i % av totale netto driftsutgifter

Aremerk 2014	Aremerk 2015	Aremerk 2016	Aremerk 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
4,5	4,0	3,8	3,9	4,2	5,9	4,5

Netto driftsutgifter pr. innbygger til kommunehelsetjenesten

Aremerk 2014	Aremerk 2015	Aremerk 2016	Aremerk 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
3 090	2 816	2 808	2 926	2 214	4 791	2 603

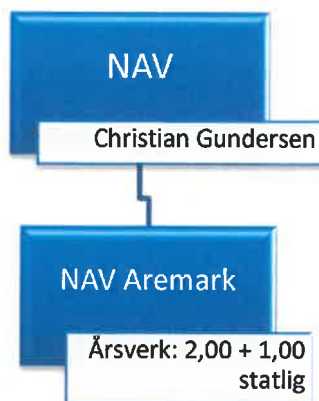
Legeårsverk pr. 10.000 innbyggere i kommunehelsetjenesten

Aremerk 2014	Aremerk 2015	Aremerk 2016	Aremerk 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
11,4	17,1	17,2	17,2	11,0	16,1	11,0

Fysioterapiårsverk pr. 10.000 innbyggere

Aremerk 2014	Aremerk 2015	Aremerk 2016	Aremerk 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
3,7	7,4	7,5	7,4	8,2	11,9	9,4

Rammeområde 32 NAV

Beskrivelse av rammeområdet:

3220 Fellestjenester sosial

Her ligger det lønn til faste stillinger og administrative kostnader knyttet til drift av det kommunale området i NAV (sosiale tjenester).

3221/3222 Sosialkontoret (økonomisk sosialhjelp og andre sosiale formål)

Kapitlet hjemler i hovedsak ytelser og tjenester i henhold til Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen og skal fremme økonomisk og sosial trygghet, samt bedre levevilkårene for vanskeligstilte.

I tillegg til økonomisk rådgivning og hjelp, har NAV Aremark ansvaret for arbeidet med bosetting av flyktninger, det kommunale rusområdet og formidling av husbankens låne- og støtteordninger.

Virksomhetens formål:

NAVs visjon "Vi gir mennesker muligheter" skal stå sentralt i utformingen av tjenestetilbudet til brukerne våre.

NAV-Aremark skal bygge sitt arbeide på NAV-reformens overordnede målsettinger.

- Få flere i arbeid og færre på stønad
- Gjøre det enklere for brukerne, og tilpasse forvaltningen til brukernes behov
- Få en helhetlig og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning.

Mål og styringsparametere for områdene blir gitt i mål- og disponeringsbrevet til fylkene tidlig hvert år.

Organiseringen av dagens virksomheter har som formål å skape større fleksibilitet mellom fagområdene, samt utnytte både faglige og økonomiske ressurser på en slik måte at innbyggerne opplever å møte en helhetlig tjeneste.

Drift:

Stor oppmerksomhet på arbeid med enkeltpersoner som har vært langtidsmottakere av sosialstønad eller står i fare for å bli langtidsmottakere. Fokus for arbeidet har vært å få brukeren over i aktivitet eller andre stønadsordninger som er mer hensiktsmessig. Dette i tråd med NAV-reformens intensjon.

Økte henvendelser i forhold til rus. Det er også en tendens til at eldre rusmisbrukere i større grad har oppsøkt kontoret for hjelp.

Det har i løpet av 2017 vært en jevn pågang når det gjelder gjeldsrådgivning, da spesielt i forbindelse med kredittkortgjeld.

Økonomi:

Rammeområde	Regnskap pr 31.12.17	Justert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Avvik i kr.
32 Netto	4 103 229	4 018 092	3 988 794	85 137

Kommentar:

- Merutgift ifm flyktninger der inntekten er ført på annen ramme

Personal:

	2014	2015	2016	2017
Antall årsverk kommunale	1,4	1,4	2,4	2,4
Sykefravær	6,3	0,0	0,2	8,9 %

Mål og resultater:

Tema	Mål/strategier/tiltak i budsjett 2017	Resultat/status
Redusere omfanget av økonomisk sosialhjelp	Kvalifiseringsstønad og AAP (Arbeidsavklaringspenger) har som intensjon å få brukere over fra passiv til aktiv ytelse/stønad. Dette blir spesielt viktig når man ser en økning i antall arbeidsledige. Dette setter krav til medarbeidere i NAV om å arbeide slik at brukere kommer på riktig ytelse. Uføreforhøret ble implementert 2015, reglene for å kombinere arbeid med uføretrygd støtter opp under regjeringens mål om at flest mulig skal delta i arbeidslivet med de mulighetene de har.	Vi ser store utfordringer ved arbeidsmarkedet i tiden fremover, å få brukere ut i aktivitet blir et fokusområde det satses på. For flyktningene blir introprogrammet en sentral aktivitet. 2017 har vært belastende i forhold til tilflytting av sosialhjelpsmottagere, vi ser en økning av tilflyttere, som er avhengig av sosialhjelp i hverdagen, dette som et resultat av blant annet lave boligpriser og lave bostiftelser ved leieforhold.
Bosatte flyktninger	Aremark kommune har bosatt familier med barn, dette med tanke på en god integrering.	2017 har bydd på store utfordringer i forhold til kommunens flyktninger, vi erfarer at språkopplæringen ikke er god nok, dette som et

		<p>resultat av at vi ikke får bosatt flere flyktninger slik at gruppen er for liten til å sikre et kvalitativt godt tilbud til de som har behov for dette. 2018 vil by på til dels store utfordringer i språkopplæring og sysselsetting av de allerede bosatte flykninger. Dette krever uforholdsmessig mye ressurser som går på bekostning av andre lovpålagte oppgaver som folkehelsearbeid.</p>
Arbeid først	<p>Arbeid/aktivitet for trygd og sosialhjelp Bruktstua – samarbeid med frivillige (Frivilligsentralen)</p>	<p>Arbeid og aktivitet er og har vært sentrale begreper i NAV og en rettesnor for arbeidet som er utført i 2017, det vil hele tiden være fokus på aktivitet og å gi mennesker muligheter. Den frivillige delen av Aremark samfunnet har bidratt og bidrar aktivt for å få mennesker ut i meningsfull aktivitet, dette arbeidet må opprettholdes og videreutvikles fremover.</p>
Økonomisk sosialhjelp	<p>Sikre tilstrekkelig økonomi til livsopphold, med særlig fokus på barnefattigdom og vektlegging av barnefamilier og enslige forsørgere</p>	<p>NAV har hatt og skal ha fokus på arbeid og aktivitet, men samtidig sørge for at mennesker opprettholder et økonomisk akseptabelt nivå sett i forhold til livsoppholdsnormen, unngå barnefattigdom og ha fokus på barnefamilier og enslige forsørgere. 2016 har vært en utfordring i forhold til tilflytting av svake grupper uten inntekt. Sosialstønad skal ikke være en varig ytelse, men en ytelse som skal bidra til å løse en vanskelig livssituasjon i en kort periode. Det vil fra nyttår 2017 bli stilt aktivitetskrav til ytelsen for mottakere under 30 år.</p>

Sammenligning KOSTRA/nøkkeltall**Netto driftsutgifter til sosialtjenesten, i % av totale netto driftsutgifter**

Aremerk 2014	Aremerk 2015	Aremerk 2016	Aremerk 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
2,5	2,8	3,8	3,6	4,9	2,2	4,3

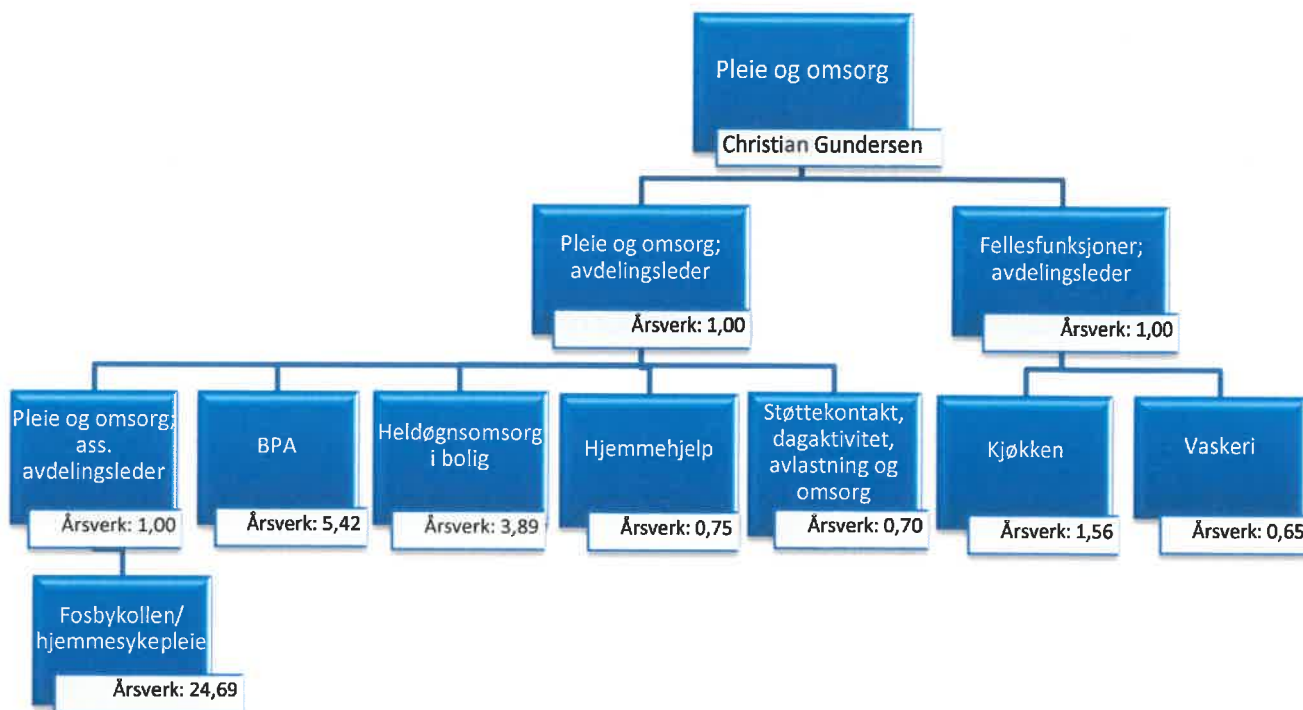
Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere

Aremerk 2014	Aremerk 2015	Aremerk 2016	Aremerk 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
3,0	2,9	3,6	3,9	-	-	2,6

Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde, andel

Aremerk 2014	Aremerk 2015	Aremerk 2016	Aremerk 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
33,3	43,9	48,0	37,0	-	-	41,0

Rammeområde 33 Pleie og omsorg

Beskrivelse av rammeområdet:

Virksomhet pleie og omsorg omfatter:

- Fosbykollen sykehjem og hjemmesykepleie
- Hjemmehjelp, heldøgns omsorg i bolig, BPA og PA, støttekontakter, omsorgslønn, avlastning, koordinerende enhet
- Saksbehandling av trygde-/omsorgsleiligheter, trygghetsalarmer, matombringer m.v.
- Fellestjenester (kjøkken- og vaskeritjenester, brannvern og hygiene)

Tjenesteproduksjonen drives bl.a. med hjemmel i helse og omsorgstjenesteloven

3310 Fosbykollen sykehjem omfatter drift av Fosbykollen sykehjem og hjemmesykepleie som inkluderer:

- Ledelse, administrasjon og saksbehandling for hele virksomheten.
- Ett felles pleieteam for sykehjem og hjemmesykepleie.

3311 Hovedkjøkken Fosbykollen omfatter drift og matproduksjon til:

- Sykehjemsbeboerne.
- Eldre og funksjonshemmede utenfor institusjon iht enkeltvedtak, herunder servering i Fosbykollen kantine og utbringning av varmmat til hjemmeboende.
- Ordinært kantinesalg for besøkende og kommunens ansatte.

3315 Samhandlingsreformen Ordningen med medfinansiering for behandling i sykehus er fjernet; med tilhørende uttrekk i rammetilskuddet fra staten. Det foreligger skriftlige avtaler

med Halden kommune på kommunal akutt døgnenhet (KAD) ergoterapi, demenskoordinator og kreftkoordinator.

3320-3326 Styrket omsorg omfatter lønns- og driftsutgifter til individuelle omsorgsopplegg, herunder kjøp av aktivitetstilbud.

3328 Omsorgslønn og støttekontakter. Omsorgslønn omfatter lønn til pårørende som ivaretar personer med omfattende omsorgsbehov. Erstatte delvis andre kommunale tjenester. Støttekontakter gis til personer med fysiske eller psykiske problemer med behov for hjelp til sosial omgang.

3329 Avlastningstiltak for unge med psykiske og fysiske funksjonshemminger. Handler i hovedsak om kjøp av tjenester.

3330 Hjemmehjelp omfatter:

- Hjemmehjelp

Virksomhetens formål:

Gi brukerne tilfredsstillende og mest mulig likeverdige tilbud, uavhengig av bosted, inntekt og sosial status.

Funksjonshemmede skal ha full deltakelse og likestilling i samfunnet.

Sikre brukerne et forsvarlig og kvalitativt godt tilbud av pleie- og omsorgstjenester for alle brukergrupper, ved å ivareta hensynet til endringer i befolkningens behov og særlig ivareta hensynet til de svakeste brukerne.

Langtids plass

Hjemmebaserte tjenester

Antall brukere med innvilget søknad på hjemmesykepleie:

2013	2014	2015	2016	2017
73	79	75	63	55

Gj.snittalder:

2013	2014	2015	2016	2017
76,6 år	78,5 år	79,2 år	76,6 år	75

Praktisk bistand

Antall brukere med innvilget søknad på praktisk bistand daglige gjøremål:

2013	2014	2015	2016	2017
46	39	41	39	32

Gj.snittalder:

2013	2014	2015	2016	2017
81,6	82,7	85,9 år	82,7	80

Fosbykollen hovedkjøkken.

Matproduksjon til sykehjemsbeboerne i fullpensjon – antall liggedøgn:

2013	2014	2015	2015	2017
6473	6145	7899	6071	-

Gjennomsnittlig antall middagsporsjoner pr. uke for hjemmeboende etter enkeltvedtak:

2013	2014	2015	2016	2017
76	106	86	91	83

Trygghetsalarmutleie

Antall trygghetsalarmer utleid pr. 31.12.17

2013	2014	2015	2016	2017
39	31	31	26	27

Trygde-/omsorgsleiligheter

Antall leiligheter disponible (etter politisk vedtak om å reservere til sykehjemsplasser):

2013	2014	2015	2016	2017
41	35	35	35	35

Antall leiligheter ledige pr. 31.12.17

2013	2014	2015	2016	2017
1	2	1	0	4

Formelle klager

Antall formelt fremsatte klager fra brukere på vedtak fattet innen virksomheten:

2013	2014	2015	2016	2017
2	4	4	4	2

Utover ordinær drift har bl.a. følgende skjedd i virksomheten i 2017:

- Kartlagt personalets behov for kompetanseheving
- Arbeidet aktivt med ledelse av pasientsikkerhet. Øker kvaliteten på tjenestene samt kompetanseheving for ansatte.
- Den årlige grillfesten for beboere på Fosbykollen er gjennomført.
- Dedikert ansvarlige kontaktpersoner med sykepleiefaglig bakgrunn til pasienter med stort tjenestebehov. Er med på å øke pasientsikkerheten ved at det blir økt kontinuitet i oppfølging av tjenestene.
- Har jobbet aktivt med prosedyrer og rutiner i kvalitetssystemet Compilo.
- Etikk-arbeidet er godt implementert i driften med ukentlige refleksjoner.

Økonomi:

Rammeområde	Regnskap pr 31.12.17	Justert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Avvik i kr.
33 Netto	31 513 043	31 004 695	30 593 979	508 348

Kommentarer:

- Merutgift lønn og energi
- Mindre refusjoner enn budsjettet
- Mindre inntekter på brukerbetalingen på grunn av lavt belegg på langtidsplasser.

Personal:

	2014	2015	2016	2017
Antall årsverk	41,06	43,04	44,04	41,66
Sykefravær	15,1 %	13,1 %	9,5 %	8,4 %

Mål og resultater:

Tema	Mål/strategier/tiltak i budsjett 2017	Resultat/status
Sikre brukerne et forsvarlig og kvalitativt godt tilbud av pleie og omsorgstjenester	<p>Øke kompetansen til personalet som arbeider i pleie og omsorg med demensomsorgens ABC og andre satsningsområder som omfattes av Kompetanseløftet.</p> <p>Fortsatt ha sirkulering på plasser på Fosbykollen sykehjem, slik at vi er rustet til å ta imot utskrivningsklare pasienter fra sykehuset og kan tilby hjemmeboende personer plass når de ikke lenger har helse og ressurser til å bo i eget hjem.</p> <p>Fortsette å utarbeide, ferdigstille og implementere prosedyrer og kvalitetsutvikling.</p> <p>Bruke elektronisk avvikssystem. Alle ansatte skal ha kunnskap hvordan avvik meldes og oppfordres til å melde avvik slik at virksomheten kan bli enda bedre.</p>	<p>Har tildelingsutvalg annenhver uke hvor det gjennomgås korttidsvedtakene i sykehjem for å belyse fremdrift av evt hjemreise eller om det må fattes langtidsvedtak.</p> <p>Har jobbet kontinuerlig med prosedyrer, men ikke ferdigstilt.</p> <p>Har tatt i bruk elektronisk avvikssystem. Gitt opplæring og alle avvik meldes nå elektronisk.</p>
Innleie vikarer	Gode rutiner for innleie av vikarer, månedlige rapporteringer av dette til virksomhetsleder.	Har gode rutiner for innleie av vikarer ved at det alltid behovsprøves ift belegg på sykehjemmet. Har en liten

		vikarpool ved overtallige som har gjort krav på stilling gjennom AML. Denne har blitt redusert noe, da ansatte i vikarpool går inn i ordinære stillinger ved ledighet.
Etisk kompetanse	Prosjektet etisk kompetanse for ansatte på Fosbykollen er nå i ordinær drift. Etisk refleksjon er et prosjekt som startet med utgangspunkt i et stort sykefravær. Det er satt av tid ukentlig for etisk refleksjon som vil gi en verdiskapning både faglig og personlig. Refleksjon handler om hvordan vi møter våre brukere, pårørende og kollegaer med respekt og forståelse.	Etisk kompetanseheving foregår en time ukentlig satt i system i ansattes arbeidsplan. Gode tilbakemeldinger fra de ansatte på dette tiltaket.
Tidlig innsats	Tidlig innsats i forhold til pasientsikkerhet. Har vært igjennom prosjekt «ledelse i pasientsikkerhet» og det omhandler at vi aktivt går inn og kartlegger risikoområder i forhold til pasientsikkerhet.	Har fullført prosjektet og gjort tiltak i avdelingen i samsvar med dette. Dvs at vi forebygger eventuelle pasientskader mht risikoområder der pasienten befinner seg i forhold til sin helse.

Sammenligning KOSTRA/nøkkeltall

Netto driftsutgifter, pleie og omsorg, i % av totale netto driftsutgifter

Aremerk 2014	Aremerk 2015	Aremerk 2016	Aremerk 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
37,3	36,1	36,6	33,1	33,1	33,9	29,6

Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie og omsorg

Aremerk 2014	Aremerk 2015	Aremerk 2016	Aremerk 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
25 526	25 543	26 704	24 701	17 746	27 627	17 262

Korrigert brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass

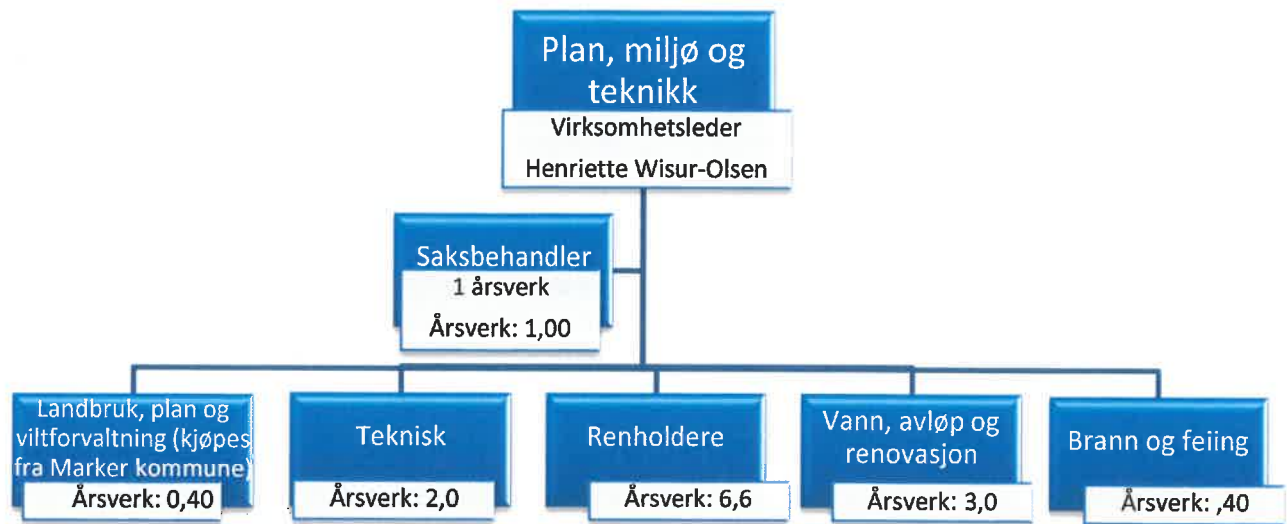
Aremerk 2014	Aremerk 2015	Aremerk 2016	Aremerk 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
1 002 000	993 619	1 034 905	966 762	1 145 203	1 035 293	1 126 585

Årsverk, eks fravær, i brukerrettede tjenester pr mottaker

Aremark 2014	Aremark 2015	Aremark 2016	Aremark 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
0,54	-	0,50	0,45	-	-	0,51

Rammeområde 4 Plan, miljø og teknikk

Beskrivelse av rammeområdet:

Virksomhetsområdet plan, miljø, teknisk administrasjon saksbehandler og yter tjenester på følgende områder:

- Byggesaker
- Oppmåling/geodata/adressering
- Plansaker
- Skog
- Jord
- Klima og miljø
- Viltforvaltning
- Renovasjon
- Vann og avløp inkl. spredt avløp
- Teknisk vedlikehold og drift av bygninger, veier, friområder mm
- Renhold
- Brann og feiervesen

Tjenesteområdet omfatter administrasjon av funksjonene som er tillagt rammeområdet. Virksomhetsleder har faglig og økonomisk ansvar for driften av virksomheten og har sekretæransvar for Drift- og utviklingsutvalget.

Fagområdene byggesak, planlegging, spredt avløp, skog, oppmåling, jord, miljø/klima og viltforvaltning har vært ivaretatt av Marker kommune.

Fra 15.11.17 overtok Halden kommune saksbehandling innenfor byggesak, plan og spredt avløp/forurensning. De øvrige nevnte tjenestene ivaretar Marker fortsatt på vegne av Aremark kommune.

41 Landbruk-, plan-, miljø og viltforvaltning

Saksbehandling og tjenester på disse områdene ble gjennom brorparten av 2017 utført i et interkommunalt samarbeid der det interkommunale kontorets samlede driftskostnader fordeles slik mellom Aremark, Marker og Rømskog:

Aremark	35 %
Marker	50 %
Rømskog	15 %

Virksomhetsleder (teknisk sjef) har på vegne av rådmannen den løpende kontakten med de aktuelle saksbehandlerne og aktuelle ledere i de kommunene vi kjøper tjenester av og organiserer for øvrig virksomheten på området. Vedtaksmyndigheten tilligger Aremark kommune. Fra 15.11.17 er saksbehandling av plansaker ivaretatt av Halden kommune.

43 Teknisk

Tjenesteområdet ledes av virksomhetsleder teknisk (teknisk sjef). Ansvarer dekker et vidt spekter av oppgaver og omfatter ansvar for alle kommunal bygg og utearealer. Nærmere bestemt innebærer dette renhold, utvendig og innvendig vedlikehold og service- og driftsansvar på teknisk utstyr som tilhører bygget. I tillegg kommer vedlikehold av kommunale veier, utearealer; badeplasser og idrettsplasser. Virksomheten bistår også sykehjemmet med reparasjon og montering av hjelpemidler til brukere samt utkjøring av disse.

Virksomheten forholder seg til plan- og bygningsloven, samt en rekke særlover og forskrifter innen de enkelte områdene.

Brukerne av tjenestene er egne tjenesteområder (sykehjem, skole osv.), innbyggere i kommunen, hytteeiere, samt offentlige instanser.

44 VAR-område

Området dekker produksjon og distribusjon av vann, innsamling av avløpsvann samt rensning av dette i tillegg til innsamling av husholdningsrenovasjon.

Produksjon og distribusjon av vann inkluderer kvalitetssikring av dagens vannkilde, drift av renseprosessen og rørledninger inklusive eventuelle trykkforsterkere. Mattilsynet fører tilsyn med at drikkevannsprøver blir tatt i samsvar med Drikkevannsforskriften. Vannprøvene tas av råvann og av rensset vann både på vannverket og ute på distribusjonsnettet. Resultatet av prøvene rapporteres til Mattilsynet.

Avløp inkluderer drift av kommunens renseanlegg; prøvetaking av avløpsvann før og etter rensing, drift og vedlikehold av alle pumpestasjoner og ledningsnett. Resultat av prøvene blir rapportert til ulike myndigheter

Ansvarer inkluderer også tømning og kontroll av andre typer av anlegg (minirensanlegg og tette tanker) som ikke er tilsluttet det kommunale avløpsnettet.

Renovasjon er innsamling av husholdningsavfall, drift av miljøstasjoner samt organisering og gjennomføring av «Søppeluke».

Hvert av disse ansvarsområdene forvaltes etter selvkostprinsippet.

45 Brann og feiing

Brann, redning og feiervesen hører administrativt inn under virksomhetsleder teknisk (teknisk sjef).

I desember 2016 vedtok Aremark en samarbeidsavtale med Halden Brannvesen. Samarbeidet ble iverksatt i 2017 og brannsjefkompetanse, ledelse av beredskap, forebyggende tjenester og tilsyn ivaretas dermed av Halden brannvesen. Dette etter et krav fra DSB at små brannvesen skal ha et samarbeide med større enheter. Samarbeidet med Marker kommune opphørte i 2016. Feiertjenesten som ble kjøpt av Halden kommune i 2016 er videreført.

Drift:

Hovedmålsettingen er å gi et godt tilbud til kommunens innbyggere og andre brukere av tekniske tjenester. Dette inkluderer også andre virksomheter i kommunen.

I 2017 har det ikke vært gjennomført større vedlikeholdsprosjekter. De ressursene vi har brukes til forefallende oppgaver innenfor drift og vedlikehold. Det har vært også vært fokus på innkjøring av drift av nybygd skole.

Det er av stor betydning å ha ansatte med ulik fagkompetanse i kommunen, slik at det fortløpende kan utføres reparasjoner og vedlikeholdsoppgaver av ulik art i egen regi

Investeringer:

Skoleutbygging: Skolen ble tatt i bruk i 2016 men i 2017 har det vært en god del oppfølging av nybygget og de tekniske anleggene.

Trykkavløp: Utbyggingen av trykkavløp har pågått i 2017 og prosjektet som Are Anlegg har gjort for vegne av kommune ble for en stor del overtatt i 2017. Det er alltid oppfølging av nyanlegg både mot entreprenør og brukere.

Vannverk: Det nye vannverket er satt i drift og er fulgt opp overfor leverandør slik at det skal fungere optimalt.

Barnehage: Det ble gjort en utredning på tilbygg til barnehagen

Skodsberg renseanlegg: Tilbygg og ombygging av renseanlegget pågikk i 2017. På slutten av året startet arbeidet med tilbygg som inneholder nye garderober (ren og uren sone), møterom/spiserom og operatørrom. Det pågikk også en rehabilitering av eksisterende bygg samt ombygging av renseprosessen. Arbeidet videreføres i 2018

Ny brannbil ble vedtatt kjøpt fra Halden brannvesen og oppgradering skjer i egen regi.

Andre forhold:

Høsten 2017 tok sak knyttet til kommunal overtakelse av Søndre Aremark Vannverk og avklaring av eventuell foreldelse av tilknytningsgebyr mye administrative ressurser.

Økonomi:

Rammeområde	Regnskap pr 31.12.17	Revidert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Avvik i kr.
41 Netto	kr 2 145 946	kr 2 173 756	kr 2 166 296	kr - 27 810

Rammeområde	Regnskap pr 31.12.16	Justert budsjett 2016	Opprinnelig budsjett 2016	Avvik i kr.
43 Netto	kr 8 180 450	kr 7 137 847	kr 6 936 037	kr 1 042 602

Rammeområde	Regnskap pr 31.12.16	Justert budsjett 2016	Opprinnelig budsjett 2016	Avvik i kr.
44 Netto	Kr -2 920 330	Kr -9 213 435	Kr -9 254 990	Kr 6 293 105

Rammeområde	Regnskap pr 31.12.16	Justert budsjett 2016	Opprinnelig budsjett 2016	Avvik i kr.
45 Netto	Kr 1 736 109	Kr 1 680 173	Kr 1 677 423	Kr 55 935

Kommentarer

- 43 Merforbruk ifm serviceavtaler og utgifter til brannteknisk gjennomgang med tegninger på kommunale og merforbruk på utredning på Fosbykollen på 150'
- 44 I hovedsak mindreinntekt ift tilknytningsavgift og gebyrinntekter vann og avløp
- 45 Merforbruk i hovedsak pga uttrykninger og kursing

Personal samlet for alle ansvarsområdene i virksomheten:

	2014	2015	2016	2017
Antall årsverk	13,19	14,29	14,43	14,43
Sykefravær	6,0 %	9,1 %	6,4 %	1,8 %

Mål og resultater:

Tema	Mål/strategier/tiltak i budsjett 2017	Resultat/status
Folkehelse	Bidra til kommunens folkehelse gjennom å etablere kommunale møteplasser tilpasset alle aldre	Ingen spesielle tiltak gjennomført i 2017
Energi	Iverksette foreslåtte tiltak fra energimerkingen og ha som	Arbeidet pågår. Effekten mhp skoleutbyggingen ser man først

	mål å redusere energiforbruket med 10%	når erfaringstallene foreligger for noen år
Renovasjon	Bidra til en effektiv avfallssortering også blant husholdningene og kostnadseffektive miljøstasjoner	Ingen spesielle tiltak gjennomført i 2017. Renovatør gikk konkurs etter sommeren og det ble fokusert på å reetablere innsamlingsordning for privat avfall. «søppeluker» ble gjennomført som vedtatt – en på våren og en om høsten.
Kommunal boligmasse	Ungdomsboliger rives og tomten selges. Dette i hht budsjettvedtak 15.12.16.	Utsatt gjennomføring i samsvar med politiske signaler
Barnehage	Avklare vedlikehold, utbygging eller rehabilitering	Vedtatt om tilbygg uten en 4. avdeling ble gjort i 2017. Oppstart av tiltaket planlegges i 2018.
Myrland	Utbygging av låve på Myrland	Ikke gjennomført. Utredning om ungdomsklubb pågår fremdeles
Kommunal bygningsmasse	Bidra med riktig prioritering av renhold, vedlikehold og service på den kommunale bygningsmassen	Gjennomført med de ressurser som har vært til rådighet
Økonomi	Øke gebyrer, byggesak, oppmåling og plan	Gjennomført gebyrøkning. Effekt på inntektssiden ikke som forventet. Økt ytterligere i 2018
Produksjon av vann	Optimalisere vannbehandlingsanlegget	Innkjøring/optimalisering av det nye vannbehandlings-anlegget som stod ferdig i 2016 for å komme opp på fullt produksjonsvolum samt justere inn renseprosessen
Vann	Erstatte gammel vannledning Østensvig – Rustad med ny	Delvis gjennomført. Ny vannledning i fra Vestlifeltet til Østensvig. Ny ledning fra Østensvig til Rustad gjenstår.
Avløp	Gjennomføre rehabilitering og oppgradering av Skodsberg renseanlegg	Rehabiliteringsplan for Skodsberg renseanlegg startet opp som omfatter tilbygg av personalrom og operatørrom, oppgradering og ombygging av eksisterende bygg, etablering av nytt vanninntak,
Avløp	Bjørkebekk renseanlegg-optimalisering av anlegget og fjerne fremmedvann	Ikke gjennomført

Avløp	Videreføre utbygging av trykkavløp i spredt bebyggelse	Trinn 1 og trinn 2 er utført i 2017 Utjevningstanker bygget på tomten til Skodsberg renseanlegg
Avløp	Reduser/fjerne fremmedvann på ulike deler av nettet	Pågår kontinuerlig i forbindelse med rehabiliteringsprosjekter/nyanlegg
Vann og avløp	Implementering av ny kommunal Forskrift om kommunale vann- og avgiftsgebyrer	Delvis gjennomført. Det er ikke gjennomført installasjon av vannmålere på <i>andre bygninger og næring</i> slik forskriften bestemmer. Dette skyldes kapasiteten for oppfølging fra administrasjonen
Vann og avløp	Oppstart trinn 3 (Fange/Strømsfoss) og 4 (Buer/Fyldeng) av trykkavløp i spredt bebyggelse	Ikke gjennomført grunnet manglende administrativ kapasitet samt ønske om å evaluere den første fasen og dra erfaringer av denne før neste trinn gjennomføres
Energi	Videreført fra 2016; Iverksette forslåtte tiltak fra energimerkingen og ha som mål å redusere energiforbruket med 10 %.	Gjøres ifm med skoleprosjektet.
Brann	Implementere vedtatt samarbeidsavtale med Halden	Gjennomført og har fungert bra i 2017. Inkluderer også kompetanseheving på Aremark sine mannskaper
Feiing	Innføre feiing på hytter	Gjennomført som planlagt
Kommuneplan	Sluttbehandle kommuneplanens arealdel i.	Målsetting om å ferdigstille denne i 2018.

Sammenligning KOSTRA/nøkkeltall

Årsgebyr for vannforsyning – årsavgift

Aremark 2014	Aremark 2015	Aremark 2016	Aremark 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
1 800	1 800	1 450	1 950	2 720	4 046	3 427

Avløpstjenesten – årsavgift

Aremark 2014	Aremark 2015	Aremark 2016	Aremark 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
4 000	3 000	4 130	4 930	4 309	4 130	3 836

Avfallstjenesten – årsavgift

Aremark 2014	Aremark 2015	Aremark 2016	Aremark 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
1 752	1 850	1 850	2 200	2 276	2 852	2 715

Feiing og tilsyn – årsavgift

Aremerk 2014	Aremerk 2015	Aremerk 2016	Aremerk 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
470	550	575	575	397	511	465

Netto driftsutgifter, tilrettelegging og bistand for næringslivet, pr. innbygger

Aremerk 2014	Aremerk 2015	Aremerk 2016	Aremerk 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
620	466	618	457	142	822	83

Netto driftsutgifter, tilrettelegging og bistand for næringslivet, i % av total netto driftsutgifter

Aremerk 2014	Aremerk 2015	Aremerk 2016	Aremerk 2017	Gjennomsnitt Østfold	Gruppe 5 kommuner	Landet gjennomsnitt
0,9	0,7	0,8	0,6	0,3	1,0	0,1

Årsrapport 2017 for Aremark kommune

RAPPORT FRA STAMINA HELSE

Oppdragsgiver
Aremark kommune

Distribuert til
Yvonne Grundnes, kontaktperson
Leif Ruben Kilen, HVO

Utarbeidet av
Lisbeth Olsson, HMS-Rådgiver, Kontaktperson
Mobil: 48307869
Mail: lisbeth.olsson@staminagroup.no

Oversendt kunde: 23.1.2018

1. Innledning

Årsrapporten er en oppsummering av de tjenester Stamina Helse har bistått med gjennom året. Tjenesten skal dekke virksomhetens behov for HMS-oppfølging og bistand i henhold til Arbeidsmiljølovens § 3-3, Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning kapittel 13 og Forskrift om systematisk HMS-arbeid § 5.

Rapporter/notater som beskriver utførte oppdrag er oversendt løpende i året som er gått.

2. Rådgivere fra Stamina Helse

Kundeansvarlig i 2017 har vært Lisbeth Olsson

Andre rådgivere som har bistått i 2017 er:

- Eline Cristoffersen, bedriftssykepleie
- Inge Buch, yrkeshygieniker
- Yvonne Stubberud, verneingeniør
- Eirild Stokke With, bedriftslege

3. Aktivitetsoversikt for 2017

AREMARK KOMMUNE

Periode: 01.01.2017 - 31.12.2017

Rapportdato: 22.01.2018

	Antall	Sum Levert
Volum	74,25	86 415
AREMARK KOMMUNE	63,50	73 306
Ergonomi	3,00	3 204
Helsekontroll (HK)	7,00	10 681
Psykososialt og organisatorisk	8,00	9 289
Systematisk HMS arbeid	25,50	28 772
Yrkeshygiene	20,00	21 360
Aremark kommune Barnehage	3,00	3 987
Yrkeshygiene	3,00	3 987
Aremark kommune Skole SFO	5,25	5 122
Psykososialt og organisatorisk	2,25	2 986
Systematisk HMS arbeid	3,00	2 136
Aremark kommune Pleie/Omsorg	2,00	4 000
Helsekontroll (HK)	2,00	4 000
Grand Total	74,25	86 415

Kommentarer til Aktivitetsoversikt

Systematisk HMS-arbeid/Aremerk kommune:

- Årsrapport
- Samarbeidsmøte
- Utarbeidelse av Handlingsplan
- Amu møte deltakelse over året
- Kvartalsrapport
- Kartlegging Brannvesen etter Tilsynsbesøk fra Arbeidstilsynet
- Risikovurdering Brannvesen, som oven
- Oppfølging etter lederutviklingsoppdrag
- Forberedelse av Målrettede Helsekontroller
- Målrettede Helsekontroller, teknisk
- Dialogmøtedeltakelse

Barnehage

- Rapport etter inneklimatemåling

Skole/SFO

- Individuelle samtaler
- Informasjon på personalmøte vedr. BHT, kveldstid

Pleie/Omsorg

- Målrettede helsekontroller
- Rapport e. helsekontroller
- Ergonomisk gjennomgang av 2 kontorarbeidsplasser

4. Samarbeidet i 2017

De områdene det har vært mest samarbeid om i 2017 har vært bistand i etterkant av tilsyn fra Arbeidstilsynet, brannvesen. Målrettede helsekontroller i.h.t Handlingsplan har også blitt ivaretatt.

5. Anbefalinger for 2018

Stamina Helse ønsker å bidra til at dere når de målene dere setter dere for HMS-arbeidet. Vi ønsker at dere skal oppleve en mest mulig effektiv og god utnyttelse av de rammene som ligger til grunn i avtalen, og at de tiltakene som gjennomføres er målrettet og bidrar til opplevd merverdi. Dette ønsker vi å vektlegge også i kommende periode.

Aremerk kommune har/og har hatt stor grad av utskifting av nøkkelpersoner i organisasjonen, noe som i stor grad har redusert fokus på det systematiske HMS arbeidet, håper at dette blir satsningsområdet i tiden fremover, da dere har et elektronisk system, men noen utfordringer igjen til å få det godt implementerte i de forskjellige virksomhetsområder. Her kan vi bistå dere i dette arbeide.

Pleie omsorg håper vi setter større fokus på det forebyggende område, som forflyttingskurs, og løpende veiledning i utfordrende forflyttingssituasjoner.

På vegne av Stamina Helse takker jeg for samarbeidet i året som gikk, og ser frem til et godt, helsefremmende og konstruktivt samarbeid i 2018.

6. Referanser

Arbeidsmiljølovens § 3-3

Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning kapittel 13

Forskrift om systematisk HMS-arbeid (internkontrollforskriften) § 5

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskap	50/18	07.06.2018
Kommunestyret		21.06.2018

Finansforvaltningen pr. 30.04.2018

Saksopplysninger

Aremark kommunestyre vedtok eget finansreglement 16.09.10, sak 28/10. Reglementet er vedtatt med hjemmel i forskrift om finansforvaltning i kommuner og fylkeskommuner som trådte i kraft 01.07.10. Formålet med reglementet er at kommunen skal forvalte sine midler slik at tilfredsstillende avkastning oppnås, uten at det innebærer vesentlig finansiell risiko, og under hensyn til at kommunen skal ha midler til å dekke sine betalingsforpliktelser ved forfall.

Reglementer legger opp til at rådmannen skal rapportere vedr. finansforvaltningen i kommunen i forbindelse med tertialrapporteringen og årsrapporteringen

Pr. 30.04.2018 hadde Aremark kommune plassert sine finansielle aktiva slik:

	Pr. 30.04.15	Pr. 30.04.16	Pr. 30.04.17	Pr. 30.04.18		Betingelser pr. 30.04.18
	Beløp	Beløp	Beløp	Beløp	%	
Innskudd hos hovedbank- forbindelse:						
Marker Sparebank (inkl. skattetrekskonto)	13 506 577	20 442 067	25 683 170	10 138 225	95,29 %	1,80 %
Andre banker:						
Berg Sparebank	13 525 643	2 831 591	150 540	152 183	1,43 %	1,10 %
Eidsberg Sparebank	25 057 822	5 595 251	143 516	144 197	1,36 %	0,50 %
Halden Sparebank	10 025 522	158 393	158 472	158 551	1,49 %	0,05 %
KLP	10 011 506	4 707 323	44 308	46 099	0,43 %	0,20 %
Samlet plasseringer	72 127 070	33 734 624	26 180 006	10 639 255	100 %	

Kommunen har ikke plassert noen av sine midler i aksjer/obligasjoner eller andre verdipapirer for å oppnå avkastning.

Pr. 30.04.2018 hadde Aremark kommune plassert sine finansielle passiva slik:

	Pr. 30.04.15	Pr. 30.04.16	Pr. 30.04.17	Pr. 30.04.18		Betingelser pr. 30.04.18
	Beløp	Beløp	Beløp	Beløp	%	
Lån til investeringer:						
Husbanken	8 957 076	8 438 102	7 907 200	7 365 988	4,73 %	Fast: 0,670, 1,670 og 1,673
Kommunalbanken	51 312 570	49 655 390	74 254 460	72 201 580	46,35 %	Flytende: 1,387, 1,400 og 1,700 Fast: 2.550
KLP	41 161 244	39 767 180	60 334 677	71 826 395	46,11 %	Flytende: 2,000. Fast: 1,900, 1,930, 2,366 og 2,400
Lån til viderutlån:						
Husbanken	4 121 000	3 792 155	4 566 924	4 376 579	2,81 %	Flytende: 1,574 Fast: 1,673
Samlet innlån	105 551 890	101 652 827	147 063 261	155 770 542	100 %	

63% av kommunens låneopptak er bundet opp til fastrenteavtaler. De største enkeltlånene er tatt opp fra Kommunalbanken og KLP til VA og Aremark skole, på hhv. kr 26 590 000, kr 25 000 000, kr 26 300 000 og kr 22 000 000. Disse låneopptakene ble utført i 2014, 2016 og 2017. Hittil i 2018 er det tatt opp investeringslån på kr 13 010 000.

Kommunen har ikke rentebytteavtaler eller finansiell leasing.

Rådmannens innstilling

Aremark kommunes finansforvaltning pr. 30.04.2018 tas til etterretning.

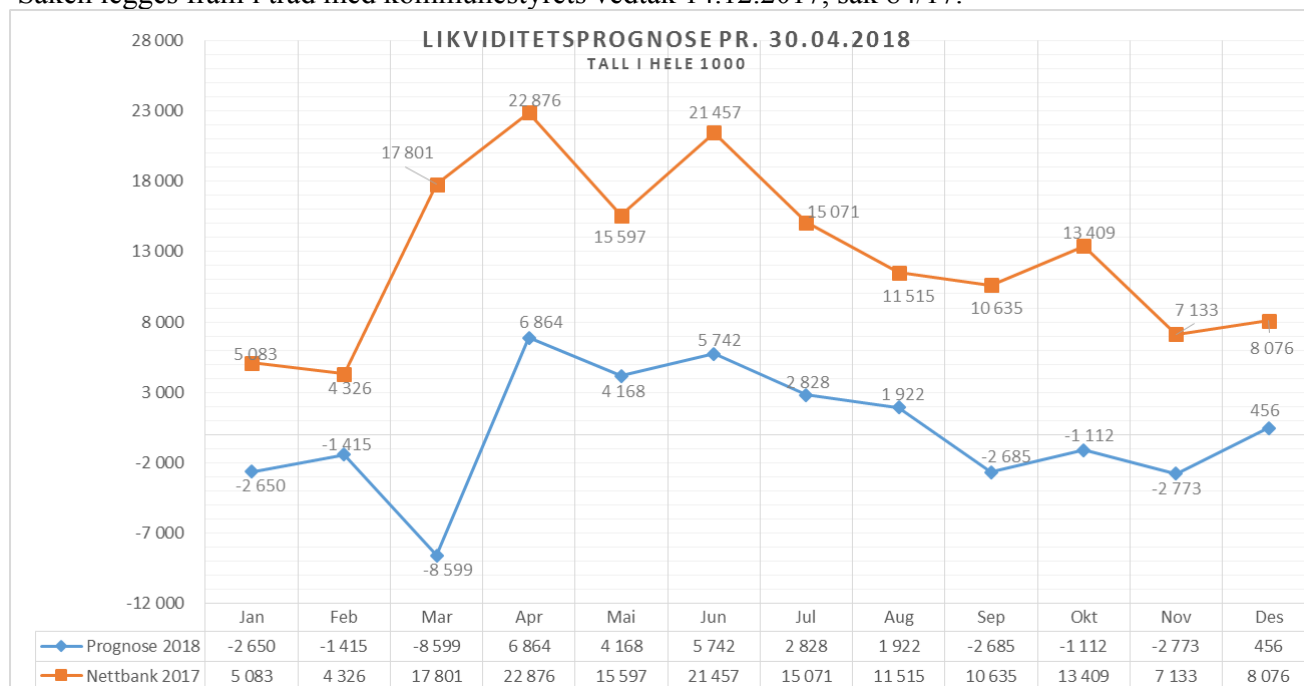
Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskap	51/18	07.06.2018
Kommunestyret		21.06.2018

Likviditetsprognose pr. 30.04.2018

Saksopplysninger

Saken legges fram i tråd med kommunestyrets vedtak 14.12.2017, sak 84/17.

Oversikten inkluderer ikke den vedtatte kassakreditten på 10 mill. kr som ble inngått (3,85% rente). Det betyr at når man befinner seg under nullpunktet, benytter man seg av kassakreditten. Skattetrekkkonto er heller ikke medtatt i prognosen. Kurven "2017" viser kommunens historiske likviditet for fjoråret (inkluderer investeringer og låneopptak).

I kurven "prognose 2018" er årets låneopptak på 13 mill. kr og allerede utbetalte investeringsutgifter medtatt. Det er også tatt høyde for forventede fremtidige investeringer innenfor lånerammen på kr 13 mill.

Både prognosen for 2018 og de historiske tallene for 2017, viser at det er store variasjoner i kommunens kontantbeholdning gjennom året.

Månedene april og juni er to av de beste skattemånedene likvidmessig og refusjon ressurskrevende brukere og utbytte fra Østfold Energi er også ventet inn i juni. Dette i tillegg til svært lave utbetalinger av sosiale utgifter (pensjon og arbeidsgiveravgift) og strømutfgifter, gjør april og juni til å være gode måneder likvidmessig.

Mars, september og november har svært lave skatteinnbetalinger, i tillegg til høye utbetalinger av arbeidsgiveravgift og pensjon. I september og november utbetales også etterbetalinger som følge av lønnsjusteringen. Dette bidrar til at mars, september og november ser ut til å bli de periodene med lavest likviditet.

Rådmannens innstilling

Likviditetsprognose pr. 30.04.2018 tas til orientering.

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskap	52/18	07.06.2018
Kommunestyret		21.06.2018

Regnskapskontroll 2018 - tertialrapport 1/2018

Vedlegg

1. tertial rapport - 2018
2. Rapportering - investeringer - april 2018

Saksopplysninger

I følge forskrift om årsbudsjett § 10 skal rådmannen gjennom budsjettåret legge fram rapporter for kommunestyret som viser utviklingen i inntekter og innbetalinger og utgifter og utbetalinger i henhold til det vedtatte årsbudsjett. Uttrykket ”gjennom året” og ”rapporter” angir at slik rapportering skal skje med jevne mellomrom og minimum to ganger pr. år i tillegg til behandlingen av årsregnskapet. Regnskapet er nå ajourført for perioden 01.01.18 – 30.04.18.

Vurdering

Rådmannen varsler om at den økonomiske situasjonen for tiden er svært krevende. Slik det fremkommer av vedlagte regnskapsrapport viser prognosen et merforbruk pr 31.12.18 på 3,3 mill kr. Rådmannen ser det nødvendig å iverksette tiltak på alle områder, samt å sette alle vedtatte utredninger på vent slik at merforbruket vil bli så lavt som mulig ved utgangen av året.

Aremark kommune har mottatt informasjonsskriv om premiefond fra KLP. Dette er Aremark kommunes andel av KLPs overskudd for 2017. Dette er et estimat og det endelige beløpet vil kunne avvike fra angitt anslag. Det er i prognosen ikke tatt hensyn til premiefond som er anslått til rundt 1,4 mill kr.

Rådmannen fremmer egen sak om salg av sykehjemsplasser som et av tiltakene.

Rådmannen innstiller på at tertialrapport for 1. tertial 2018 tas til etterretning med presisering om at alle vedtatte utredninger vil bli satt på vent.

Rådmannens innstilling

1. Tertialrapport 1/2018 for perioden 01.01.18 – 30.04.18 tas til etterretning
2. Alle utredninger som er vedtatt i «Budsjett 2018» utsettes inntil videre

TERTIALRAPPORT PR 30.04.2018

Tjenesteområde	2018 Regnskap	2018 Årsprognose	2018 Årsbudsjett	Prognoseavvik
11 - Sentraladministrasjon	4 713 300	16 842 753	16 913 895	-71 142
22 - Barnehage	2 388 998	7 862 200	8 022 837	-160 637
23 - Skole	9 256 939	23 535 559	23 551 523	-15 964
31 - Barnevern, psykiatri og helse	2 220 130	6 534 695	6 725 100	-190 405
32 - NAV	1 431 347	4 109 513	3 343 703	765 810
33 - Pleie og omsorg	12 202 585	32 263 033	30 362 028	1 901 005
41 - Landbruk, plan, miljø og viltforvaltning	130 264	2 090 237	2 014 827	75 410
43 - Teknisk	3 258 219	13 574 107	13 353 462	220 645
44 - VAR-området	-2 142 254	-492 130	-1 282 965	790 835
45 - Brann og feiing	109 252	1 694 952	1 604 491	90 461
80 - Frie inntekter	-35 913 934	-103 214 962	-103 060 500	-154 462
90 - Avskrivninger	0	-7 083 634	-7 083 634	0
91 - Renter, utbytte og lån	2 795 871	5 455 157	5 455 233	-76
92 - Fond og resultat	0	80 000	80 000	0
Totalsum	450 716	3 251 480	0	3 251 480

Sykefravær t.o.m. april for hele kommunen:

Langtid: 9,2 %   Korttid: 3,1 %   Totalt: 12,3 %

Kommentarer økonomi:

Prognosen viser et merforbruk på kr 3 251 480 totalt sett for hele kommunen. Det gjelder i hovedsak merforbruk på VA og virksomhetene Pleie og omsorg og NAV.

Andre kommentarer/utfordringer:

Virksomhetslederne rapporterer til administrasjonen månedlig etter en fastlagt mal. Det rapporteres på sykefravær, avviksmeldinger, timebankavvik, fremdrift i forhold til BMS, m.m og ikke kun på økonomi. Rapporteringsmetoden er endret fra budsjettavvik til prognoser.

Det vises ellers til kommentarer på den enkelte virksomhet.

Tjenesteområde	2018 Regnskap	2018 Årsprognose	2018 Årsbudsjett	Prognoseavvik
11 - Sentraladministrasjon	4 713 300	16 842 753	16 913 895	-71 142

Sykefravær t.o.m. april :

Langtid: 3,9 %   Korttid: 3,9 %   Totalt: 7,8 %

Kommentarer økonomi:

Positivt prognoseavvik på kr 71 142.

Tjenesteområde	2018 Regnskap	2018 Årsprognose	2018 Årsbudsjett	Prognoseavvik
22 - Barnehage	2 388 998	7 862 200	8 022 837	-160 637

Sykefravær t.o.m. april :

Langtid: 0,7 %   Korttid: 3,5 %   Totalt: 4,2 %

Timebank:

Ingen timebank for 2017.

Avviksmeldinger:

1

Kommentarer økonomi:

Positivt prognoseavvik på kr 160 637.

Andre kommentarer/utfordringer:

Lykkes med: Oppdatering av Compilo fortsetter kontinuerlig. Montert utelys. Matsservering en gang i uken, stort sett varm mat. Pr august 55,6 plasser, personal for 60. Abbonerer på MY Kid informasjonsportal- hjelpemiddel ift hjem og barnehage.

Utfordringer: Manglende avklaring rundt utbygging/renovering av barnehagen. Barnehagen har et stort behov for utbygging/renovering for at vi kan bli mer funksjonelle og attraktive. Pålegges også tvangsmulkt fra 29.06.2018 om det ikke gjøres utbedringer iht tilsynet i 2016 fra Halden brannvesen.

Venteliste pr 30.04.18:

0

Antall brukere pr 31.08.17:

50/59,8

Tjenesteområde	2018 Regnskap	2018 Årsprognose	2018 Årsbudsjett	Prognoseavvik
23 - Skole	9 256 939	23 535 559	23 551 523	-15 964

Sykefravær t.o.m. april : Langtid: 7,4% Korttid: 2,9 % Totalt: 10,3 %
 Timebank: Timebank er ajour.
 Avviksmeldinger: Ja.

Kommentarer økonomi: Positivt prognoseavvik på kr 15 964 som anses som balanse.

Lykkes med: Sertifisering som helsefremmende skole. Gjennomført oppgradering av skoleanlegget.

Andre kommentarer/utfordringer:

Utfordringer: Forventet bemanningsreduksjon, økning i antall ressurskrevende elever, planleggingen knyttet til et forholdsvis stort innslag av gjesteelever samtidig som vi som kommune har gjesteelever i andre kommuner. Krevende personalsaker.

Antall brukere pr 30.04.18:

212

Tjenesteområde	2018 Regnskap	2018 Årsprognose	2018 Årsbudsjett	Prognoseavvik
31 - Barnevern, psykiatri og helse	2 220 130	6 534 695	6 725 100	-190 405

Sykefravær t.o.m. april : Langtid: 24,8 % Korttid: 0,3 % Totalt: 25,1 %

Kommentarer økonomi: Positivt prognoseavvik på kr 190 405.

Lykkes med: Tidlig intervensjon og fristoppfølging barnevern, kort ventetid og behandling på familiområdet. Etablert faste virksomhetsmøter.

Andre kommentarer/utfordringer:

Utfordringer: Sikre helhetlig tjenestetilbud på områdene barnevern, helse, psykiatri og skole, herunder tilstrekkelig kapasitet, samarbeid og flyt mellom de ulike tjenestegrenene. Kommunens økonomiske situasjon kan ha negativ effekt på nye og eksisterende barneverntiltak, samt oppfylle krav og behov på IT-området i de enkelte virksomhetene. Møte utfordringene som følger med samhandlingsreformen, samt integrering av flyktninger. Sikre, vedlikeholde og videreutvikle administrative rutiner på tjenestene og utøvelse av det lovpålagte folkehelsearbeidet i kommunen.

Tjenesteområde	2017 Regnskap	2017 Årsprognose	2017 Årsbudsjett	Prognoseavvik
32 - NAV	1 431 347	4 109 513	3 343 703	765 810

Sykefravær t.o.m. april : Langtid: 0,0 % Korttid: 2,3 % Totalt: 2,3 %

Kommentarer økonomi: Merforbruk kr 765 810, skyldes introduksjonsstønad/stønad til livsopphold.

Lykkes med: Innkreving av sosiale lån og andre refusjoner.

Andre kommentarer/utfordringer:

Utfordringer: Holde nivået på sosialhjelp på et så lavt nivå som mulig. Ha et enda større fokus på arbeid og aktivitet og begrense bruk av passiv stønad. Aktivitetsplikten som ble innført i 2017 krever mye planlegging og ressurser, spesielt da arbeidsmarkedet i Aremark er meget begrenset. Så langt i 2018 er det stabilt med henvendelser om sosialhjelp. Jevn økning i henvendelser om økonomisk råd og veiledning, spesielt gjeldsrådgivning. Dette samt startlansordningen krever mye tid og ressurser ved kontoret. Oppfølging av og bistand til flyktningene som er bosatt i Aremark.

Tjenesteområde	2018 Regnskap	2018 Årsprognose	2018 Årsbudsjett	Prognoseavvik
33 - Pleie og omsorg	12 202 585	32 263 033	30 362 028	1 901 005

Sykefravær t.o.m. april : Langtid: 16,3 % Korttid: 3,6 % Totalt: 19,9 %
 Timebank: Fremkommer på rapporter ved bruk av Notus turnusprogram.
 Avviksmeldinger: Ingen.

Kommentarer økonomi: Et negativt prognoseavvik på kr 1 901 005, som i hovedsak skyldes lønn, få pasienter på langtid, merforbruk energikostnader og kjøp av tjenester.
 Det er innsparingen på kr 1 mill i budsjettet som er årsaken til merforbruket på lønn. Man ser nå at man ikke vil klare å innfri dette i 2018.

Lykkes med: Ingen spesielle områder som utmerker seg.

Andre kommentarer/utfordringer: **Utfordringer:** Avvikling av avspasering og ferie er et usikkert område budsjettmessig, historisk sett er dette et område som blir vesentlig overskredet.

Venteliste pr 30.04.18: 2 venteliste leilighet. 0 ledig leilighet servicefløy, 2 ledig leilighet Fosbykollen, 1 ledig leilighet Fosdal.

Ant overliggere sykehus pr 30.04.18 Ingen.

Antall brukere pr 30.04.18: 13 sykehjem (derav 1 avlastning, 0 rehabilitering, 0 utredn/beh, 12 langtidsplass), 47 hjemmesykepleie, 0 hjemmehjelp, 28 trygghetsalarmer, 17 matombringning iflg enkeltvedtak, 10 støttekontakt, 2 omsorgslønn, 1 privat avlastning, 3 avlastning i institusjon, 2 dagtilbud, 0 dagtilbud demens, 1 oppl.dagl.gj.mål, 2 BPA.

Tjenesteområde	2018 Regnskap	2018 Årsprognose	2018 Årsbudsjett	Prognoseavvik
41 - Landbruk, plan, miljø og viltforvaltning	130 264	2 090 237	2 014 827	75 410

Sykefravær t.o.m. april : Langtid: 0,0 % Korttid: 3,3 % Totalt: 3,3 %
 Avviksmeldinger: 0
 Kommentarer økonomi: Negativt prognoseavvik på kr 75 410.

Tjenesteområde	2018 Regnskap	2018 Årsprognose	2018 Årsbudsjett	Prognoseavvik
43 - Teknisk	3 258 219	13 574 107	13 353 462	220 645

Sykefravær t.o.m. april : Langtid: 1,0 % Korttid: 3,1 % Totalt: 4,1 %
 Kommentarer økonomi: Negativt prognoseavvik på kr 220 645, som i hovedsak skyldes serviceavtaler, bioenergi og renholdsartikler.

Andre kommentarer/utfordringer: Foreligger byggtekniske avvik både i barnehagen og på sykehjemmet, som må utbedres i 2018.

Tjenesteområde	2018 Regnskap	2018 Årsprognose	2018 Årsbudsjett	Prognoseavvik
44 - VAR-området	-2 142 254	-492 130	-1 282 965	790 835

Sykefravær t.o.m. april : Langtid: 0 % Korttid: 0,4 % Totalt: 0,4 %
 Kommentarer økonomi: Negativt prognoseavvik på kr 790 835, som i hovedsak skyldes færre påkoblinger vann/avløp enn budsjettet.

Andre kommentarer/utfordringer: Skodsberg vil sannsynligvis ikke bli koblet på kommunalt ledningsnett i 2018, noe det ble tatt høyde for i budsjett 2018.

Tjenesteområde	2018 Regnskap	2018 Årsprognose	2018 Årsbudsjett	Prognoseavvik
45 - Brann og feiing	109 252	1 694 952	1 604 491	90 461

Sykefravær t.o.m. april : Langtid: 2,8 % Korttid: 0,5 % Totalt: 3,3 %
 Kommentarer økonomi: Negativt prognoseavvik på kr 90 461 som relateres i hovedsak til variabel lønn brann.

Andre kommentarer/utfordringer: Aremark kommune kjøper brann- og feiertjenesten fra Halden kommune. Alle boliger/fritidsboliger i Aremark med ildsted vil få tilsyn/feiing via Halden kommune.

Tjenesteområde	2018 Regnskap	2018 Årsprognose	2018 Årsbudsjett	Prognoseavvik
80 - Frie inntekter	-35 913 934	-103 214 962	-103 060 500	-154 462

Kommentarer økonomi: Postivt prognoseavvik på kr 154 462.

Tjenesteområde	2018 Regnskap	2018 Årsprognose	2018 Årsbudsjett	Prognoseavvik
90 - Avskrivninger	0	-7 083 634	-7 083 634	0

Kommentarer økonomi: Ingen.

Tjenesteområde	2018 Regnskap	2018 Årsprognose	2018 Årsbudsjett	Prognoseavvik
91 - Renter, utbytte og lån	2 795 871	5 455 157	5 455 233	-76

Kommentarer økonomi: Ingen.

Tjenesteområde	2018 Regnskap	2018 Årsprognose	2018 Årsbudsjett	Prognoseavvik
92 - Fond og resultat	0	80 000	80 000	0

Kommentarer økonomi: Ingen.

Investeringer pr 30.04.18

Radetiketter	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik 2018 i kr	Kommentarer
2350 - Aremark bibliotek				
429 - Døgnåpent bibliotek	25 620	0	25 620	
4322 - Kommunale tomtefelt				
424 - Fladebygrenda tomtefelt	18 063	500 000	-481 937	Geoteknisk undersøkelse bestilt - delt i faser som bestilles enkeltvis suksessivt. Halden arkitektkontor jobber videre.
4331 - Aremark skole				
410 - Aremark skole - rehabilitering	33 540	0	33 540	Utbedring av for smal rømningsdør gjenstår.
423 - SD-anlegg	0	500 000	-500 000	Under arbeid. Forventes ferdigstilt i 2018 ihht budsjettramme.
431 - Aremark skole - låsesystem	0	110 000	-110 000	Under arbeid. Forventes ferdigstilt i 2018 ihht budsjettramme.
432 - Aremark skole - asfalt/lyssetting	0	800 000	-800 000	Forutsetter et økonomisk resultat som forsvarer disse investeringene (salg av boliger) ihht budsjettvedtak 14.12.17.
4332 - Aremark barnehage				
426 - Aremark barnehage	0	12 000 000	-12 000 000	Utsatt i påvente av utredning av prosjektene Aremark skole og VA-utbygging ihht interpellasjon i kommunestyret 15.02.18
4337 - Myrland				
420 - Aremark Ungdomsklubb	0	3 000 000	-3 000 000	Forutsetter et økonomisk resultat som forsvarer disse investeringene (salg av boliger) ihht budsjettvedtak 14.12.17.
4350 - Parker				
433 - Aremark sentrum - uteområder 2018	0	3 000 000	-3 000 000	Forutsetter et økonomisk resultat som forsvarer disse investeringene (salg av boliger) ihht budsjettvedtak 14.12.17.
4370 - Kommunale veger				
428 - Skiltprosjekt - skilting av kommunale veger	0	800 000	-800 000	Arbeidet igangsettes i 2018, men forventes ikke slutført før i 2019.
4371 - Vegbelysning				
434 - Kommunale veger - veglyst	0	1 000 000	-1 000 000	Arbeidet igangsettes i 2018, men forventes ikke slutført før i 2019.
4440 - Vann				
412 - Trykkavløp - vann	267 671	1 400 000	-1 132 329	Under arbeid ihht budsjett.
415 - Vannverk - teknisk anlegg	279 456	0	279 456	Slutføring av vannverket med oppgjør og indeksregulering.
4441 - Avløp og rensing				
411 - Trykkavløp - kloakk	917 990	2 000 000	-1 082 010	Under arbeid ihht budsjett.
414 - Pumpestasjoner	5 895	0	5 895	
417 - Skodsberg renseanlegg 2016	5 189 111	8 200 000	-3 010 889	Under arbeid. Skal utredes ihht interpellasjon i kommunestyre 15.02.18.
418 - Skodsberg renseanlegg - teknisk anlegg	1 624 918	0	1 624 918	
4510 - Brannvesen				
450 - Brannbil 2017	-131 735	0	-131 735	Vedtak i 2017. Salget ble først gjennomført i 2018. Tas opp som egen sak i løpet av året.
Totalsum	8 230 529	33 310 000	-25 079 471	

AREMARK
KOMMUNE

Arkiv: H12
Arkivsaksnr: 2018/308-1
Saksbehandler: Alice Reigstad

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskap	53/18	07.06.2018
Kommunestyret		

Utleie av sykehjemsplasser i Aremark

Saksopplysninger

Aremark kommune har ett sykehjem med totalt 21 sykehjemsplasser. Grunnet uhensiktsmessig bygningsmasse og en dreining av fokus fra institusjonsomsorg over mot hjemmebasert omsorg er det vurdert klokt at kun 16 av sykehjemsplassene benyttes fremover. Omstillingsprosessen innenfor pleie og omsorg, med den nevnte dreining av fokus, er en direkte konsekvens av vedtak om innsparing innen virksomhet pleie og omsorg og med utgangspunkt i sluttrapporten fra Agenda Kaupangs gjennomgang av området i 2017. Endringsprosessen ble startet i mars 2018 og ny organisering forventes iverksatt 1. oktober inneværende år. Den økonomiske effekten av omorganiseringen vil derfor bli liten i 2018.

I en slik endringsprosess må det selvsagt tas hensyn til beboere på sykehjemmet som allerede er tildelt sykehjemsplass. Tanken har hele tiden vært at nedskalering til korrekt nivå på antall benyttede plasser måtte skje gjennom naturlig reduksjon. De siste månedene har situasjonen utviklet seg langt raskere enn forventet og sykehjemmet er per i dag bebodd av 10 personer, alle med langtidsplass. Det er på nåværende tidspunkt ingen søkere til sykehjemsplass i Aremark.

Som en følge av reduksjon i antallet beboere reduseres egenbetalingene og dermed kommunens inntekter. Antallet faste ansatte i virksomheten er det samme og lønnsutgiftene må dermed forventes å være på noenlunde samme nivå som tidligere.

Vurdering

Den store reduksjonen i egenbetaling, kombinert med et merforbruk på variabel lønn, har resultert i en prognose for 2018 som viser et merforbruk for rammeområdet på cirka 1,9

millioner kroner. Tallene er lagt frem i egen sak «Regnskapskontroll 2018 – tertialrapport 1/2018».

Dette er en uholdbar situasjon for Aremark kommune og følgende strakstiltak er iverksatt innenfor pleie og omsorg:

- Ny bemanningsnorm er innført. Bemanningsnormen innebærer at det ikke skal leies inn vikar med mindre det er færre enn:
  - o 6 personer på jobb på dagtid (ved sykehjemmet og i hjemmesykepleien)
  - o 4 personer på jobb på kveldstid (ved sykehjemmet og i hjemmesykepleien)
  - o 2 personer på jobb om natten (ved sykehjemmet og i hjemmesykepleien)
- Det er skrevet forventningsavtaler med ledere som har ansvar for innleie av vikarer.
- Det rapporteres ukentlig til rådmannen på bruk av variabel lønn – alt forbruk skal begrunnes skriftlig.
- Sommervikarer tas ikke inn i 2018.

I tillegg til strakstiltakene som er iverksatt for å redusere utgifter vurderer rådmannen det også nødvendig å forsøke å øke kommunens inntekter. Det er i dag seks ledige sykehjemsplasser i kommunen og rådmannen vurderer det hensiktsmessig å tilby andre kommuner å leie disse.

Marker kommune har erfaring med utleie av sykehjemsplasser og rådmannen foreslår at Aremark leier ut plasser til tilsvarende pris som Marker kommune. Følgende priser foreslås:

- Somatisk langtidsplass: 2500 kroner per døgn
- Somatisk korttidsplass: 3500 kroner per døgn

Hvordan plassene fordeles mellom korttids- og langtidsplasser styres av etterspørsel.

Hvorvidt det vil være etterspørsel etter plassene er vanskelig å si. Marker kommune har opplevd svingninger i etterspørselen. Av den grunn er det også vanskelig å anslå hvilken innvirkning tiltaket vil ha på kommunens økonomiske situasjon.

Rådmannen vurderer det hensiktsmessig at tilbudet om å leie sykehjemsplasser i Aremark går ut til alle Østfoldkommunene, bydelene i Oslo kommune, kommunene i Akershus, Buskerud og Vestfold samt kommunene i den sørlige delen av Hedmark.

For å vekke interesse for kommunens sykehjemsplasser vurderer rådmannen også at det er klokt å utarbeide en informasjonsbrosjyre om Aremark sykehjem. Informasjonsbrosjyren bør inneholde både tekst og bilder.

Befolkningsframskrivingene for Aremark viser en forventet økning i antallet eldre innbyggere frem mot 2040. I takt med økningen i antallet eldre må det også forventes at behovet for sykehjemsplasser til egne innbyggere vil øke noe. Det må derfor forventes at utleie av plasser vil måtte reduseres noe fremover i tid.

Rådmannens innstilling

1. Rådmannen bes henvende seg til alle Østfoldkommunene, bydelene i Oslo kommune, kommunene i Akershus, Buskerud og Vestfold samt kommunene i den sørlige delen av Hedmark og tilby utleie av sykehjemsplasser i Aremark.
2. Aremark kommune leier ut somatiske langtidsplasser for 2500 kroner per døgn.
3. Aremark kommune leier ut somatiske korttidsplasser for 3500 kroner per døgn.
4. Rådmannen bes utarbeide en informasjonsbrosjyre om Aremark sykehjem.

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskap	54/18	07.06.2018

Vedtekter for kommunalt nærings- og kraftfond

Vedlegg

- 1 Vedtekter for kommunalt nærings- og kraftfond
- 2 Vedlegg til vedtektene

Saksopplysninger

Formannskapet behandlet «Vedtekter for kommunalt nærings- og kraftfond» i møte 19.04.18, hvor følgende vedtak ble fattet:

1. Formannskapet ber administrasjonen i Aremark kommune om å utarbeide et vedlegg til dokumentet Vedtekter for kommunalt nærings- og kraftfond. Vedlegget legges frem for politisk behandling i formannskapsmøtet 7. juni 2018.
2. Vedlegget skal inneholde en årlig dato for utlysning av fondsmidler.
3. Vedlegget skal inneholde en oppstilling av den dokumentasjon søker må legge ved en søknad om lån fra nærings- og kraftfondet.
4. Vedlegget skal inneholde en oppstilling av den informasjonen saksfremlegget må inneholde for at fondsstyret skal kunne behandle saken, samt en fastsatt frist for utsendelse av sakspapirer til fondsstyret.
5. Det er et ønske om økt sysselsetting i Aremark. En målsetting om økt sysselsetting må inn i vedtektene i første avsnitt under punkt 2 Formål.
6. Ved utlån av beløp over kroner 100 000 skal det være pant i fast eiendom. Teksten skal inn i vedtektene under punkt 7 Støttevilkår.

Vurdering

Rådmannen har fulgt opp formannskapets vedtak. «Vedtekter for kommunalt nærings- og kraftfond» er korrigert ihht vedtakets pkt 5 og 6. Det er i tillegg utarbeidet et vedlegg som legges fram for politisk behandling.

Rådmannens innstilling

Vedlegg til «Vedtekter for kommunalt nærings- og kraftfond» vedtas.

VEDTEKTER FOR KOMMUNALT NÆRINGS- OG KRAFTFOND I AREMARK KOMMUNE

1. Hjemmel, kapital og avkastning

a) Kraftfond:

er midler gitt av Kommunal og arbeidsdepartementet med bakgrunn i Industrikonsesjonsloven - såkalt kraftfond. Kapitalen fra kraftfondet er på kr. 1.000.000,-. Fondskapitalen i kraftfond kan benyttes til lån, herunder ansvarlige lån og/eller avsettes til garantifond

b) Næringsfond:

Fondskapitalen består av midler som eventuelt tilføres kommunen over statsbudsjettets kapittel 550 post 61 – Kommunale næringsfond (bundet driftsfond), samt de midler som er tilgjengelig i kommunens disposisjonsfond for dette formål. Fondskapitalen i næringsfond kan også benyttes til tilskudd

b) Avkastningen er:

- Fra kraftfond kan kun renter og eventuelle årlige konsesjonsinntekter nyttes til tilskudd og betingede lån i henhold til departementets retningslinjer gitt i rundskriv H3/96.
- Årlig konsesjonsavgift som blir innbetalt av Halden Hovedvassdrags Brukseierforening i medhold av pkt. 2 i konsesjonsvilkårene for Øymarkssjøen, Aspern og Aremarkssjøen.
- Renter og annen avkastning på fondskapitalen.

2. Formål

Næringsfondet(ene) skal nyttes til å fremme etablering og utvikling av næringsvirksomhet, enten ved direkte støtte til bedrifter/personer, eller i form av indirekte kommunale tiltak relatert til infrastruktur og tiltaksprosjekter. Næringsfondet(ene) kan ikke brukes til gjeldssanering, driftstilskudd til bedrifter eller til ordinære kommunale oppgaver.

Det er en målsetting om at næringsfondet(ene) skal utvikle og sikre økt sysselsetting.

Prosjekter som bidrar til å bedre sysselsettingsmuligheter for kvinner prioriteres.

3. Forvaltning

Formannskapet utgjør fondenes styre og har forvaltningsmyndighet for fondenes midler.

4. Saksbehandling og klageadgang

Kommunens administrasjon/tiltaksapparat skal forberede saker for Fondsstyret som gjelder bedriftsrettede saker. Saker som vedrører infrastrukturtiltak, eller kommunalt tiltaksarbeid kan utredes av andre instanser dersom dette blir funnet hensiktsmessig. Tiltaksapparatet bør også i slike saker ha uttalelsesrett vedrørende den næringsmessige betydning. For saker som på grunn av størrelse på kapitalbehov ikke kan tas isolert under næringsfondet, eller i sin

helhet skal søkes finansiert utenom fondet gjelder tilsvarende.

Vedtak om avslag på søknader ansees som enkeltvedtak etter forvaltningslovens § 2. Enkeltvedtak truffet av formannskap i første instans kan påklages til kommunestyret. Når påklagede vedtak er gjort av kommunestyret, er departementet klageinstans. Departementets myndighet til å avgjøre forvaltningssaker er delegert til fylkesmannen, jf. rundskriv H-25/92 av 1.juni 1993.

Klageberettiget er den som er part i saken eller annen med rettslig klageinteresse.

5. Regnskap/rapportering

Budsjett, regnskap og anvisning skal følge ordinære kommunale bestemmelser. Rapporter vedrørende bruk av fondsmidler til Kommunal- og arbeidsdepartementet, samt Fylkesmannen i Østfold, er tiltaksapparatets ansvar, - dersom ikke annet fastsettes.

6. Krav til søknadsdokumentasjon

For kommunalt tiltaksarbeid og kommunale grunnlagsinvesteringer skal intensjonene i retningslinjene fastsatt av Departementet følges. For bedriftsrettede støttemidler må det som hovedregel kreves at de fyller ut søknadsskjemaet som administrasjonen har utarbeidet der en blant annet må beskrive følgende punkter:

- Prosjektbeskrivelse
- Kostnadsoverslag
- Finansieringsplan
- Driftsbudsjett

7. Støttevilkår

For støtteformålene kommunalt tiltaksarbeid og kommunale grunnlagsinvesteringer kan prosjektene fullfinansieres fra næringsfondet. Det er en forutsetning at kapitalbehovsgrensene følges. (Kapitalgrensene for de ulike formålene fastsettes i det årlige rammetildelingsbrevet fra Kommunal- og Arbeidsdepartementet).

Samlet støtte fra næringsfondet kan ikke overstige 50 % av samlet kapitalbehov. Prosjekter som bedrer kvinners sysselsettingsmuligheter og velferdstiltak kan ved nyetableringer gis 75 % tilskudd av samlet kapitalbehov.

Forutsetningen for all tildeling er at kapitalbehovsgrensene følges. Disse fastsettes i det årlige rammetildelingsbrevet fra Kommunal- og Arbeidsdepartementet.

Ved utlån av beløp over kroner 100 000 skal det være pant i fast eiendom.

8. Tilsagn, utbetaling og oppfølging

For kommunalt tiltaksarbeid og kommunale infrastrukturtiltak følges kommunale prosedyrer og departementets hovedretningslinje.

Støtte til bedrifter/personer følger ulike rutiner alt ettersom virksomheten er i oppstartingsforberedelser, i selve etableringsfasen, eller en eksisterende virksomhet. Videre skilles det på om støtten skal gå til bedriftsutviklingstiltak, eller fysiske investeringer.

1. Støtte til prosjekter som går på videreutvikling av en ide, eller plan med tanke på å starte opp virksomhet (etablererstipend) utbetales med inntil 75% ved prosjektstart og det resterende innen ett år.
2. Støtte til bedriftsoppstart enten det gjelder mindre investeringer eller støtte til andre formål utbetales med 75% av tilsagnsbeløpet når virksomheten reelt har startet opp (første salg foretatt), eller bank/revisor legitimerer oppstart/investeringer. Resttilskudd utbetales innen ett år.
3. Tilskudd til eksisterende virksomheter utbetales i sin helhet etter at investeringen er gjennomført. – Andre tiltak/prosjekter; etterskuddsvis på grunnlag av prosjektregnskap og rapport fra regnskapsfører.

Generelle tilskuddsvilkår

Dersom kommunen anser at vesentlige forutsetninger for tilsagn ikke lenger er tilstede, herunder planen endres vesentlig uten samtykke, kan tilsagnet trekkes tilbake. Det samme gjelder hvis virksomheten avvikles før utbetaling, eller at kommunen vurderer at dette kan skje. Kommunen eller andre offentlige instanser har adgang til å iverksette kontroll med at tilskudd nyttes etter forutsetningene.

9. Andre bestemmelser vedrørende fondet

1. Samlet støtte pr. bedrift fra kommunalt næringsfond og øvrig offentlig støtte skal ikke overstige de satsene som gjelder for regionalpolitisk støtte i virkemiddelområde D fastsatt av Kommunal- administrasjonsdepartementet i rundskriv H-8/95.
2. Fondstyret kan gjøre unntak fra alle bestemmelser fastsatt i, eller i medhold av retningslinjene, i den grad dette ikke anses i strid med intensjonene/hovedretningslinjene fra departementet.

Vedlegg til «Vedtekter for kommunalt nærings- og kraftfond»

Årlig dato for utlysning av fondsmidler:

1. april

Dokumentasjon søker må legge ved en søknad om lån fra nærings- og kraftfondet:

- Forretningsplan for prosjektet med konkrete tall på fremtidige inntekter , både for prosjektet og evt merinntekter på allerede etablert virksomhet.
- Grunnlaget for økt sysselsetting
- Budsjett med likviditetsprognose i lånets løpetid.
- Fremtidig inntjeningspotensiale
- Evt øvrige momenter som vil påvirke økonomien i virksomheten fremover
- Opplysninger om eksisterende gjeld
- Utskrift av grunnboken for den eiendommen som skal pantsettes
- Takst på den eiendommen som skal pantsettes
- Beskrivelse av prosjektet og betydningen for Aremarksamfunnet
- Informasjon om prosjektet evt vil utløse andre kostnader

Informasjonen saksfremlegget må inneholde for at fondsstyret skal kunne behandle saken:

- Søknad med alle vedlegg
- Fakta om saken
- Sammendrag/vurdering/redegjørelse for innstillingen
- Avdragstid og rentebetingelser
- Disponible midler til rådighet
- Oversikt over vedtatte, ikke utbetalte lån/tilskudd

Fastsatt frist for utsendelse av sakspapirer til fondsstyret:

Senest 2 uker før møtedato

PS 55/18 Orienteringer

PS 56/18 Referatsaker

PS 57/18 Grunngitte spørsmål etter § 20 i reglement for utvalg

PS 58/18 Forespørsler